

**Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων – Πανεπιστήμιο
Πελοποννήσου**

**Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων - Πανεπιστήμιο Πειραιά**

**Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»**

Διπλωματική εργασία:

**Συγκριτική αξιολόγηση του νέου νομοθετικού πλαισίου
δημοσίων συμβάσεων των Ο.Τ.Α. Α΄ Βαθμού (Ν.4412/2016),
με το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς για προμήθειες
αγαθών και γενικών υπηρεσιών.**

Ονοματεπώνυμο:

Βασίλειος Αγγελόπουλος του Κωνσταντίνου

Επιβλέπων καθηγητής:

Παντελής Σκλιάς

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2018

Department of Political Studies and International Relations - University of Peloponnese

Department of Economics - Democritus University of Thrace

Department of Economics - Aristotle University of Thessaloniki

Department of Business Administration - University of Piraeus

**Interuniversity Interdepartmental
Master Program in
«Local and Regional Government and Development»**

Thesis:

**Benchmarking of the new public procurement legislative
framework regarding Local Authorities of A degree
(L.4412/2016), compared to the previous legislative regime for
supplies of goods and general services.**

Name:

Vasileios Konstantinos Angelopoulos

Supervisor professor:

Pantelis Sklias

Athens, September 2018

Ευχαριστίες

Εκφράζω τις θερμές μου ευχαριστίες κυρίως στους επιβλέποντες καθηγητές μου κ. Παντελή Σκλιά και Σήφη Πλυμάκη για την πολύτιμη υποστήριξη, καθοδήγηση και τις συμβουλές τους. Ευχαριστώ επίσης όλους τους καθηγητές του μεταπτυχιακού για όσα μου προσέφεραν. Ευχαριστώ ακόμα όλους τους συναδέλφους (στελέχη/υπαλλήλους) από τους Δήμους Αγίων Αναργύρων, Αθηναίων, Αιγαλέου, Βόλου, Ιλίου, Περιστερίου, Πετρούπολης, Χαϊδαρίου και Ψυχικού Φιλοθέης για τη συμμετοχή τους στην έρευνα. Τέλος ευχαριστώ τη σύζυγό μου Ματίνα και την κόρη μου Κάλλια για την αμέριστη συμπαράσταση και την υπομονή τους.

**Συγκριτική αξιολόγηση του νέου νομοθετικού πλαισίου
δημοσίων συμβάσεων των Ο.Τ.Α. Α΄ Βαθμού (Ν.4412/2016), με
το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς για προμήθειες αγαθών
και γενικών υπηρεσιών.**

Σημαντικοί Όροι: Δημόσιες Συμβάσεις, Ν.4412/2016, Καινοτομίες, Αλλαγές, Αποδοχή

Περίληψη

Σκοπός της εργασίας είναι η παρουσίαση του νόμου 4412/2016 με τις αλλαγές που έχει επιφέρει αναφορικά με τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών αγαθών και γενικών υπηρεσιών σε Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού, μέσω της συγκριτικής του αξιολόγησης με το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς. Στο θεωρητικό μέρος περιγράφεται ο νόμος με τις καινοτομίες του, συγκρίνονται οι διαδικασίες, μέσα και τεχνικές ανάθεσης, με την προηγούμενη Οδηγία 2004/18/EK και ακολουθεί η σύγκριση του ως προς τις λοιπές αλλαγές του με τα προΐσχύοντα νομοθετήματα. Στο εμπειρικό μέρος (ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις) ανιχνεύονται μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα του νόμου, η συμβολή του στις διαδικασίες ανάθεσης, στα ζητήματα διαφάνειας, ανταγωνισμού, γραφειοκρατίας, χρόνου ολοκλήρωσης των διαδικασιών ανάθεσης, εκτίθενται απόψεις σχετικά με το προηγούμενο καθεστώς και προτείνονται βελτιώσεις του. Τέλος, πραγματοποιείται η συνολική αξιολόγησή του με τα προΐσχύοντα νομοθετήματα.

Αναδεικνύεται ότι ο νόμος, καταργεί την πολυνομία στο χώρο των δημοσίων συμβάσεων, εισάγει καινοτομίες, πλεονεκτήματα, συμβάλει θετικά στα ζητήματα της διαφάνειας, του ανταγωνισμού, μειώνει το διοικητικό βάρος για τους οικονομικούς φορείς και έχει την αποδοχή όσων καλούνται να τον εφαρμόσουν. Όμως, ελάφρυνση των διοικητικών βαρών μέσω μείωσης του χρόνου ολοκλήρωσης των διαδικασιών ανάθεσης, της ηλεκτρονικής γραφειοκρατίας και η περαιτέρω μείωση της έντυπης γραφειοκρατίας, απομένει να επιλυθούν από την πλευρά των αναθετουσών αρχών.

Benchmarking of the new public procurement legislative framework regarding Local Authorities of A degree (L.4412/2016), compared to the previous legislative regime for supplies of goods and general services.

Keywords: Public Procurement, Law 4412/2016, Innovations, Changes, Acceptance

Abstract

The purpose of this thesis is the presentation of the Law 4412/2016 regarding the changes it has made in relation to the public procurement of goods and general services in Local Authorities of A degree, through its comparative evaluation to the previous legislation. In the theoretical part, it is described the Law with its innovations, are compared the procedures, instruments and technical conventions only with the previous Directive 2004/18/EC and this is followed by the comparing in its other changes with the previous legislation. The empirical part (questionnaires, interviews) identifies drawbacks and advantages of the law, its contribution to award procedures, transparency, competition, bureaucracy, time to complete award procedures, views on the previous status are set out and improvements are proposed. Finally, it is carried out its overall evaluation with the previous legislation.

It turns out that the law, abolishes multiplicity in public procurement, introduces innovations, advantages, contributes positively to the issues of transparency, competition, reduces the administrative burden on economic operators and has the acceptance of those who are called upon to apply it. However, easing of the administrative burdens by reducing the time required to be completed procurement procedures, electronic bureaucracy and further reducing paper bureaucracy, remains to be resolved by contracting authorities.

Περιεχόμενα

Περίληψη	7
Abstract	9
Περιεχόμενα.....	11
Κατάλογος πινάκων	15
Κατάλογος διαγραμμάτων	15
Συνομογραφίες	17
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 4412/2016	21
1.1 Εισαγωγή.....	21
1.2 Έννοια Σύμβασης.....	21
1.2.1 Διοικητική σύμβαση.....	21
1.2.2 Δημόσια σύμβαση	22
1.3 Αντικείμενο Ν.4412/2016, Σκοπός - Στόχος	23
1.4 Περιγραφή – Πεδίο εφαρμογής νόμου.....	24
1.5 Καινοτομίες.....	25
1.5.1 Τίθεται ένα μοναδικό κριτήριο ανάθεσης	25
1.5.2 Ρητός ορισμός των υποχρεωτικών λόγων αποκλεισμού και «αυτοκάθαρση»	26
1.5.3 Εισαγωγή των Τ.Ε.Υ.Δ. και Ε.Ε.Ε.Σ.....	26
1.5.4 Περιστασιακές από κοινού διαδικασίες σύναψης συμβάσεων.....	27
1.5.5 Οψιγενείς μεταβολές	27
1.5.6 e-Certis.....	27
1.5.7 Ενσωμάτωση της υποχρεωτικά ηλεκτρονικής διαδικασίας για άνω των 60.000,00€	27
1.5.8 Διευκόλυνση της συμμετοχής των Μ.Μ.Ε.....	28
1.5.9 Δια βίου κατάρτιση του προσωπικού - Σύσταση του Μη.Π.Υ.Δη.Συ.	28
1.5.10 Κατακύρωση σε ποσότητα διαφορετική της προϋπολογισθείσας.....	28
1.5.11 Σύμπραξη καινοτομίας	29
1.5.12 Ηλεκτρονικοί κατάλογοι	29
1.5.13 Το Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. ως το μοναδικό μέσο δημοσίευσης σε εθνικό επίπεδο	29

1.5.14 Περιβαλλοντικές, κοινωνικές και εργατικές απαιτήσεις στις διαδικασίες ανάθεσης αλλά και εκτέλεσης	30
1.5.15 Κεντρικές Αρχές Αγορών (Κ.Α.Α.).....	30
1.5.16 Συμβάσεις μεταξύ φορέων του δημοσίου τομέα	31
1.5.17 Τροποποίηση σύμβασης, χωρίς νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης.....	31
1.5.18 Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.....	31
1.5.19 Έννομη προστασία κατά το προσυμβατικό στάδιο	32
1.6 Ανακεφαλαίωση	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΜΕ ΤΟ Ν.4412/2016	34
2.1 Εισαγωγή.....	34
2.2 Σύγκριση διαδικασιών, μέσων και τεχνικών ανάθεσης με το προηγούμενο καθεστώς της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ.....	35
2.3.Επισκόπηση του προηγούμενου θεσμικού πλαισίου.....	37
2.3.1 Ν.4281/2014.....	37
2.3.2 Υ.Α.11389/1993 για προμήθειες αγαθών	38
2.3.3 Π.Δ.28/1980 για την παροχή γενικών υπηρεσιών	38
2.3.4 Π.Δ.60/2007 για προμήθειες και γενικές υπηρεσίες άνω των κοινοτικών ορίων..	39
2.4 Σύγκριση νόμου με το προηγούμενο θεσμικό πλαίσιο.....	39
2.4.1 Ο Ν.4412/2016 με τηνΥ.Α.11389/1993 και το Π.Δ.28/1980	39
2.4.2 Ο Ν.4412/2016 με το Π.Δ.60/2007.....	40
2.5. Ανακεφαλαίωση	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ – ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	44
3.1 Εισαγωγή.....	44
3.1.1 Σκοπός – Ερευνητικά εργαλεία.....	44
3.2 Ερωτηματολόγια.....	45
3.2.1 Μειονεκτήματα – Αδυναμίες του νόμου	46
3.2.2 Πλεονεκτήματα νόμου	47
3.2.3 Πολυπλοκότητα των διαδικασιών.....	50
3.2.4 Χρόνος ολοκλήρωσης των διαδικασιών	51
3.2.5 Ανταγωνισμός και Διαφάνεια	52
3.2.6 Εφαρμογή του και προσαρμογή στελεχών στο νόμο.....	53
3.2.7 Προτάσεις βελτίωσης του νόμου	54

3.2.8 Απόψεις στελεχών επί του προηγούμενου καθεστώτος.....	54
3.2.9 Εκπαίδευση – Επίπεδο Εκπαίδευσης.....	55
3.2.10 Υποστήριξη Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.....	56
3.3 Συνεντεύξεις.....	56
3.3.1 Κριτική ως προς την έναρξη ισχύος του νόμου.....	56
3.3.2 Πολυπλοκότητα των διαδικασιών.....	57
3.3.3 Γραφειοκρατία – Διοικητικό κόστος.....	57
3.3.4 Τροποποιήσεις του νόμου.....	58
3.3.5 Εκπαίδευση – Προσαρμογή στις απαιτήσεις του νόμου.....	58
3.3.6 Μειονεκτήματα.....	58
3.3.7 Πλεονεκτήματα.....	59
3.3.8 Χρόνοι ολοκλήρωσης διαδικασιών σε σχέση με το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς.....	59
3.3.9 Απόψεις στελεχών επί του προηγούμενου καθεστώτος.....	59
3.3.10 Συμβολή στη διαφάνεια και στον ανταγωνισμό.....	60
3.3.11 Υποστήριξη Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.....	60
3.3.12 Προτάσεις βελτίωσης του νόμου.....	60
3.4 Ανακεφαλαίωση.....	61
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ Ν.4412/2016 ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	64
4.1 Εισαγωγή.....	64
4.2 Σύγκριση με το προηγούμενο νομοθετικό πλαίσιο.....	64
4.3 Πλεονεκτήματα.....	66
4.4 Μειονεκτήματα.....	67
4.5 Διαφάνεια.....	67
4.6 Ανταγωνισμός.....	69
4.7 Χρόνος ολοκλήρωσης διαδικασιών.....	71
4.8 Γραφειοκρατία.....	73
4.8.1 Οικονομικοί φορείς.....	75
4.8.2 Αναθέτουσες Αρχές.....	76
4.9 Προτάσεις.....	76
4.10 Ανακεφαλαίωση.....	77
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΚΡΙΤΙΚΗ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	81

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α	85
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β	116
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ	130
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ	135
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	136

Κατάλογος πινάκων

Αριθμός	Τίτλος	Σελίδα
Πίνακας	3.1: Γενικά στοιχεία πληθυσμού δείγματος	45
Πίνακας	3.2: Αδυναμίες – μειονεκτήματα νόμου	46
Πίνακας	3.3.:Πλεονεκτήματα νόμου	48

Κατάλογος διαγραμμάτων

Αριθμός	Τίτλος	Σελίδα
Διάγραμμα	3.1: Μειονεκτήματα – αδυναμίες του νόμου	47
Διάγραμμα	3.2: Πλεονεκτήματα του νόμου	49
Διάγραμμα	3.3: Βαθμός πολυπλοκότητας των διαδικασιών του νόμου	51
Διάγραμμα	3.4: Βαθμός συντόμευσης των διαδικασιών σε σχέση με την Υ.Α.11389/93 ή και το Π.Δ.60/2007	51
Διάγραμμα	3.5: Βαθμός συντόμευσης των διαδικασιών σε σχέση με το Π.Δ.28/1980 ή και το Π.Δ.60/2007	52
Διάγραμμα	3.6: Συμβολή του νόμου στην αύξηση του ανταγωνισμού	52
Διάγραμμα	3.7: Συμβολή του νόμου στο ζήτημα της διαφάνειας	53
Διάγραμμα	3.8: Αξιολόγηση της απότομης εφαρμογής του νόμου χωρίς ανάλογη προετοιμασία από τις αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς	53
Διάγραμμα	3.9: Βαθμός προσαρμογής στις νέες διαδικασίες και απαιτήσεις του νόμου	54
Διάγραμμα	3.10: Ποσοστό άμεσα εκπαιδευμένων στις νέες διαδικασίες του νόμου	55

Διάγραμμα 3.11: Ποσοστό ικανοποιημένων της παρεχόμενης εκπαίδευσης στις διαδικασίες του νόμου	56
Διάγραμμα 3.12: Ποσοστό ικανοποιημένων ως προς την παρεχόμενη υποστήριξη της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.	56

Συντομογραφίες

ΑΕΠ	:Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
Α.Ε.Π.Π.	:Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών
Άνω των ορίων	:Άνω των κατώτατων χρηματικών ορίων όπως ορίζονται στο άρθρο 5 του Ν.4412/2016
αριθ..	:Αριθμός
αρ.	:Άρθρο
Δ.Ε.Ε.	:Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΔΙΑΥΓΕΙΑ	:Πρόγραμμα ανάρτησης πράξεων στο διαδίκτυο
Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.	:Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων
Ε.Ε.	:Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Ε.Ε.Σ. (ESPD)	:Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έντυπο Σύμβασης (European Single Procurement Document)
ΕΚ	:Ευρωπαϊκή Κοινότητα
Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α.	:Ενιαίος Κανονισμός Προμηθειών Ο.Τ.Α.
Ε.Π.Π.	:Ενιαίο Πρόγραμμα Προμηθειών
Ελ.Συν.	:Ελεγκτικό Συνέδριο
Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.	:Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων
Κ.Α.Α.	:Κεντρικές Αρχές Αγορών
Κάτω των ορίων	:Κάτω των κατώτατων χρηματικών ορίων όπως ορίζονται στο άρθρο 5 του Ν.4412/2016
Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.	:Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων
Μη.Π.Υ.Δη.Συ.	:Μητρώο Πιστοποιημένων Υπαλλήλων Δημοσίων Συμβάσεων
Μ.Μ.Ε.	:Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
Ν.	:Νόμος
Ν.Π.Δ.Δ.	:Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
Ν.Π.Ι.Δ.	:Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
Ο.Τ.Α.	:Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
παρ.	:Παράγραφος
περ.	:Περίπτωση
Π.Δ.	:Προεδρικό Διάταγμα
ΣτΕ	:Συμβούλιο της Επικράτειας

Τ.Ε.Υ.Δ.	:Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης
Υ.Α.	:Υπουργική απόφαση
ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α.	:Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης
Φ.Ε.Κ.	:Φύλλο Εφημερίδος της Κυβερνήσεως
Φ.Π.Α.	:Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι δημόσιες συμβάσεις αποτελούν ένα σημαντικό πεδίο της οικονομίας σε εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του Ν.4412/2016, σελ. 2, οι δημόσιες αρχές, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, δαπανούν κάθε χρόνο ποσοστό 18% του ΑΕΠ για την αγορά αγαθών, υπηρεσιών και την εκτέλεση έργων. Είναι ένα από τα αγορακεντρικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται στο δρόμο για την επίτευξη της ανάπτυξης, παράλληλα με τη διασφάλιση της πλέον αποδοτικής χρήσης των δημοσίων πόρων, ιδιαίτερα σε περίοδο οικονομικής χρήσης, όπως σήμερα για τη χώρα μας.

Από τις 8-8-2016 το μέσο που θέτει τους κανόνες για την διενέργεια δημοσίων συμβάσεων αναφορικά με έργα, προμήθειες και υπηρεσίες στην Ελλάδα είναι ο νόμος 4412/2016 (Α' 147) (στο εξής νόμος), ο οποίος ενσωματώνει στην ελληνική έννομη τάξη τις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014. Στην παρούσα εργασία θα μας απασχολήσουν οι δημόσιες συμβάσεις προμήθειας αγαθών και παροχής γενικών υπηρεσιών (όπως ορίζονται οι γενικές υπηρεσίες στην περίπτωση β' της παρ. 9, του άρθρου 2 του νόμου), τις οποίες διενεργούν οι Ο.Τ.Α. Α' βαθμού μόνο ως αναθέτουσες αρχές, σύμφωνα με την Οδηγία 2014/24/ΕΕ και σύμφωνα με το Βιβλίο Ι του νόμου.

Σκοπός της εργασίας είναι η παρουσίαση του νόμου με τις αλλαγές που έχει επιφέρει μέχρι σήμερα μέσω της συγκριτικής αξιολόγησής του αναφορικά με τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών αγαθών και υπηρεσιών σε Ο.Τ.Α. Α' βαθμού, σε σχέση με το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς τους. Στόχους της αποτελούν η συμβολή της στην καλύτερη κατανόηση του θέματος, η ανασκόπηση του θέματος όπως οριοθετείται παραπάνω και κριτική του νόμου μετά από δύο χρόνια εφαρμογής του. Δηλαδή, τι καινούργιο έχει φέρει ο νόμος, τι άλλαξε σε σχέση με το προηγούμενο καθεστώς και αν πετυχαίνει το σκοπό του.

Η γενικότερη περιγραφική παρουσίαση του νόμου μέσω της συγκριτικής αξιολόγησης του νέου νομοθετικού πλαισίου, αναφορικά με τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών αγαθών και γενικών υπηρεσιών στους Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού σε σχέση με το προηγούμενα ισχύον νομοθετικό καθεστώς τους, τίθεται ως κεντρικό ερευνητικό ερώτημα της εργασίας. Μεθοδολογικά, το συγκεκριμένο ερώτημα ερευνάται αρχικά μέσω θεωρητικής προσέγγισης με την σύγκριση των νομοθετημάτων για την ανάδειξη των σημείων εκείνων που κυρίως απαντούν και στα παρακάτω ειδικότερα ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία ανακύπτουν στα

πλαίσια του παραπάνω σκοπού. Ερευνητικά ερωτήματα όπως, η σύγκριση του νέου νόμου αναφορικά με το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς, η ανίχνευση των μειονεκτημάτων και πλεονεκτημάτων του, η συμβολή του στις διαδικασίες ανάθεσης, σε ζητήματα διαφάνειας, ανταγωνισμού, γραφειοκρατίας και χρόνο ολοκλήρωσης των διαδικασιών αναθέσεων, καθώς και προτάσεις για βελτίωσή του. Τα ειδικότερα αυτά ζητήματα – ερωτήματα ερευνώνται και στο εμπειρικό μέρος μέσω ερωτηματολογίων και συνεντεύξεων.

Δομικά, το πρώτο κεφάλαιο μας εισάγει αρχικά στην έννοια της «σύμβασης», στο αντικείμενο του νόμου, το σκοπό και τους στόχους του, στο πεδίο εφαρμογής του και για τη συνέχεια ανιχνεύονται οι καινοτομίες, τις οποίες εισάγει. Στο δεύτερο κεφάλαιο συγκρίνονται αρχικά οι διαδικασίες, τα μέσα και τεχνικές ανάθεσης, βάσει της νέας Οδηγίας 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014, με την προηγούμενη Οδηγία 2004/18/ΕΚ και ακολουθεί η σύγκρισή του Ν.4412/2016 ως προς τα υπόλοιπα σημεία του με όλα τα αμέσως προηγούμενα νομοθετήματα, αναφορικά με προμήθειες αγαθών και παροχή γενικών υπηρεσιών στους Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού. Το τρίτο κεφάλαιο αποτελεί το ερευνητικό μέρος της εργασίας, στο οποίο μέσω ερωτηματολογίων και συνεντεύξεων αναζητούνται οι απαντήσεις στα ειδικότερα ερευνητικά ερωτήματα όπως μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα του νέου νόμου, η επίδρασή του σε ζητήματα διαφάνειας, γραφειοκρατίας, ανταγωνισμού και σύγκρισή του με το προηγούμενο καθεστώς ανάθεσης συμβάσεων. Στο τέταρτο κεφάλαιο συνδυάζονται τα αποτελέσματα του θεωρητικού και εμπειρικού μέρους και γίνεται η αξιολόγηση του νόμου βάσει των ερευνητικών ερωτημάτων. Στο τέλος, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα προηγούμενα, εξάγονται συμπεράσματα και γίνεται κριτική και προτάσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 4412/2016

1.1 Εισαγωγή

Οι δημόσιες συμβάσεις αποτελούν ένα ευρύ πεδίο της οικονομικής ζωής της χώρας μας. Νομοθετικά πλέον οι περισσότερες συμβάσεις διέπονται από τον Ν.4412/2016, ο οποίος εισήγαγε αρκετές καινοτομίες.

Στο παρόν κεφάλαιο ορίζεται η έννοια τη σύμβασης και ειδικότερα της διοικητικής και δημόσιας και γίνεται μία εισαγωγή στο νόμο. Στη συνέχεια του κεφαλαίου μετά μία μικρή περιγραφή του νόμου, του αντικειμένου του, του σκοπού, του στόχου και του πεδίου εφαρμογής του, ερευνώνται οι καινοτομίες, τις οποίες εισάγει αναφορικά με προμήθειες αγαθών και παροχή γενικών υπηρεσιών στους Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού.

1.2 Έννοια Σύμβασης

Σύμβαση είναι η συμφωνία μεταξύ των δηλώσεως βουλήσεως δύο (διμερής δικαιοπραξία) ή περισσότερων μερών (πολυμερής δικαιοπραξία), η οποία δημιουργεί αμοιβαία δέσμευση όλων των μερών που μετέχουν στη σύναψή της. Αναλυτικότερα, η σύμβαση προϋποθέτει τη συμφωνία ανάμεσα σε δύο – τουλάχιστον – δηλώσεις βουλήσεως (πρόταση – αποδοχή), που εκκινούν από διαφορετικό σημείο, κινούνται κατ' αντίθετη φορά και συμπίπτουν ως προς το επιδιωκόμενο έννομο αποτέλεσμα (Παπαστερίου και Κλαβανίδου, 2008).

1.2.1 Διοικητική σύμβαση

Μία σύμβαση για να χαρακτηριστεί διοικητική πρέπει να πληροί τρία κριτήρια (Γέροντας, 2009, ΣτΕ: 2247/1999, 1608/2001, 4314/2005, 1110/2006, 141/2009 & 381/2010): Α) η έννομη σχέση της σύμβασης να ρυθμίζεται από διατάξεις δημοσίου δικαίου, δηλαδή να μετέχει σε αυτήν η δημόσια διοίκηση με υπερέχουσα θέση απέναντι στον αντισυμβαλλόμενο και η εν λόγω σύμβαση να υπόκειται σε αποκλίσεις από τους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου. Πρέπει δηλαδή να διέπεται από εξαιρετικό νομικό καθεστώς ή να περιλαμβάνει ρήτρες που αποκλίνουν από το κοινό δίκαιο ή να έχει

διοικητικό χαρακτήρα. Η έννομη σχέση της διοικητικής σύμβασης δεν αποκλείεται να ρυθμίζεται και από διατάξεις ιδιωτικού δικαίου, π.χ. Αστικού Κώδικα, οι οποίες ισχύουν συμπληρωματικά, εφόσον δεν αντίκεινται στις διατάξεις δημοσίου δικαίου. Β) Η σύμβαση να σχετίζεται με έργο δημόσιας υπηρεσίας, υπό την ουσιαστική έννοια του όρου, ή δημοσίου συμφέροντος δηλ. δημόσιου σκοπού, ο οποίος πρέπει να συνδέεται άμεσα με τη σύμβαση και όχι έμμεσα. Συμβάσεις οι οποίες έχουν μόνον ταμειευτικό σκοπό υπέρ του δημοσίου θεωρούνται από τη νομολογία ως ιδιωτικού δικαίου. Γ) Το ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη να είναι το κράτος ή άλλο ΝΠΔΔ.

1.2.2 Δημόσια σύμβαση

Μία Δημόσια Σύμβαση επ' ουδενί δεν συμπίπτει με αυτή της διοικητικής σύμβασης και επίσης δεν συνδέεται με τη διάκριση ιδιωτικού και δημόσιου δικαίου (Τροβά και Σκουρή, 2009). Οι δύο αυτές έννοιες δεν συμπίπτουν (Τάχος, 2005, Ράικος, 2014.)

Με την ευρεία έννοια ο όρος «δημόσιες συμβάσεις» αφορά σε όλες τις συμβάσεις που συνάπτει η διοίκηση (Δαγτόγλου, 2011). Οι συμβάσεις αυτές μπορούν να αφορούν σε διοικητικές ή ιδιωτικές συμβάσεις (Ράικος, 2014). Δημόσια σύμβαση αποτελεί δηλαδή, η σύμβαση που συνάπτεται μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου ή άλλων νομικών προσώπων του «ευρύτερου δημόσιου τομέα», στον οποίο υπάγονται τόσο οι Ο.Τ.Α. και τα λοιπά ΝΠΔΔ όσο και τα ΝΠΙΔ που ελέγχονται από το κράτος ή άλλα ΝΠΔΔ, και ενός ιδιώτη (Τάχος, 2005). Η σύμβαση αυτή μπορεί να αποτελεί διοικητική σύμβαση εφόσον διέπεται από το διοικητικό δίκαιο ή εφόσον το κράτος συμβάλλεται ως ιδιώτης ισότιμα και από το ιδιωτικό δίκαιο (Ράικος, 2014).

Σύμφωνα με τις οδηγίες περί δημοσίων συμβάσεων οι «δημόσιες συμβάσεις», ως όρος του ευρωπαϊκού δικαίου, νοούνται μόνο αυτές που αφορούν την εκτέλεση τεχνικών έργων, την προμήθεια προϊόντων και την παροχή υπηρεσιών. (Μητκίδης, 2011, σελ.782) Στην περ. 5, παρ.1 του άρθρου 2 του Ν.4412/2016 (το οποίο άρθρο υιοθετεί τον ορισμό της περ.5 του άρθρου 2 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) δίνεται ο εξής ορισμός: ως «δημόσιες συμβάσεις» και ως «συμβάσεις έργων, υπηρεσιών και προμηθειών» νοούνται οι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή ενός ή περισσότερων αναθετουσών αρχών/ αναθετόντων φορέων, αντίστοιχα, και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών».

1.3 Αντικείμενο Ν.4412/2016, Σκοπός - Στόχος

Στις 8-8-2016 τέθηκε σε ισχύ στην Ελλάδα ο νόμος 4412/2016 σχετικά με τη ρύθμιση των διαδικασιών σύναψης των δημοσίων συμβάσεων Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών. Οι διατάξεις του νόμου αποτελούν προσαρμογή στην ελληνική νομοθεσία των Οδηγιών 2014/24/ΕΕ, σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις (κατάργηση της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ) και 2014/25/ΕΕ σχετικά με συμβάσεις που συνάπτονται από φορείς που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών (κατάργηση της Οδηγίας 2004/17/ΕΚ), της 26ης Φεβρουαρίου 2014, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Αποτελούν επίσης προσαρμογή στις δικονομικές Οδηγίες 89/665/ΕΟΚ και 92/13/ΕΚ. Σύμφωνα με την παρ. 1^η, Ενότητα Γ, της αιτιολογικής έκθεσης του ν.4412/2016, η αναθεώρηση των οδηγιών σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις, εντάχθηκε σε συνολικό πρόγραμμα με σκοπό τον ριζικό εκσυγχρονισμό τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στα πλαίσια των στόχων της ευρωπαϊκής μεταρρύθμισης στο τομέα των δημοσίων συμβάσεων.

Σύμφωνα με την έκθεση αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων του σχεδίου του Ν.4412/2016, σκοπός του νόμου είναι η αντιμετώπιση σε ένα νομοθέτημα της πολυνομίας του παρελθόντος και η αποτύπωση των ευρωπαϊκών ρυθμίσεων μαζί με τις εθνικές διατάξεις που ρυθμίζουν το πεδίο των δημοσίων συμβάσεων έργων προμηθειών, μελετών και υπηρεσιών. Στόχος του νόμου η απλούστευση και ενοποίηση της υφιστάμενης νομοθεσίας στο χώρο, ώστε να επιτευχθεί ευκολία στον εφαρμοστή του δικαίου, δηλαδή τις αναθέτουσες αρχές και αναθέτοντες φορείς και σε κάθε ενδιαφερόμενο όπως για παράδειγμα οι οικονομικοί φορείς. Οι Σωτηρόπουλος και Χριστόπουλος (2016, σελ.33) αναλύουν ότι η νομική ανασφάλεια είναι αποτέλεσμα των αντικρουόμενων και ασαφών διατάξεων που μπορεί να περιλαμβάνει η πολυνομία.

Ο νόμος 4412/2016 θεσπίζει κανόνες για τις διαδικασίες προγραμματισμού και σύναψης Δημοσίων συμβάσεων και διαγωνισμών μελετών που υπάγονται στο Βιβλίο Ι ή στο Βιβλίο ΙΙ του νόμου, για τη διακυβέρνηση στο Βιβλίο ΙΙΙ και τέλος για την έννομη προστασία κατά τη σύναψη συμβάσεων που υπάγονται στο Βιβλίο ΙV. Επίσης ορίζει ότι κατά τη σύναψη συμβάσεων που υλοποιούνται ως Συμπράξεις Δημοσίου –Ιδιωτικού Τομέα (Σ.Δ.Ι.Τ.) δεν έχουν εφαρμογή αρκετά άρθρα του (παρ. 7, άρθρο 1). Τέλος ορίζονται οι συμβάσεις για τις οποίες δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του νόμου (Τμήμα ΙΙΙ, Τίτλος 1, Μέρος Α΄ του Βιβλίου Ι και Ενότητα 1, Τμήμα ΙV, Τίτλος 1 Μέρος Α΄ του

Βιβλίου II). Οι προμήθειες αγαθών και γενικών υπηρεσιών που αφορά η παρούσα εργασία για τους Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού ως αναθέτουσες αρχές μόνο, υπόκεινται στις διατάξεις του Βιβλίου I του νόμου.

Στη 2η σκέψη του προοιμίου της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ αναφέρεται και ότι είναι ανάγκη να αναθεωρηθούν και εκσυγχρονιστούν οι κανόνες που εγκρίθηκαν για τις δημόσιες προμήθειες βάσει των Οδηγιών 2004/17/ΕΚ και 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για να αυξηθεί η αποδοτικότητα των δημοσίων δαπανών, με τη διευκόλυνση ιδίως της συμμετοχής μικρομεσαίων επιχειρήσεων (Μ.Μ.Ε.) στις δημόσιες προμήθειες, καθώς και για να μπορέσουν οι αγοραστές να αξιοποιήσουν καλύτερα τις δημόσιες προμήθειες για την επίτευξη κοινών κοινωνικών στόχων. Επίσης αναφέρεται, ότι είναι αναγκαίο να διευκρινιστούν βασικές έννοιες και όροι, προκειμένου να κατοχυρωθεί η ασφάλεια δικαίου και να ενσωματωθούν ορισμένες πτυχές από τη σχετική πάγια νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Δ.Ε.Ε.). Σχετικά με τις συχνότερες αιτίες ανασφάλειας δικαίου καθώς και σε διαρθρωτικά ή επαναλαμβανόμενα προβλήματα στην εφαρμογή των κανόνων αναφέρεται σχετικά η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ στην έκθεσή της «ΕΚΘΕΣΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΤΟΥΣ 2017» (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., 2018, σελ.6-10).

Το κοινοτικό δίκαιο γενικότερα θέτει αυστηρούς κανόνες μέσω των οδηγιών στην δημοπράτηση και ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων, έτσι ώστε μέσω των διαδικασιών να τηρούνται οι θεμελιώδεις αρχές που θέτει στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων. Αποβλέπει στην τήρηση των αρχών της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης, του υγιούς και αποτελεσματικού ανταγωνισμού, της αμεροληψίας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της αντικειμενικότητας, της αναλογικότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας.

1.4 Περιγραφή – Πεδίο εφαρμογής νόμου

Για πρώτη φορά ένας νόμος ο 4412/2016, εφαρμόζεται στην πλειονότητα των δημοσίων συμβάσεων, τις οποίες αναθέτουν αναθέτουσες αρχές και αναθέτοντες φορείς ανεξαρτήτως της φύσης τους ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου. Ο νόμος ενοποιεί ένα μεγάλο αριθμό από προηγούμενα προϊσχύοντα νομοθετήματα. Συγκεκριμένα στην παράγραφο 2 του άρθρου 377 του νόμου απαριθμούνται σαράντα δύο

(42) καταργούμενες σχετικές κανονιστικές πράξεις που αφορούν την ανάθεση και εκτέλεση συμβάσεων και με την παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη που είναι αντίθετη με τις διατάξεις του νόμου ή ρυθμίζει τα θέματα αυτά με άλλον τρόπο. Στο ίδιο άρθρο περιλαμβάνονται και ογδόντα τέσσερις (84) καταργούμενες διατάξεις νόμων, Προεδρικών Διαταγμάτων και Υπουργικών ή κοινών Υπουργικών αποφάσεων, καθώς και μία (1) της Συγκλήτου της Ακαδημίας Αθηνών.

Χαρακτηριστικά, στο άρθρο 375 περιλαμβάνονται 23 παράγραφοι, στις οποίες περιλαμβάνονται αντίστοιχα τροποποιήσεις άρθρων σε 23 νομοθετήματα, απαραίτητες για την ορθή εφαρμογή του νόμου. Στο άρθρο 376 περιλαμβάνονται 16 παράγραφοι με μεταβατικές διατάξεις. Τέλος περιλαμβάνει και 4 Προσαρτήματα με καταλόγους, πληροφορίες επί προκηρύξεων και δημοσιεύσεων, ορισμοί επί ορισμένων τεχνικών προδιαγραφών κ.λπ..

Αποτελεί ως εκ τούτου μια μεγάλη προσπάθεια για την ελληνική πραγματικότητα στο χώρο των δημοσίων συμβάσεων, εισάγει πολλές καινοτομίες και από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του νόμου υπόκειται διαρκώς σε διορθώσεις, τροποποιήσεις και βελτιώσεις μέχρι την εξομάλυνση των ζητημάτων που ανακύπτουν από την πρακτική εφαρμογή του. Έως τις 19-8-2018 που πραγματοποιήθηκε η καταμέτρηση έχουν εκδοθεί 265 παράγραφοι και υποπαράγραφοι άρθρων από 24 εκδοθέντα Φ.Ε.Κ. με τροποποιήσεις και διορθώσεις σφαλμάτων, σημείων του νόμου 4412/2016, οι οποίες περιλαμβάνονται στο ηλεκτρονικό αρχείο με τις τροποποιήσεις του νόμου στο Παράρτημα Δ - Αρχείο Α.

1.5 Καινοτομίες

1.5.1 Τίθεται ένα μοναδικό κριτήριο ανάθεσης

Τίθεται ως μοναδικό κριτήριο ανάθεσης η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά (άρθρο 86). Η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μπορεί να εκτιμάται βάσει της καλύτερης αναλογίας τιμής - ποιότητας, πράγμα το οποίο θα πρέπει να περιλαμβάνει πάντοτε στοιχείο αποτελεσματικότητας σε σχέση με την τιμή ή το κόστος. Η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μπορεί επίσης να εκτιμάται μόνο βάσει της αποτελεσματικότητας σε σχέση με την τιμή ή το κόστος (προοίμιο Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, σκέψη 90, βλ. European Commission, 2016).

1.5.2 Ρητός ορισμός των υποχρεωτικών λόγων αποκλεισμού και «αυτοκάθαρση»

Στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 73 ορίζονται οι υποχρεωτικοί λόγοι αποκλεισμού οικονομικού φορέα από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης σύμβασης άνω των 2.500,00€ προ Φ.Π.Α. και ένας επιπλέον υποχρεωτικός λόγος για διαδικασίες άνω των 20.000,00€ προ Φ.Π.Α. (περί παραβιάσεων της εργατικής νομοθεσίας) και στην παράγραφο 4 οι δυνητικοί λόγοι αποκλεισμού. Στις παραγράφους 5 και 7 του ίδιου άρθρου ορίζονται εξαιρέσεις ή παρεκκλίσεις από τους λόγους αποκλεισμού ή η δυνατότητα «αυτοκάθαρσης» από οικονομικό φορέα, η δυνατότητά του δηλαδή να αποδείξει ότι τα μέτρα που έλαβε επαρκούν για να αποδείξουν την αξιοπιστία του, παρότι συντρέχει σχετικός λόγος αποκλεισμού.

1.5.3 Εισαγωγή των Τ.Ε.Υ.Δ. και Ε.Ε.Ε.Σ.

Προς απλοποίηση των διαδικασιών ανάθεσης και μείωση των διοικητικών βαρών, στο άρθρο 79 προβλέπεται κατά την υποβολή προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής η προσκόμιση του Τ.Ε.Υ.Δ. (βλ. Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., 2016, απόφαση αριθ.158 και Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., 2018, Κατευθυντήρια Οδηγία 23 και Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., 2016, Κατευθυντήρια Οδηγία 15) για διαδικασίες ανάθεσης κάτω των ορίων ή του Ε.Ε.Ε.Σ. (ESPD) για άνω των ορίων, τα οποία αποτελούνται από ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν.1599/1986 (Α' 75). Το Τ.Ε.Υ.Δ. ή το Ε.Ε.Ε.Σ. προσκομίζονται από τους συμμετέχοντες ή υποψήφιους οικονομικούς φορείς ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τους υποχρεωτικούς ή δυνητικούς λόγους αποκλεισμού που τίθενται από την αναθέτουσα αρχή ή φορέα στα έγγραφα της σύμβασης (βλ. European Commission, 2016). Τα προς απόδειξη πιστοποιητικά προσκομίζονται πριν την κατακύρωση μόνο από τον/τους ανακυρηχθέντα/ες προσωρινό/ους ανάδοχο/ους.

Η διαδικασία προκαταρκτικής δήλωσης για τους τιθέμενους στα έγγραφα της σύμβασης λόγους αποκλεισμού και η προσκόμιση των αποδεικτικών μέσων κατά το στάδιο πριν την κατακύρωση αποτελεί καινοτομία για τους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού. Σαν διαδικασία όμως δεν είναι νέα καθώς προβλεπόταν ήδη στις διατάξεις του Π.Δ.118/2007 (Α' 150).

1.5.4 Περιστασιακές από κοινού διαδικασίες σύναψης συμβάσεων

Προβλέπονται διαδικασίες (άρθρο 42) για περιστασιακές από κοινού διαδικασίες σύναψης συμβάσεων από δύο ή περισσότερες αναθέτουσες αρχές. Ακόμα, στο άρθρο 43 προβλέπεται, με την επιφύλαξη του άρθρου 12 του νόμου, ότι αναθέτουσες αρχές από διαφορετικά κράτη - μέλη να μπορούν να ενεργούν από κοινού για την ανάθεση δημόσιων συμβάσεων χρησιμοποιώντας ένα από τα μέσα που αναφέρονται στο άρθρο. Μέσα όπως α) η παροχή κεντρικών δραστηριοτήτων αγορών από Κ.Α.Α. εγκατεστημένη σε άλλο κράτος – μέλος, β) η από κοινού ανάθεση δημόσιας σύμβασης, σύναψη συμφωνίας-πλαίσιου ή η λειτουργία ενός δυναμικού συστήματος αγορών ή γ) τέλος η σύσταση ενός κοινού φορέα (βλ. European Commission, 2016).

1.5.5 Οψιγενείς μεταβολές

Καινοτομία αποτελεί επίσης η δυνατότητα σύμφωνα με το άρθρο 104 προσφέροντα ή υποψήφιου, εφόσον επέλθουν μεταβολές στις προϋποθέσεις τις οποίες είχε δηλώσει ότι πληροί, σύμφωνα με το άρθρο 79 του νόμου, οι οποίες επήλθαν ή για τις οποίες έλαβε γνώση ο προσφέρων/υποψήφιος μετά την δήλωση (οψιγενείς μεταβολές) και μέχρι την ημέρα της έγγραφης ειδοποίησης για την προσκόμιση των δικαιολογητικών κατακύρωσης, να ενημερώσει αμελλητί την αναθέτουσα αρχή σχετικά και το αργότερο μέχρι την ημέρα της έγγραφης ειδοποίησης για την προσκόμιση των δικαιολογητικών του άρθρου 80 (κατακύρωσης), ώστε να μην επέλθει κατάπτωση της εγγύησης συμμετοχής του.

1.5.6 e-Certis

Μία ακόμα καινοτομία αποτελεί και η καθιέρωση του e-Certis (επιγραμμικό αποθετήριο πιστοποιητικών), ως πανευρωπαϊκή βάση δεδομένων, στο οποίο μπορούν να προσφεύγουν οι αναθέτουσες αρχές και να απαιτούν κατά κύριο λόγο είδη πιστοποιητικών ή μορφές αποδεικτικών εγγράφων που καλύπτονται από το e-Certis (βλ. European Commission, 2018).

1.5.7 Ενσωμάτωση της υποχρεωτικά ηλεκτρονικής διαδικασίας για άνω των 60.000,00€

Ενσωματώνεται πλέον στις διατάξεις του νόμου η υποχρεωτικά ηλεκτρονική διενέργεια των διαγωνιστικών διαδικασιών μέσω Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., με εκτιμώμενη αξία άνω των 60.000,00 προ Φ.Π.Α., για όσους φορείς δεν υπάρχει αντικειμενική αδυναμία ή

περιορισμός λόγω έλλειψης τεχνικών μέσων. Επίσης για τους διαγωνισμούς που διενεργούνται με ηλεκτρονικά μέσα, η επικοινωνία γίνεται αποκλειστικά μέσω του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. (βλ. Ενιαίο Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων, 2018).

1.5.8 Διευκόλυνση της συμμετοχής των Μ.Μ.Ε.

Σύμφωνα και με το προοίμιο (σκέψη 2) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ διευκολύνεται η πρόσβαση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (Μ.Μ.Ε.) στη διαδικασία ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων (βλ. European Commission, 2016). Ειδικότερα στο νόμο ορίζονται μέτρα όπως η μείωση των επιβαρύνσεων, η υποχρεωτική υποδιαίρεση σύμβασης σε τμήματα για ευκολότερη συμμετοχή, ο περιορισμός του τιθέμενου ορίου από τις αναθέτουσες αρχές της οικονομικής επιφάνειας για την υποβολή προσφοράς λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της αναλογικότητας, η προσκόμιση μόνο του Τ.Ε.Υ.Δ. ή Ε.Ε.Ε.Σ. κατά το αρχικό στάδιο των διαγωνισμών. Άλλα μέτρα είναι η δυνατότητα στήριξης του συμμετέχοντα στις ικανότητες τρίτου φορέων, είτε όσον αφορά στην οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια είτε στην τεχνική και επαγγελματική ικανότητα και η ελαστικότητα στον προσδιορισμό του απαιτούμενου ύψους του ποσού της εγγύησης συμμετοχής, η οποία τέθηκε κατ' ανωτέρω στο 2% της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης προ Φ.Π.Α. (βλ. και Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., 2016, Κατευθυντήρια Οδηγία 17 και Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., 2018, σελ.27-30).

1.5.9 Δια βίου κατάρτιση του προσωπικού - Σύσταση του Μη.Π.Υ.Δη.Συ.

Εισάγεται καινοτόμος ρύθμιση στο άρθρο 344 του νόμου για μέρη από τους αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς για υποχρεωτική και δια βίου κατάρτιση του προσωπικού, το οποίο είναι επιφορτισμένο με καθήκοντα σχετικά με την προπαρασκευή, σύναψη και εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων. Προβλέπεται ακόμα η σύσταση Μητρώου Πιστοποιημένων Υπαλλήλων Δημοσίων Συμβάσεων (Μη.Π.Υ.Δη.Συ.) και η υποχρεωτική συμμετοχή ενός μέλους του στη σύνθεση των γνωμοδοτικών οργάνων. Καινοτομία αποτελεί επίσης για τους Ο.Τ.Α. ο υποχρεωτικός ορισμός Επιτροπής Αξιολόγησης Ενστάσεων διαφορετικής από την Επιτροπή Αξιολόγησης Προσφορών.

1.5.10 Κατακύρωση σε ποσότητα διαφορετική της προϋπολογισθείσας

Στο άρθρο 105 προβλέπεται ότι ειδικά στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης προμηθειών ή γενικών υπηρεσιών, το αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο, με αιτιολογημένη

εισήγησή του, έχει τη δυνατότητα να προτείνει την κατακύρωση της σύμβασης είτε για ολόκληρη είτε για μεγαλύτερη ή μικρότερη ποσότητα κατά ποσοστό στα εκατό, που θα καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης. Το ανώτερο ή κατώτερο αυτό ποσοστό εξαρτάται ανάλογα με το ύψος της αξίας της σύμβασης.

1.5.11 Σύμπραξη καινοτομίας

Καθιερώνεται για πρώτη φορά μία νέα διαδικασία ανάθεσης, η σύμπραξη καινοτομίας. Η σύμπραξη καινοτομίας αφορά στην ανάγκη προμήθειας καινοτόμου προϊόντος, παροχής υπηρεσίας ή έργου, που δε μπορεί να ικανοποιηθεί με την αγορά αγαθών, υπηρεσιών ή έργων που διατίθενται ήδη στην αγορά (προοίμιο Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, σκέψη 49, βλ. και Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., 2018, Τεχνική Οδηγία 2).

1.5.12 Ηλεκτρονικοί κατάλογοι

Το άρθρο 35, για διαδικασίες ανάθεσης που απαιτείται η χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας, εισάγει μία νέα ηλεκτρονική τεχνική υποβολής προσφορών (μοναδική ή συμπληρωματική στην κύρια προσφορά), τους ηλεκτρονικούς καταλόγους ως ένας μορφότυπος για την παρουσίαση και την οργάνωση των πληροφοριών κατά τρόπο ο οποίος είναι κοινός για όλους τους προσφέροντες και προσφέρεται για ηλεκτρονική επεξεργασία (π.χ. παρουσίαση των προσφορών σε λογιστικό φύλλο).

Οι προσφορές υποβάλλονται υπό μορφή ηλεκτρονικού καταλόγου σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές και το μορφότυπο, τον χρησιμοποιούμενο ηλεκτρονικό εξοπλισμό και τις τεχνικές ρυθμίσεις και προδιαγραφές της σύνδεσης για τον κατάλογο, που καθορίζεται από την αναθέτουσα αρχή στα έγγραφα της σύμβασης και μπορούν να συνοδεύονται από άλλα έγγραφα, που συμπληρώνουν την προσφορά (προοίμιο Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, σκέψη 68). Η χρήση της τεχνικής αυτής είναι στην ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής εφόσον δεν έχει καταστεί ακόμα υποχρεωτική η χρήση της από την εξουσιοδοτική πράξη της παραγράφου 2 του άρθρου 35 του νόμου.

1.5.13 Το Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. ως το μοναδικό μέσο δημοσίευσης σε εθνικό επίπεδο

Με το νόμο (άρθρο 66) καθιερώνεται το Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. ως το μοναδικό μέσο δημοσίευσης σε εθνικό επίπεδο. Η παράλληλη δημοσίευση στον εθνικό τύπο είναι σε μεταβατικό στάδιο κατάργησή τους. Η δημοσίευση στον οικονομικό τύπο και στο Φ.Ε.Κ. όπου προβλεπόταν έχει ήδη καταργηθεί.

1.5.14 Περιβαλλοντικές, κοινωνικές και εργατικές απαιτήσεις στις διαδικασίες ανάθεσης αλλά και εκτέλεσης

Σύμφωνα με το προοίμιο (σκέψη αρ. 37) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ λόγω της ενδεδειγμένης ένταξης περιβαλλοντικών, κοινωνικών και εργασιακών απαιτήσεων στις διαδικασίες δημόσιων προμηθειών, είναι ιδιαίτερα σημαντικό τα κράτη μέλη και οι αναθέτουσες αρχές να λάβουν κατάλληλα μέτρα για την εξασφάλιση της συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις στους τομείς του περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου. Υποχρεώσεις, οι οποίες ισχύουν στον τόπο εργασίας όπου εκτελούνται τα έργα ή παρέχονται οι εργασίες, και απορρέουν από νόμους, κανονισμούς, διατάγματα και αποφάσεις, σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, καθώς και από συλλογικές συμβάσεις, υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω κανόνες (και η εφαρμογή τους) συμμορφώνονται με το δίκαιο της Ένωσης (βλ. European Commission, 2016).

Ο έλεγχος της τήρησης των εν λόγω διατάξεων του περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου θα πρέπει να διενεργείται στα ενδεδειγμένα στάδια της διαδικασίας προμήθειας, δηλαδή κατά την εφαρμογή των γενικών αρχών που διέπουν την επιλογή των συμμετεχόντων και την ανάθεση των συμβάσεων, κατά την εφαρμογή των κριτηρίων αποκλεισμού και κατά την εφαρμογή των διατάξεων σχετικά με τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές. Η απαραίτητη επαλήθευση για τον σκοπό αυτό θα πρέπει να διεξάγεται σύμφωνα με τις συναφείς διατάξεις της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, ιδίως αυτές οι οποίες διέπουν τα αποδεικτικά μέσα και τις υπεύθυνες δηλώσεις. Η τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων από τους οικονομικούς φορείς ελέγχεται και βεβαιώνεται από τα όργανα που επιβλέπουν την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων και τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες που ενεργούν εντός των ορίων της ευθύνης και της αρμοδιότητάς τους.

1.5.15 Κεντρικές Αρχές Αγορών (Κ.Α.Α.)

Το άρθρο 40 του νόμου δίνει τη δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές να προσφεύγουν σε κεντρικές αρχές αγορών (Κ.Α.Α.), οι οποίες αναλαμβάνουν την πραγματοποίηση αγορών, τη διαχείριση δυναμικών συστημάτων αγορών ή την ανάθεση δημόσιων συμβάσεων/συμφωνιών-πλαίσιο που προορίζονται για άλλες αναθέτουσες αρχές. Οι Κ.Α.Α. μπορούν να λειτουργούν με δύο διαφορετικούς τρόπους: πρώτον ως πωλητές χονδρικής που αγοράζουν, αποθηκεύουν ή επαναπωλούν ή δεύτερον, ως μεσάζοντες που αναθέτουν συμβάσεις, διαχειρίζονται δυναμικά συστήματα αγορών ή συνάπτουν συμφωνίες-πλαίσιο για χρήση από τις αναθέτουσες αρχές. Προπομπός

υπήρξε, σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν.2286/1995, η ένταξη των φορέων στο ενιαίο πρόγραμμα προμηθειών (Ε.Π.Π.), υπάρχουν ακόμα ενεργά προγράμματα σήμερα που δεν έχουν ολοκληρωθεί, αφορά όμως μόνο προμήθειες αγαθών.

1.5.16 Συμβάσεις μεταξύ φορέων του δημοσίου τομέα

Ο νόμος στο άρθρο 12 εισάγει κανόνες για πρώτη φορά για τη ρύθμιση των «in house» συμβάσεων μεταξύ φορέων του δημοσίου τομέα. Στο ίδιο άρθρο τίθενται και οι ειδικότερες εξαιρέσεις των περιπτώσεων για τη μη εφαρμογή του σε τέτοιου είδους συμβάσεις.

1.5.17 Τροποποίηση σύμβασης, χωρίς νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης

Με το άρθρο 132 εισάγεται η ρύθμιση για τις επιτρεπτές περιπτώσεις τροποποίησης της αρχικής σύμβασης κατά το στάδιο εκτέλεσης, χωρίς να απαιτείται νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης, εφόσον η τροποποίηση κρίνεται επουσιώδης σύμφωνα με τα κριτήρια που θέτει το άρθρο. Επίσης ρυθμίζεται και υπό ποιές προϋποθέσεις απαιτείται νέα διαδικασία ανάθεσης για τροποποίηση σύμβασης (βλ. και Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., 2017 Κατευθυντήρια. Οδηγία 22).

1.5.18 Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Αναδεικνύεται η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. ως κομβικός υποστηρικτικός πυλώνας των διαδικασιών ανάθεσης. Έτσι εκδίδει υποδείγματα ή πρότυπα εγγράφων σύμβασης. Παρέχει τη σύμφωνη γνώμη της για την έκδοση εξουσιοδοτικών κανονιστικών διατάξεων, καθώς και για διαδικασίες, για τις οποίες απαιτείται, λόγω της φύσης της ανάθεσης, σε συνδυασμό με το ύψος του προϋπολογισμού της. Ακόμα υποστηρίζει τις αναθέτουσες αρχές και τους αναθέτοντες φορείς σχετικά με τις διαδικασίες ανάθεσης. Ενημερώνει σχετικά με τις συνεχείς τροποποιήσεις του νόμου, εκδίδει ερμηνευτικές και κατευθυντήριες οδηγίες πάνω στο νόμο και συντάσσει και αποστέλλει τις προβλεπόμενες στατιστικές εκθέσεις της παρ. 2 του άρθρου 342 του νόμου στην αρμόδια Διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για διαδικασίες ανάθεσης άνω των ορίων, σε συνεργασία με τους λοιπούς φορείς που προβλέπει η παράγραφος. Η Αρχή μεριμνά και για την ανταλλαγή πληροφοριών με τις αρμόδιες αρχές όλων των κρατών μελών (βλ. Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, 2018).

1.5.19 Έννομη προστασία κατά το προσυμβατικό στάδιο

Σύμφωνα με το Βιβλίο IV του νόμου προβλέπεται νέο σύστημα έννομης προστασίας κατά το στάδιο της ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων για τις συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία σύμβασης άνω των 60.000,00€ προ Φ.Π.Α.. Έτσι κατά το άρθρο 347 του νόμου συνιστάται Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (Α.Ε.Π.Π.), η οποία απολαύει λειτουργικής ανεξαρτησίας, διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας και η οποία έχει ως έργο την επίλυση των διαφορών που ανακύπτουν κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων Δημοσίων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, ύστερα από την άσκηση προδικαστικής προσφυγής. Οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς έχουν υποχρέωση να συμμορφώνονται με τις αποφάσεις της Α.Ε.Π.Π. (βλ. Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών, 2018).

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του νόμου, στόχος είναι η εξασφάλιση των εγγυών μιας αντικειμενικής κρίσης και ταυτόχρονα ο εξορθολογισμός της διαδικασίας παροχής έννομης προστασίας. Η παροχή έννομης προστασίας κατά το προσυμβατικό στάδιο από ένα ανεξάρτητο όργανο με υψηλά εχέγγυα θεσμικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας και στελέχωση από καταρτισμένους εμπειρογνώμονες, αντί της αναθέτουσας αρχής, έχει ακόμα στόχο να συμβάλει στην επιτάχυνση της διαδικασίας επίλυσης διαφορών που αναφύονται κατά το στάδιο της ανάθεσης. Περαιτέρω στοχεύει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος έννομης προστασίας, στο να περιβάλλει με εμπιστοσύνη τον θεσμό και να ελαφρύνει το φόρτο των δικαστηρίων που κατακλύζονταν με πλήθος σχετικών υποθέσεων. Επίσης, στο διάστημα που προηγείται της συζήτησης του κύριου ένδικου βοηθήματος, ο οικονομικός φορέας δύναται πλέον να ζητήσει την αναστολή ή/και ακύρωση των παράνομων πράξεων της αναθέτουσας αρχής ενώπιον ενός οργάνου και με μια προσφυγή, σε αντίθεση με όσα ίσχυαν με τον Ν.3886/2010 (βλ. Προεδρικό Διάταγμα, 39, 2017).

1.6 Ανακεφαλαίωση

Οι διαδικασίες ανάθεσης για προμήθειες αγαθών και παροχή υπηρεσιών από οικονομικούς φορείς, άνω και κάτω των κοινοτικών ορίων, για τους Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού, εκτός ειδικών εξαιρέσεων, διέπονται πλέον από το Ν.4412/2016. Ο νόμος βέβαια εφαρμόζεται στην πλειονότητα των αναθετουσών αρχών και αναθετόντων φορέων του δημοσίου τομέα, καθώς αποτελεί ένα ενιαίο νομοθετικό πλαίσιο ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων. Ενσωματώνει στο ελληνικό δίκαιο τις νέες Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και

2014/25/ΕΕ, όπως και πολλά αποτελέσματα της νομολογίας του Δ.Ε.Ε. και παρ όλες τις διαρκείς τροποποιήσεις και βελτιώσεις του αποτελεί το σημείο αναφοράς των διαδικασιών για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών.

Στα πλαίσια αυτά ο νόμος εισάγει αρκετές καινοτομίες. Ενδεικτικά ορίζει ένα μοναδικό κριτήριο ανάθεσης, ορίζει ρητά τους υποχρεωτικούς λόγους αποκλεισμού, καθώς και διαδικαστικά ζητήματα όπως η προκαταρκτική δήλωση της μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού από συμμετέχοντα ή υποψήφιο σε διαγωνισμό μέσω του Τ.Ε.Υ.Δ. ή του Ε.Ε.Ε.Σ. ανάλογα τη διαδικασία, ελαφρύνοντας με τα τελευταία τα διοικητικά βάρη. Θέτει κανόνες και διαθέτει μέσα για τη διευκόλυνση της συμμετοχής των Μ.Μ.Ε., όπως και κανόνες για περιστασιακές από κοινού διαδικασίες σύναψης συμβάσεων από δύο ή περισσότερες αναθέτουσες αρχές ή για συμβάσεις μεταξύ φορέων του δημοσίου τομέα.

Εισάγει νέες διαδικασίες ανάθεσης όπως η σύμπραξη καινοτομίας και εργαλεία ανάθεσης όπως οι ηλεκτρονικοί κατάλογοι, καθώς και περιβαλλοντικές, κοινωνικές και εργατικές απαιτήσεις, τόσο στις διαδικασίες ανάθεσης, όσο και στις διαδικασίες εκτέλεσης. Ενσωματώνει την υποχρεωτική διενέργεια των διαδικασιών άνω των 60.000,00 ευρώ προ Φ.Π.Α. με ηλεκτρονικό τρόπο μέσω Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.. Προσδιορίζει τις Κεντρικές Αρχές Αγορών και τη λειτουργία τους. Αναδεικνύει την Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. ως υποστηρικτικό κέντρο των διαδικασιών ανάθεσης καθώς και θεματοφύλακα για το ελληνικό και ενωσιακό δίκαιο που διέπει τις δημόσιες συμβάσεις και το Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. ως το μοναδικό μέσο δημοσίευσης σε εθνικό επίπεδο.

Μεγάλη καινοτομία του νέου νόμου είναι η πρόβλεψη για ίδρυση και λειτουργία ενός ανεξάρτητου οργάνου, της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (Α.Ε.Π.Π.). Η Α.Ε.Π.Π. έχει ως έργο την επίλυση των διαφορών που ανακύπτουν κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων Δημοσίων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, ύστερα από την άσκηση προδικαστικής προσφυγής, την οποία δεν εξετάζουν πλέον τα όργανα των αναθετουσών αρχών ή φορέων, αλλά ένας ανεξάρτητος εξωτερικός φορέας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΜΕ ΤΟ Ν.4412/2016

2.1 Εισαγωγή

Είναι χαρακτηριστικό, ότι οι διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων κάτω των κοινοτικών ορίων που αφορούν μόνο σε προμήθειες και γενικές υπηρεσίες στους Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού διέπονταν κυρίως από την Υ.Α.11389/1993 για προμήθειες και κυρίως από το Π.Δ.28/1980 για τις γενικές υπηρεσίες. Για άνω των κάθε φορά κοινοτικών ορίων διέπονταν από το Π.Δ.60/2007 και συμπληρωματικά από τις δύο προηγούμενες διατάξεις. Με το σημερινό καθεστώς διέπονται από τις διατάξεις του Ν.4412/2016.

Στο παρόν κεφάλαιο συγκρίνονται αρχικά τα είδη των διαδικασιών ανάθεσης, όπως και μέσα και τεχνικές που προβλέπει ο νόμος βάσει της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ σε σχέση με την αμέσως προηγούμενη Οδηγία 2004/18/ΕΚ, την οποία ενσωμάτωσε το Π.Δ.60/2007. Στη συνέχεια γίνεται επισκόπηση του προηγούμενου του νόμου νομοθετικού καθεστώτος των δημοσίων συμβάσεων για τους Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού για προμήθειες και γενικές υπηρεσίες. Ακολουθεί συγκριτική ανάλυση των υπόλοιπων διαφορών του Ν.4412/2016 σε σχέση με το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς μέσω των συγκριτικών πινάκων ΠΑ1, ΠΑ2 και ΠΑ3 του Παραρτήματος Α. Η συγκριτική ανάλυση μεταξύ του νυν και του προηγούμενου νομοθετικού καθεστώτος επικεντρώνεται μόνο στις διαφορές που παρουσιάζονται μεταξύ τους.

Οι καινοτομίες που αναφέρονται στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας, εφόσον αποτελούν καινοτομίες του Ν.4412/2016, αποτελούν και τις κοινές διαφορές που παρουσιάζει ο νόμος και με καθένα από τα νομοθετήματα που παρουσιάζονται στην παρακάτω συγκριτική ανάλυση. Για το λόγο αυτό και δεν επαναλαμβάνονται στους σχετικούς συγκριτικούς πίνακες ΠΑ1, ΠΑ2 και ΠΑ3 του Παραρτήματος Α, μέσω των οποίων συγκρίνεται ο νόμος με κάθε προηγούμενο νομοθέτημα.

2.2 Σύγκριση διαδικασιών, μέσων και τεχνικών ανάθεσης με το προηγούμενο καθεστώς της Οδηγίας 2004/18/EK

Ο νόμος 4412/2016 ενσωματώνει τη νέα Οδηγία 2014/24/ΕΕ. Διαθέτουμε πλέον νέες διαδικασίες στη φαρέτρα μας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων όπως η σύμπραξη καινοτομίας καθώς και νέα ηλεκτρονικά μέσα υποβολής προσφορών όπως οι ηλεκτρονικοί κατάλογοι. Στην παρούσα ενότητα εντοπίζονται οι διαφορές στις διαδικασίες, μέσα και τεχνικές ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων αναφορικά με την προηγούμενη Οδηγία 2004/18/EK και αναφέρονται και οι νεοεμφανιζόμενες διαδικασίες και τεχνικές, σύμφωνα με την νέα οδηγία.

Για την «ανοικτή» διαδικασία οι αλλαγές που επιφέρει η Οδηγία 2014/24/ΕΕ, αφορούν κυρίως στη δυνατότητα εξέτασης των προσφορών, πριν από την επαλήθευση της μη ύπαρξης λόγων αποκλεισμού και της πλήρωσης των κριτηρίων επιλογής, σύμφωνα με τα άρθρα 57 έως 64 της οδηγίας. Στις ανοικτές διαδικασίες, κάθε ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλει προσφορά στο πλαίσιο προκήρυξης διαγωνισμού διευρύνοντας τον ανταγωνισμό (Γιαννακόπουλος, 2003). Επίσης οι αναθέτουσες αρχές ή φορείς των κρατών μελών έχουν τη δυνατότητα να αποκλείουν ή να περιορίζουν τα κριτήρια αποκλεισμού και επιλογής. Για την «κλειστή» διαδικασία δίνεται η δυνατότητα των κρατών μελών πλέον να προβλέπουν ότι όλες ή ειδικές κατηγορίες μη κεντρικών αναθετουσών αρχών μπορούν να ορίζουν την προθεσμία παραλαβής των προσφορών με κοινή συμφωνία μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και των υποψηφίων που έχουν επιλεγεί.

Με την νέα οδηγία, στην «ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση με δημοσίευση προκήρυξης» διευρύνεται η γκάμα των περιπτώσεων προσφυγής στη διαδικασία και η διαπραγμάτευση πραγματοποιείται μόνο επί των αρχικών προσφορών. Η καινοτομία που εισήχθη στον «ανταγωνιστικό διάλογο» με την νέα οδηγία, είναι ότι η προσφυγή στη συγκεκριμένη διαδικασία δεν αφορά πλέον μόνον τις ιδιαίτερα πολύπλοκες συμβάσεις. Διευρύνεται το πεδίο εφαρμογής του, παρέχοντας μεγαλύτερη διακριτική ευχέρεια στα κράτη μέλη να προβλέπουν χρήση του ανταγωνιστικού διαλόγου σε διάφορες περιπτώσεις, όπου δεν υπάρχουν έτοιμες λύσεις και διεξάγουν διάλογο για να προσδιορίσουν τα μέσα που μπορούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους με τον καλύτερο τρόπο (Βελεγράκης, 2016). Ο «ανταγωνιστικός διάλογος» χρησιμοποιείται όπου οι ανοικτές ή κλειστές διαδικασίες χωρίς διαπραγμάτευση δεν είναι πιθανόν να οδηγήσουν σε ικανοποιητικά αποτελέσματα (βλ. Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., 2017, Κατευθυντήρια Οδηγία 21). Η

καινοφανής «σύμπραξη καινοτομίας» μετά από δημοσίευση προκήρυξης στοχεύει στην ανάπτυξη ενός καινοτόμου προϊόντος, υπηρεσίας ή έργου και στην επακόλουθη αγορά των αγαθών, υπηρεσιών ή έργων που προκύπτουν (βλ. European Commission, 2016).

Οι τρεις από τις παραπάνω προαναφερόμενες διαδικασίες, δηλαδή η «κλειστή», η «ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση με δημοσίευση» και ο «ανταγωνιστικός διάλογος», παρουσιάζουν διαδικαστικά μία εμφανή ομοιότητα. Η ομοιότητα αυτή συνίσταται στο ότι και στις τρεις διαδικασίες η αναθέτουσα αρχή επιλέγει τους διαγωνιζομένους, οι οποίοι θα κληθούν να υποβάλλουν προσφορά. Στον ανταγωνιστικό όμως διάλογο και στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση με δημοσίευση παρέχεται η δυνατότητα διαπραγμάτευσης και διαλόγου ανάμεσα στις αναθέτουσες αρχές και στους επιλεγέντες ενδιαφερομένους. Η διαφορά δε μεταξύ της ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση και του ανταγωνιστικού διαλόγου έγκειται στον επιδιωκόμενο σκοπό, αφού μέσω του ανταγωνιστικού διαλόγου επιδιώκεται η εξεύρεση λύσεων, που θα μπορούσαν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες της αναθέτουσας αρχής και η διαμόρφωση των κριτηρίων ανάθεσης, που θα καταρτιστούν με την προκήρυξη, βάσει των οποίων οι επιλεγέντες υποψήφιοι καλούνται να υποβάλλουν προσφορά. Στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση με δημοσίευση αντίθετα, οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να αναφέρουν εκ των προτέρων τις ελάχιστες απαιτήσεις, που χαρακτηρίζουν τη φύση της προμήθειας και οι διαπραγματεύσεις, οι οποίες γίνονται επί τη βάσει υποβληθεισών προσφορών, αποσκοπούν στη βελτίωση των αρχικών προσφορών, ώστε να δίνεται στις αναθέτουσες αρχές η δυνατότητα να αγοράζουν έργα, αγαθά και υπηρεσίες απόλυτα προσαρμοσμένα στις ανάγκες τους.

Στα «δυναμικά συστήματα αγορών», τα οποία αποτελούν μέσα σύναψης συμβάσεων αποκλειστικά με ηλεκτρονικό τρόπο, πλέον εφαρμόζονται οι κανόνες της κλειστής διαδικασίας και όχι της ανοιχτής, όπως στο προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς. Περαιτέρω καταργήθηκε η υποβολή ενδεικτικών προσφορών για την αποδοχή υποψηφίου στο αρχικό στάδιο του δυναμικού συστήματος.

Οι «ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί» παραμένουν όπως στο προηγούμενο καθεστώς. Στη «διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση» διευκρινίζονται ρητά πλέον οι όροι «μη κατάλληλη προσφορά» και «μη κατάλληλη αίτηση συμμετοχής». Εισάγονται καινοτόμα οι «ηλεκτρονικοί κατάλογοι προσφορών», δηλαδή υποβολή προσφορών με μορφή καταλόγου που προκαθορίζει η αναθέτουσα αρχή.

Η «συμφωνία πλαίσιο» ως τεχνική και εργαλείο συγκεντρωτικών διαδικασιών ανάθεσης συμβάσεων κυρίως για πάγιες επαναλαμβανόμενες ανάγκες, η ακριβής ποσότητα των οποίων δεν είναι εκ των προτέρων γνωστή, είχε εισαχθεί με την Οδηγία 2004/18/EK και είναι πολύ διαδεδομένη πανευρωπαϊκά. Με τη νέα οδηγία διευκρινίζονται περισσότερο πολλές πτυχές της διαδικασίας και δεν υφίσταται πλέον ο περιορισμός των τριών οικονομικών φορέων στην περίπτωση που συνάπτεται μια συμφωνία – πλαίσιο με περισσότερους οικονομικούς φορείς, όπως προηγούμενα.

Με τις διατάξεις των άρθρων 117, 118 και 119 ο νόμος εισάγει ρυθμίσεις και για τρεις διαδικασίες, οι οποίες δεν απαντώνται ούτε στην Οδηγία 2004/18/EK, αλλά ούτε στην νέα 2014/24/EE. Ειδικότερα με τα συγκεκριμένα άρθρα ρυθμίζονται οι διαδικασίες για τον «συνοπτικό διαγωνισμό», την εξαιρετική διαδικασία της «απευθείας ανάθεσης» και την διαδικασία των «συμβάσεων ενεργειών τεχνικής βοήθειας».

2.3.Επισκόπηση του προηγούμενου θεσμικού πλαισίου

2.3 1 Ν.4281/2014

Το έτος 2014 εκδόθηκε ο Ν. 4281/2014, το Μέρος Β΄ του οποίου, σύμφωνα με την αιτιολογική του έκθεση, αποτελούσε προσπάθεια ενοποίησης-κωδικοποίησης των διατάξεων του νομοθετικού πλαισίου, που διέπει όλους τους φορείς του δημόσιου τομέα, ώστε να δημιουργηθεί ένα συνεκτικό και ομοιόμορφο θεσμικό πλαίσιο. Σκοπός του πλαισίου ήταν να συμβάλει στην ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου, να περιορίσει ουσιωδώς την εμφάνιση ανωμαλιών κατά τη διενέργεια των διαγωνιστικών διαδικασιών και να μειώσει τις χρονοβόρες διαδικασίες παροχής έννομης προστασίας.

Ο Ν.4281/2014 είχε τα εξής χαρακτηριστικά γνωρίσματα: ρύθμιση με ενιαίο τρόπο όλων των διαδικασιών ανάθεσης όλων των μορφών δημοσίων συμβάσεων (ενοποίηση), καταπολέμηση φαινομένων διαφθοράς, ενιαίο σύστημα δημοσιότητας και ενημέρωσης (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.), προγραμματισμός, προκαταρκτικές διαβουλεύσεις στην αγορά, απλοποίηση διαδικασιών ανάθεσης, δυνατότητα συμπλήρωσης ορισμένων τυπικών παραλείψεων και ανεξάρτητο όργανο προσφυγών (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.), (Ράικος, 2014).

Παρουσιάζει ομοιότητες με τον Ν.4412/2016, ως προς το μέρος Β΄, το οποίο αφορούσε επίσης σε Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών, όμως τελικά ίσχυσαν ελάχιστα άρθρα του νόμου (134 έως 138, 139, 157 και της παραγράφου 5 του άρθρου 201,

τα οποία αφορούσαν το Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ., το Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. και τις εγγυήσεις) και για ελάχιστο χρονικό διάστημα μέχρι την κατάργησή του από 1-7-2016. Ο λόγος ήταν ότι δεν ενσωμάτωνε τις νέες κοινοτικές Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ. Σύμφωνα με την ως άνω αιτιολογική του έκθεση η μη ενσωμάτωση των νέων οδηγιών δεν έγινε «λόγω της συνεχούς μετάθεσης του οροσήμου ολοκλήρωσης της νομοθετικής διαδικασίας σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.». Για το λόγο αυτό δεν εξετάζεται συγκριτικά στο παρόν κεφάλαιο.

2.3.2 Υ.Α.11389/1993 για προμήθειες αγαθών

Οι προμήθειες αγαθών στους Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού, μέχρι την έναρξη ισχύος του Ν.4412/2016, διέπονταν από τις διατάξεις της Υ.Α.11389/1993 (Β΄ 185) η οποία εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της παραγράφου 5 του άρθρου 11 του Ν.1797/1988 (Α΄ 164) για διαδικασίες ανάθεσης με εκτιμώμενη αξία σύμβασης κάτω των κάθε φορά ισχυόντων κοινοτικών ορίων. Για διαδικασίες ανάθεσης με εκτιμώμενη αξία σύμβασης άνω των κοινοτικών ορίων και μέχρι την έναρξη ισχύος του νέου νόμου διέπονταν από τις διατάξεις του Π.Δ.60/2007 (Α΄ 64), με το οποίο ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία 2004/18/ΕΚ για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών και συμπληρωματικά η Υ.Α.11389/1993.

2.3.3 Π.Δ.28/1980 για την παροχή γενικών υπηρεσιών

Με την παράγραφο 2 του άρθρου 209 του ΚΔΔΚ (Ν.3463/2006), οριζόταν ότι η παροχή των κάθε είδους υπηρεσιών πλην αυτών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Ν.3316/2005 (Α΄ 42), ρυθμίζεται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των υπουργών ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. και Οικονομίας και Οικονομικών. Στον ίδιο νόμο με την παράγραφο 1 του άρθρου 273 οριζόταν ότι, μέχρι την έκδοση του παραπάνω προεδρικού διατάγματος οι κάθε είδους υπηρεσίες, εκτός από τις υπηρεσίες που παρέχονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.3316/2005, διενεργούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ.28/1980, με την επιφύλαξη των ειδικών ρυθμίσεων του Π.Δ.60/2007. Οι γενικές υπηρεσίες στους Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού, μέχρι την έναρξη ισχύος του Ν.4412/2016, διέπονταν από άρθρα των διατάξεων του Π.Δ.28/1980, για διαδικασίες ανάθεσης με εκτιμώμενη αξία σύμβασης κάτω των κάθε φορά ισχυόντων κοινοτικών ορίων.

2.3.4 Π.Δ.60/2007 για προμήθειες και γενικές υπηρεσίες άνω των κοινοτικών ορίων

Για διαδικασίες ανάθεσης με εκτιμώμενη αξία σύμβασης άνω των κοινοτικών ορίων και μέχρι την ημερομηνία έναρξης ισχύος του Ν.4412/2016, οι διαδικασίες ανάθεσης προμηθειών και γενικών υπηρεσιών στους Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού διέπονταν από τις διατάξεις του Π.Δ.60/2007, με το οποίο ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία 2004/18/ΕΚ και συμπληρωματικά το Π.Δ.28/1980 για γενικές υπηρεσίες και η Υ.Α.11389/1993 (Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α.) για προμήθειες αγαθών. Εξαίρεση αποτέλεσαν κάποια άρθρα του Ν.4281/2014, τα οποία αναφέρθηκαν παραπάνω.

2.4 Σύγκριση νόμου με το προηγούμενο θεσμικό πλαίσιο

2.4.1 Ο Ν.4412/2016 με την Υ.Α.11389/1993 και το Π.Δ.28/1980

Σύμφωνα με την σύγκριση του νόμου με την Υ.Α.11389/1993 και το Π.Δ.28/1980 (Συγκριτικοί πίνακες Π.Α1 και Π.Α.2 αντίστοιχα του Παραρτήματος Α), εκτός των καινοτομιών, οι οποίες αναφέρονται στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας και τις διαφορές στις διαδικασίες στην αρχή του παρόντος κεφαλαίου, εντοπίζονται και οι εξής διαφορές οι οποίες είναι κοινές και στις δύο συγκριτικές προσεγγίσεις:

Ο νόμος εναρμονίζεται με τη νέα Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014, (η οποία μόνο, αφορά στην παρούσα εργασία) ενσωματώνοντάς τη στην ελληνική έννομη τάξη. Τίθεται πρώτη φορά για τους Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού διάταξη για προκαταρκτική διαβούλευση με την αγορά, ορίζεται σαφώς ο χρόνος έναρξης κάθε διαδικασίας ανάθεσης. Συγκεκριμένα άρθρα αναφέρονται στην απευθείας ανάθεση (ενώ στο Π.Δ.28/1980 δεν γινόταν καθόλου αναφορά στην απευθείας ανάθεση) και το συνοπτικό διαγωνισμό, για τον οποίο αυξάνεται η προθεσμία υποβολής προσφορών. Τα στάδια των διαγωνιστικών διαδικασιών αυξάνονται σε 4 από 3 (της Υ.Α.11389/1993) ή από 2 (του Π.Δ.28/1980). Παράλληλα αλλάζει και η φιλοσοφία της υποβολής των δικαιολογητικών μέσω του Τ.Ε.Υ.Δ. ή του Ε.Ε.Ε.Σ. ως προκαταρκτικές δηλώσεις μη πλήρωσης λόγων αποκλεισμού και την προσκόμιση των αποδεικτικών μέσων κατά την κατακύρωση μόνο από τον ανάδοχο. Επεκτείνεται και στις διαδικασίες ανάθεσης κάτω των ορίων η δυνατότητα της στήριξης συμμετέχοντα, στις ικανότητες τρίτου φορέα αναφορικά με την οικονομική και χρηματοοικονομική του επάρκεια και την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα.

Χαμηλώνουν τα χρηματικά απαιτούμενα όρια των εγγυήσεων καθώς και οι προθεσμίες για διαγωνισμούς άνω των κοινοτικών ορίων. Ενσωματώνεται στον Ν.4412/2016 η υποχρεωτική χρήση του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. για διαδικασίες με εκτιμώμενη αξία άνω των 60.000,00 προ Φ.Π.Α. και ορίζεται το Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. ως μοναδικό μέσο δημοσίευσης σε εθνικό επίπεδο με παράλληλη σταδιακή κατάργηση των δημοσιεύσεων στον τύπο μέχρι την οριστική κατάργησή τους από την 1-1-2021. Ορίζονται διαφορετικές προθεσμίες ανά είδος διαδικασίας για παροχή συμπληρωματικών πληροφοριών καθώς και οι προϋποθέσεις παράτασης της υποβολής προσφορών αν δεν παρασχεθούν αυτές έγκαιρα. Δίνεται η δυνατότητα στους οικονομικούς φορείς διορθώσεων επουσιωδών σφαλμάτων ή παραλείψεων των προσφορών τα οποία αφορούν όλα τα στάδια των προσφορών τους, κυρίως αν επίκειται αποκλεισμός τους (Ν.4412/2016 άρθρα 102 και 103, βλ. και Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. Κατευθυντήρια Οδηγία 23, παράγραφος 2.3.1, σελ.9).

Προβλέπονται πλέον ενστάσεις για διαδικασίες ανάθεσης εκτιμώμενης αξίας ίσης ή κατώτερης των 60.000,00€ προ Φ.Π.Α. στις οποίες γνωμοδοτεί Επιτροπή της οποίας τα μέλη δεν μπορεί να είναι τα ίδια με της Επιτροπής αξιολόγησης και εξετάζει η αναθέτουσα αρχή. Για διαδικασίες ανάθεσης άνω των 60.000,00€ προ Φ.Π.Α. προβλέπεται προδικαστική προσφυγή ενώπιον του Ανεξάρτητου οργάνου Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών με παράλληλη προσκόμιση παραβόλου από τον θιγόμενο οικονομικό φορέα και εξέτασή της από την Α.Ε.Π.Π..

2.4.2 Ο Ν.4412/2016 με το Π.Δ.60/2007

Σύμφωνα με την σύγκριση του νόμου με το Π.Δ.60/2007 (Συγκριτικός πίνακας Π.Α.3 του Παραρτήματος Α), εκτός των καινοτομιών, οι οποίες αναφέρονται στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας και τις διαφορές στις διαδικασίες στην αρχή του παρόντος κεφαλαίου, εντοπίζονται και οι εξής επιπλέον διαφορές:

Το Π.Δ.60/2007 ενσωμάτωσε την προηγούμενη Οδηγία 2004/18/ΕΚ και ίσχυσε για 10 έτη. Για διεξαγωγή δυναμικού συστήματος αγοράς με το Π.Δ. ίσχυαν οι κανόνες του ανοιχτού διαγωνισμού ενώ με τον Ν.4412/2016 ισχύουν οι κανόνες του κλειστού διαγωνισμού. Απλουστεύτηκαν οι διαδικασίες ανάθεσης κοινωνικών, πολιτιστικών και υγειονομικών υπηρεσιών, καθώς και ορισμένες άλλες, όπως οι υπηρεσίες νομικής, φιλοξενίας, τροφοδοσίας, κυλικείων κ.λπ.. Οι νέοι ευρωπαϊκοί κανόνες για τις συγκεκριμένες δημόσιες συμβάσεις ισχύουν μόνο για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία άνω των 750.000 ευρώ (European Commission, 2016).

Προκειμένου για διαδικασίες ανάθεσης ανοιχτές ή κλειστές άνω των ορίων, με το Π.Δ. ίσχυαν επιπλέον προθεσμίες σύντηξης των ημερομηνιών διεξαγωγής του διαγωνισμού, όμως με το Ν.4412/2016 έχουν ούτως ή άλλως μειωθεί οι προθεσμίες διεξαγωγής τους. Μειώθηκε επίσης και η προθεσμία γνωστοποίησης των συναπτουσών συμβάσεων στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης. Στο Π.Δ. δεν υπήρχε πρόβλεψη για παράταση των προθεσμιών διεξαγωγής διαγωνισμού, σε περίπτωση μη έγκαιρης παροχής πληροφοριών σε επίσης έγκαιρο αίτημα επιπρόσθετων πληροφοριών από οικονομικό φορέα, όπως προβλέπεται στον Ν.4412/2016. Η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. έχει την αρμοδιότητα πλέον να συντάσσει και ν' αποστέλλει τις προβλεπόμενες στατιστικές εκθέσεις της παρ. 2 του άρθρου 342 του νόμου στην αρμόδια Διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για διαδικασίες ανάθεσης άνω των ορίων, σε συνεργασία με λοιπούς φορείς. Το Π.Δ. δεν περιελάμβανε διατάξεις για την έννομη προστασία κατά το προσυμβατικό στάδιο, η οποία καλυπτόταν από τον Ν.3886/2010. Επίσης δεν περιελάμβανε διατάξεις για την εκτέλεση των συμβάσεων.

2.5. Ανακεφαλαίωση

Συμπερασματικά, εκτός των αναφερόμενων καινοτομιών που αναλύονται στο πρώτο κεφάλαιο και τον εντοπισμό των διαφορών στις διαδικασίες στο παρόν κεφάλαιο, από την παραπάνω σύγκριση του νόμου με το προηγούμενο θεσμικό πλαίσιο, το οποίο διείπε τις διαδικασίες ανάθεσης για τους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού, ο νέος νόμος παρουσιάζει και επιπλέον διαφορές. Ενσωματώνει τη νέα Οδηγία 2014/24/ΕΕ, η οποία μόνο αυτή μας αφορά στην παρούσα εργασία, προς εναρμόνιση των διαδικασιών ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων με το ευρωπαϊκό δίκαιο και η οποία εισάγει πλέον και διατάξεις για την εκτέλεση των συμβάσεων. Απλουστεύτηκαν οι αναθέσεις κοινωνικών, πολιτιστικών και υγειονομικών και λοιπών υπηρεσιών και οι νέοι ευρωπαϊκοί κανόνες για τις συγκεκριμένες δημόσιες συμβάσεις ισχύουν μόνο για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία άνω των 750.000 ευρώ προ Φ.Π.Α.. Μειώθηκαν σημαντικά οι προθεσμίες διεξαγωγής διαγωνισμών για διαδικασίες άνω των ορίων, παρέμειναν στα ίδια επίπεδα για κάτω των ορίων, ενώ αυξήθηκαν για τους συνοπτικούς διαγωνισμούς.

Παρέχονται διευκολύνσεις για τη συμμετοχή από τους οικονομικούς φορείς (κυρίως τις Μ.Μ.Ε.), όπως χαμηλότερα όρια εγγυήσεων, η υποχρεωτική διαίρεση σύμβασης σε τμήματα, η υποβολή ως δικαιολογητικών συμμετοχής μόνο του Τ.Ε.Υ.Δ. ή του Ε.Ε.Ε.Σ. και της εγγύησης συμμετοχής, η δυνατότητα στήριξης στις ικανότητες τρίτου φορέα, η υποχρεωτική διεξαγωγή διαγωνισμών άνω των 60.000,00€ προ Φ.Π.Α. με ηλεκτρονικά

μέσα και η άμεση πρόσβαση στα έγγραφα της σύμβασης π.χ. μέσω Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.. Το τελευταίο αναδεικνύεται και το μοναδικό μέσο δημοσίευσης σε εθνικό επίπεδο. Καταργείται η υποχρεωτική σύσταση συλλογικού οργάνου αξιολόγησης για διαδικασίες ανάθεσης κάτω των 20.000,00€ προ Φ.Π.Α.. Στις επιτροπές αξιολόγησης ή παραλαβής δεν προβλέπεται πλέον η συμμετοχή και αιρετών.

Επεκτείνεται η στήριξη στις ικανότητες τρίτων φορέων (δάνεια εμπειρία) αναφορικά με τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας και στις διαδικασίες; ανάθεσης κάτω των ορίων. Στο Π.Δ.60/2007 προβλέπονταν η δάνεια εμπειρία για τις διαδικασίες ανάθεσης άνω των ορίων. Η επίκληση των ικανοτήτων του τρίτου φορέα πρέπει να αποδεικνύεται και σύμφωνα με την νέα Οδηγία 2014/24/ΕΕ, αντικαθίσταται υποχρεωτικά τρίτος φορέας που δεν πληροί κάποιο από τα κριτήρια επιλογής ή συντρέχει λόγος αποκλεισμού στο πρόσωπό του.

Ενσωματώνεται στον Ν.4412/2016 πλέον η υποχρεωτική χρήση του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. για διαδικασίες ανάθεσης άνω των 60.000,00€ προ Φ.Π.Α.. Τα διακριτά στάδια ενός ανοιχτού διαγωνισμού αυξάνονται κατά ένα επιπλέον, όπως επίσης και στις περιπτώσεις του κλειστού διαγωνισμού της ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση με δημοσίευση, του ανταγωνιστικού διαλόγου και της σύμπραξης καινοτομίας (από το δεύτερο στάδιο και μετά). Αλλάζει και όλη η φιλοσοφία της υποβολής προσφοράς αφού στο στάδιο των δικαιολογητικών συμμετοχής υποβάλλεται μόνο το Τ.Ε.Υ.Δ. ή το Ε.Ε.Ε.Σ. και η εγγύηση συμμετοχής για τις διαδικασίες που προβλέπεται. Τα απαιτούμενα αποδεικτικά μέσα προσκομίζονται μόνο από τον προσωρινό ανάδοχο κατά το στάδιο υποβολής των δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου.

Δίνεται η δυνατότητα στους οικονομικούς φορείς διορθώσεων επουσιωδών σφαλμάτων ή παραλείψεων των προσφορών, τα οποία αφορούν όλα τα στάδια των προσφορών τους κυρίως αν επίκειται αποκλεισμός τους. Η δυνατότητα αυτή αναλύεται πλέον με λεπτομέρεια για τα σχετικά στάδια των διαγωνισμών άνω και κάτω των ορίων, σε σχέση με το άρθρο 49 του Π.Δ.60/2007 όπου προβλεπόταν πολύ γενικά όσον αφορά τις διαδικασίες ανάθεσης μόνο άνω των ορίων για τους Ο.Τ.Α. πάντα Α΄ βαθμού.

Εισάγονται κανόνες για προκαταρκτική διαβούλευση με την αγορά. Ορίζεται σαφώς στο άρθρο 61 ο χρόνος έναρξης ανά είδος διαδικασίας σύμβασης κατά περίπτωση. Ενστάσεις κατά των όρων, πράξεων ή παραλείψεων της αναθέτουσας αρχής υποβάλλονται

ενώπιόν της, μόνο για διαδικασίες ανάθεσης ίσης ή κατώτερης των 60.000,00€ προ Φ.Π.Α. και αποφασίζει επ' αυτής το αρμόδιο αποφαινόμενο συλλογικό όργανο της αναθέτουσας αρχής, κατόπιν εισήγησης γνωμοδοτικού συλλογικού οργάνου. Για τις διαδικασίες ανάθεσης άνω των 60.000,00€ προβλέπεται μόνο προδικαστική προσφυγή κατά των όρων, πράξεων ή παραλείψεων της αναθέτουσας αρχής, η οποία κατατίθεται ενώπιον τρίτου φορέα, της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών και εξετάζεται από τα όργανα αυτής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ – ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

3.1 Εισαγωγή

3.1.1 Σκοπός – Ερευνητικά εργαλεία

Σκοπός της έρευνας είναι η αποτίμηση του νέου νόμου και η σύγκρισή του σε σχέση με το προηγούμενο θεσμικό καθεστώς. Από το θεωρητικό μέρος προκύπτουν ότι ο νέος νόμος ενοποίησε σε ένα κοινό νομοθετικό πλαίσιο τις διαδικασίες για τους Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού, παρουσιάζει αρκετές καινοτομίες, έχει φέρει αλλαγές στις περισσότερες διαδικασίες ανάθεσης σε σχέση με την προηγούμενη Οδηγία 2004/18/ΕΚ, και παρουσιάζει διαφορές σε σχέση με όλο το προηγούμενο θεσμικό καθεστώς.

Στα πλαίσια του παραπάνω σκοπού, απορρέουν ειδικότερα ερευνητικά ερωτήματα. Τα ερωτήματα αυτά ανιχνεύονται στο παρόν κεφάλαιο μέσω της έρευνας και αξιολογούνται για το νόμο συνολικά στο επόμενο τέταρτο κεφάλαιο της εργασίας, αναφορικά με το προηγούμενο θεσμικό καθεστώς. Συγκεκριμένα ερευνώνται τα ερωτήματα:

- Η σύγκριση του νόμου αναφορικά με το προηγούμενο θεσμικό καθεστώς και η ανάδειξη των μειονεκτημάτων και πλεονεκτημάτων του.

- Ποιά η επίδραση, η συμβολή του στις διαδικασίες ανάθεσης, σε ζητήματα διαφάνειας, ανταγωνισμού, γραφειοκρατίας και χρόνο ολοκλήρωσης των διαδικασιών αναθέσεων και προτάσεις για βελτιώσεις του νόμου.

Τα στελέχη και υπάλληλοι των Δήμων που απασχολούνται σε τμήματα προμηθειών ή ανάλογα τμήματα που ασχολούνται με προμήθειες εν γένει, είναι οι πλέον κατάλληλοι για να ερωτηθούν σχετικά με τα παραπάνω. Ο λόγος είναι ότι λόγω του αντικειμένου της απασχόλησής τους γνωρίζουν τις σχετικές πρακτικές διαδικασιών ανάθεσης συμβάσεων και ενημερώνονται διαρκώς πάνω στη σχετική νομοθεσία.

Στα πλαίσια της παρούσας έρευνας συντάχθηκε ερωτηματολόγιο, το οποίο απεστάλη σε δεκαέξι (16) δήμους και στη συνέχεια απάντησαν δεκαεπτά (18) στελέχη/υπάλληλοι από τμήματα προμηθειών ή τμήματα που ασχολούνται με προμήθειες από εννέα (9) μόνο από

τους παραπάνω δήμους. Συμμετείχαν στελέχη/υπάλληλοι από τους Δήμους Αγίων Αναργύρων, Αθηναίων, Αιγαλέου, Βόλου, Ιλίου, Περιστερίου, Πετρούπολης, Φιλοθέης Ψυχικού και Χαϊδαρίου.

Δομήθηκε επίσης συνέντευξη, στην οποία πήραν μέρος στελέχη/υπάλληλοι τμημάτων προμηθειών ή σχετικών τμημάτων από τους Δήμους Αθηναίων, Αιγαλέου, Περιστερίου, Πετρούπολης, Ιλίου και Χαϊδαρίου, όπως αναφέρονται στη βιβλιογραφία της εργασίας. Τα αποτελέσματα από τις επιμέρους συνεντεύξεις καλούνται να επιβεβαιώσουν ή να ανατρέψουν τα ευρήματα από το ερευνητικό μέρος βάσει του ερωτηματολογίου. Το μικρό μέγεθος του δείγματος σίγουρα περιορίζει την γενίκευση των αποτελεσμάτων.

3.2 Ερωτηματολόγια

Στις απαντήσεις του ερωτηματολογίου έλαβαν μέρος στελέχη/υπάλληλοι άντρες και γυναίκες ηλικιακής ομάδας, επιπέδου εκπαίδευσης, κατεχόμενης θέσης στο φορέα, ετών υπηρεσίες στο φορέα συνολικά και ειδικότερα ετών υπηρεσίας σχετικά με το αντικείμενο της εργασίας, σύμφωνα με τον επόμενο πίνακα.

Πίνακας 3.1

Γενικά στοιχεία πληθυσμού δείγματος

Ηλικία	Αριθμός
25-35	
36-45	8
46 και άνω	10
Επίπεδο Εκπαίδευσης	
Δ.Ε.	
Τ.Ε./Π.Ε.	10
Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό	8
Άλλο	
Κατεχόμενη θέση – Ειδικότητα	
Διευθυντής	1
Προϊστάμενος	4
Υπάλληλος	13
Έτη υπηρεσίας	
Κάτω από 10 έτη	3
10 έως 19 έτη	12
Πάνω από 19 έτη	3
Έτη υπηρεσίας στο τμήμα προμηθειών ή σχετικό τμήμα	Από 2 έως και 13

Πηγή: ίδια επεξεργασία

3.2.1 Μειονεκτήματα – Αδυναμίες του νόμου

Στην προσπάθεια να ανιχνευθούν σημαντικές αδυναμίες - μειονεκτήματα του νόμου 4412/2016 αναφορικά με συμβάσεις προμηθειών αγαθών και γενικών υπηρεσιών στους Ο.Τ.Α., δόθηκε στους ερωτώμενους ο παρακάτω πίνακας, προς αξιολόγηση για κάθε ένα μειονέκτημα - αδυναμία, σε κλίμακα από το 1 έως το 10, ώστε το 1 να εκφράζει το λιγότερο και 10 το περισσότερο.

Πίνακας 3.2

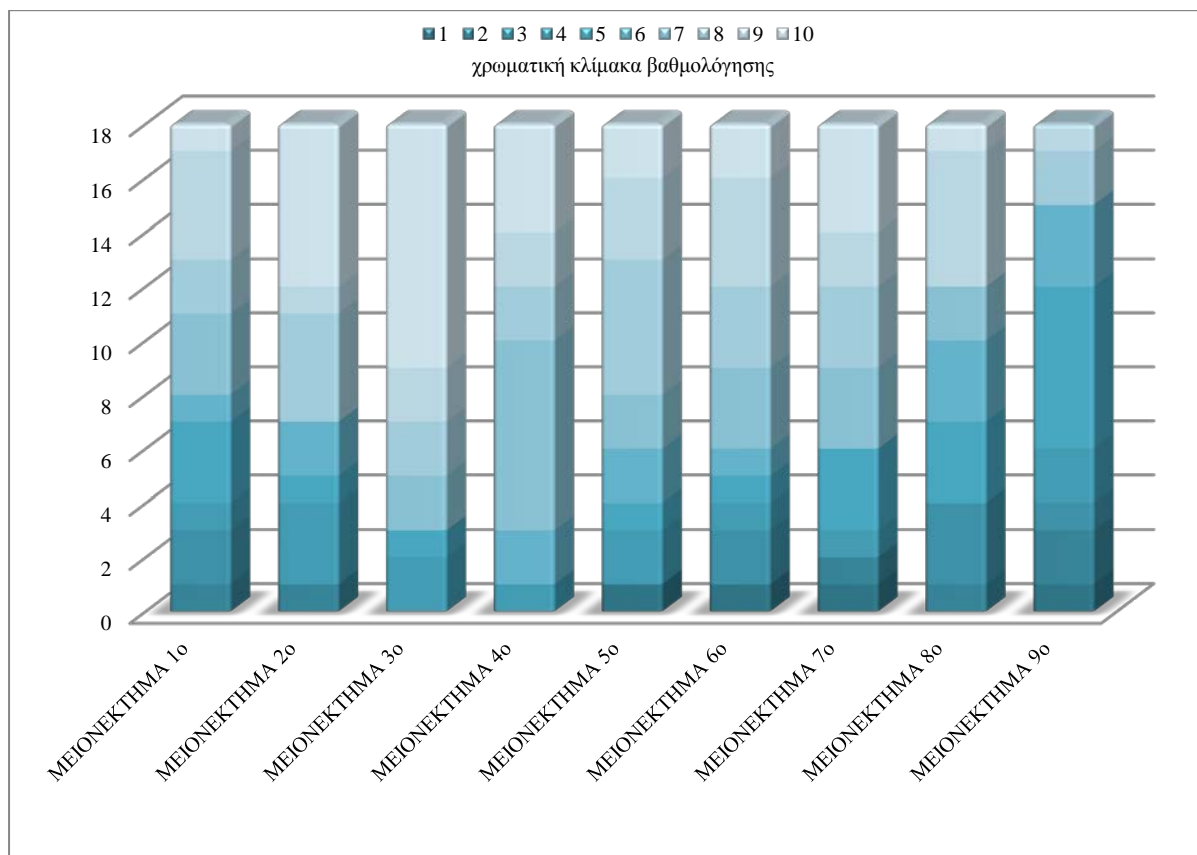
Αδυναμίες – μειονεκτήματα νόμου

Η πολυπλοκότητα του νέου νόμου σχετικά με τις απαιτούμενες διαδικασίες ανάθεσης.	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑ 1ο
Τα πολλά σημεία του νόμου τα οποία χρήζουν περαιτέρω διευκρινίσεων.	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑ 2ο
Οι διαρκείς τροποποιήσεις του νόμου (με συχνότητα ένα Φ.Ε.Κ. ανά μήνα).	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑ 3ο
Η δυσχερής παρακολούθηση της διαρκούς έκδοσης των εκτελεστών αποφάσεων βάσει εξουσιοδοτικών ή άλλων διατάξεων του νέου νόμου.	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑ 4ο
Ελλιπής ενημέρωση-εκπαίδευση του προσωπικού του τμήματος προμηθειών για τις διαδικασίες προμηθειών αγαθών και υπηρεσιών με το νέο νομοθετικό καθεστώς.	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑ 5ο
Καθυστερήσεις ολοκλήρωσης διαγωνισμών άνω των 60.000,00€ λόγω της χρονοβόρας διαδικασίας ένδικων προσφυγών από την Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών σύμφωνα με το νέο νομοθετικό πλαίσιο.	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑ 6ο
Δυσχέρεια σύνταξης τεχνικών προδιαγραφών από τους μελετητές που να είναι σύμφωνες με το νέο νομοθετικό πλαίσιο.	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑ 7ο
Δυσχέρεια σύνταξης και δημοσίευσης διακηρύξεων διαγωνισμών από τους αρμόδιους συντάκτες λόγω της πολυπλοκότητας του νέου νομοθετικού πλαισίου.	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑ 8ο
Αύξηση των χρονικών ορίων για καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών στους συνοπτικούς διαγωνισμούς (για τους Ο.Τ.Α.).	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑ 9ο

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 3.1

Μειονεκτήματα – αδυναμίες του νόμου

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Κατά την αξιολόγηση κάθε μίας των αδυναμιών του νέου νόμου από τους ερωτηθέντες παρατηρούμε και μέσω του γραφήματος, για όλα τα σημεία του πίνακα, ότι τα περισσότερα τείνουν να θεωρούνται αδυναμίες του νέου νόμου. Εξαιρέση αποτελούν οι ισόρροπες απαντήσεις σχετικά με την πολυπλοκότητα των διαδικασιών, τις καθυστερήσεις ολοκλήρωσης των διαδικασιών από την Α.Ε.Π.Π., την δυσχέρεια σύνταξης και δημοσίευσης διακηρύξεων διαγωνισμών από τους αρμόδιους συντάκτες λόγω της πολυπλοκότητας του νέου νομοθετικού πλαισίου και την αύξηση των προθεσμιών διενέργειας των συνοπτικών διαγωνισμών (μειονεκτήματα 1ο, 6ο, 8ο και 9ο αντίστοιχα). Ως μεγαλύτερα μειονεκτήματα απαντώνται οι διαρκείς τροποποιήσεις του νόμου και η δυσχερής παρακολούθηση της έκδοσης των εκτελεστών διατάξεων (μειονεκτήματα 3ο και 4ο αντίστοιχα).

3.2.2 Πλεονεκτήματα νόμου

Στην προσπάθεια να ανιχνευθούν σημαντικά πλεονεκτήματα του νόμου 4412/2016 αναφορικά με συμβάσεις προμηθειών αγαθών και γενικών υπηρεσιών στους Ο.Τ.Α., δόθηκε

στους ερωτώμενους ο παρακάτω πίνακας, προς αξιολόγηση για κάθε ένα, σε κλίμακα από το 1 έως το 10, ώστε το 1 να εκφράζει το λιγότερο και 10 το περισσότερο.

Πίνακας 3.3
Πλεονεκτήματα νόμου

Η προσπάθεια ενοποίησης και κωδικοποίησης σε ένα νομοθέτημα των διαδικασιών ανάθεσης προμηθειών, υπηρεσιών και έργων βάσει των κοινοτικών Οδηγιών 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ), για όλες τις αναθέτουσες αρχές (ΒΙΒΛΙΟ Ι) και φορείς (ΒΙΒΛΙΟ ΙΙ).	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ 1ο
Ευνοϊκές ρυθμίσεις για την διευκόλυνση συμμετοχής των μικρομεσαίων επιχειρήσεων	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ 2ο
Σύντμηση των προθεσμιών για υποβολή προσφορών (με εξαίρεση τους συνοπτικούς διαγωνισμούς).	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ 3ο
Η εισαγωγή των Τ.Ε.Υ.Δ. ή Ε.Ε.Ε.Σ. ως προκαταρκτική απόδειξη της μη συνδρομής των λόγων αποκλεισμού των συμμετεχόντων οικονομικών φορέων.	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ 4ο
Ο σαφής προσδιορισμός των απαιτούμενων αποδεικτικών μέσων κατά το στάδιο προσκόμισης δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ 5ο
Προσπάθεια καταπολέμησης της διαφθοράς : άρθρο 24 (Συγκρούσεις συμφερόντων) και άρθρο 73 (Λόγοι αποκλεισμού)	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ 6ο
Εισαγωγή ρητών διατάξεων για: α) τις υπηρεσίες, β) τους συνοπτικούς διαγωνισμούς και γ) τις απευθείας αναθέσεις.	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ 7ο
Η επίτευξη οικονομιών κλίμακας με: συμφωνίες πλαίσιο, Κεντρικές Αρχές Αγορών και καθιέρωση της δυνατότητας των νέων διαδικασιών σύμπραξης καινοτομίας και των ηλεκτρονικών καταλόγων.	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ 8ο
Η πρόβλεψη για τις Κεντρικές Αρχές Αγορών (Κ.Α.Α.)	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ 9ο
Η πρόβλεψη για ίδρυση και λειτουργία της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών, για διαδικασίες με εκτιμώμενη αξία άνω των 60.000,00€.	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ 10ο
Η καθιέρωση του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. ως το μοναδικό μέσο δημοσίευσης σε εθνικό επίπεδο.	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ 11ο

Πίνακας 3.3

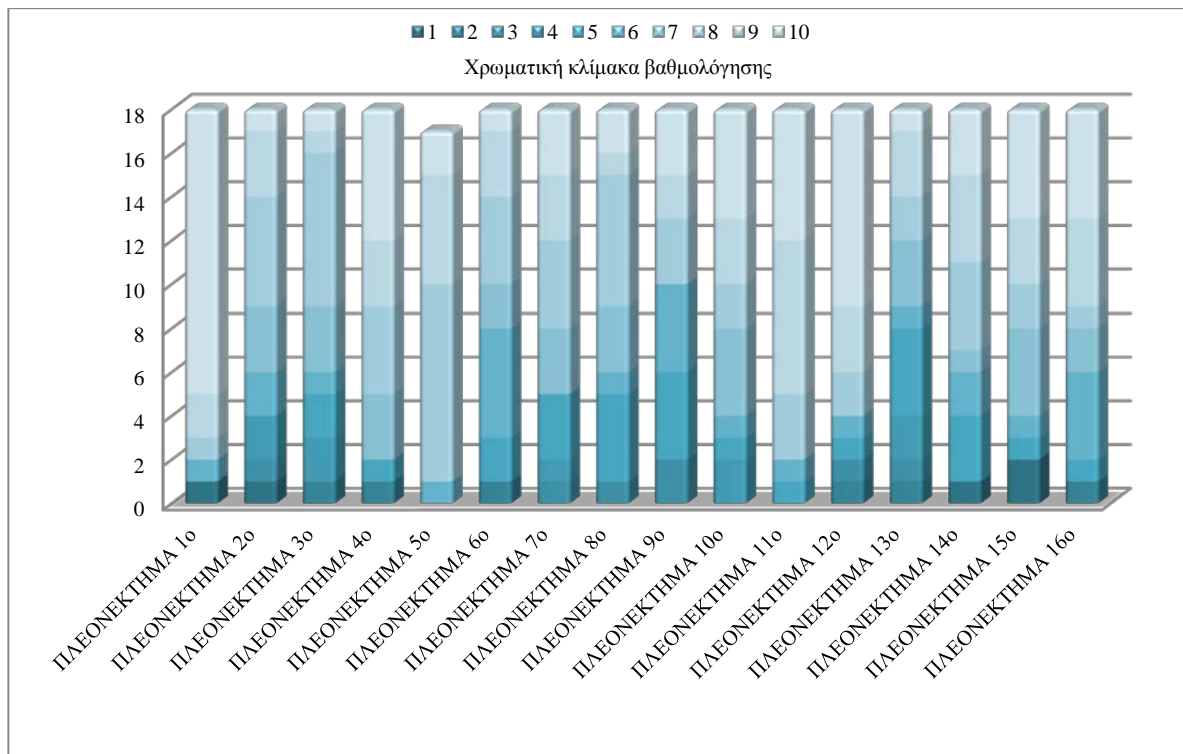
Συνέχεια

Η πρόβλεψη για κατάργηση των διπλών αναρτήσεων σε ΔΙΑΥΓΕΙΑ και Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ 12ο
Ένταξη περιβαλλοντικών, κοινωνικών και εργατικών απαιτήσεων τόσο στις διαδικασίες ανάθεσης όσο και στις διαδικασίες εκτέλεσης	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ 13ο
Η πρόβλεψη της σύστασης Μητρώου Πιστοποιημένων Υπαλλήλων Δημοσίων Συμβάσεων (Μη.Π.Υ.Δη.Συ.) και η υποχρεωτική συμμετοχή ενός μέλους της στη σύνθεση των γνωμοδοτικών οργάνων	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ 14ο
Η καινοτομία για τους Ο.Τ.Α. περί ορισμού Επιτροπής Αξιολόγησης Ενστάσεων διαφορετικής από την Επιτροπή Αξιολόγησης Προσφορών.	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ 15ο
Η υποχρεωτική τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης και ηλεκτρονικά και ο καθορισμός του περιεχομένου του.	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ 16ο

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 3.2

Πλεονεκτήματα του νόμου

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Κατά την αξιολόγηση κάθε ενός των πλεονεκτημάτων του νέου νόμου από τους ερωτηθέντες παρατηρούμε και μέσω του γραφήματος, για όλα τα σημεία του πίνακα, ότι τα περισσότερα τείνουν να θεωρούνται πλεονεκτήματα του νέου νόμου. Εξαιρέση αποτελούν οι ισόρροπες απαντήσεις σχετικά με τις ευνοϊκές ρυθμίσεις για τη συμμετοχή των Μ.Μ.Ε., την σύντμηση των προθεσμιών υποβολής προσφορών, η προσπάθεια καταπολέμησης της διαφθοράς και η πρόβλεψη για τις Κεντρικές Αρχές Αγορών (Κ.Α.Α.) (πλεονεκτήματα 2ο, 3ο, 6ο και 9ο αντίστοιχα). Επίσης και η ένταξη περιβαλλοντικών, κοινωνικών και εργατικών απαιτήσεων τόσο στις διαδικασίες ανάθεσης όσο και στις διαδικασίες εκτέλεσης (πλεονέκτημα 13ο).

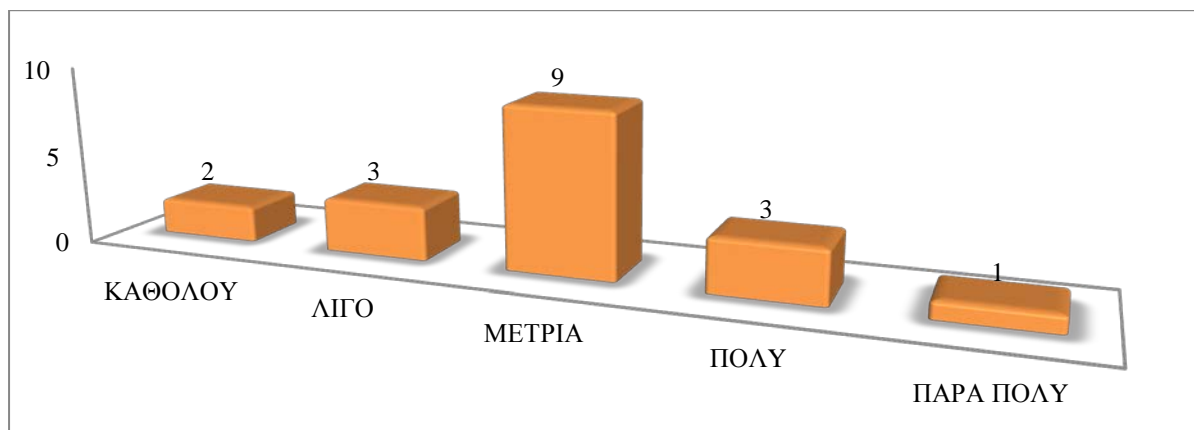
Ως μεγαλύτερα πλεονεκτήματα απαντώνται η ενοποίηση σε ένα νομοθέτημα των διαδικασιών ανάθεσης, η εισαγωγή των Τ.Ε.Υ.Δ. ή Ε.Ε.Ε.Σ., ο σαφής προσδιορισμός των απαιτούμενων αποδεικτικών μέσων κατά το στάδιο προσκόμισης δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου, η καθιέρωση του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. ως το μοναδικό μέσο δημοσίευσης σε εθνικό επίπεδο και η πρόβλεψη για κατάργηση των διπλών αναρτήσεων σε ΔΙΑΥΓΕΙΑ και Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. (πλεονεκτήματα 1ο, 4ο, 5ο, 11ο και 12ο αντίστοιχα). Ακόμα ο ορισμός Επιτροπής Αξιολόγησης Ενστάσεων διαφορετικής από την Επιτροπή Αξιολόγησης Προσφορών και η υποχρεωτική τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης και ηλεκτρονικά και ο καθορισμός του περιεχομένου του (πλεονεκτήματα 15ο και 16ο αντίστοιχα).

3.2.3 Πολυπλοκότητα των διαδικασιών

Τα περισσότερα στελέχη/υπάλληλοι δεν θεωρούν πολύ πολύπλοκες τις διαδικασίες ανάθεσης σε σχέση με το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς για προμήθειες και γενικές υπηρεσίες στους Ο.Τ.Α.. Το συγκεκριμένο αποτέλεσμα έρχεται σε συμφωνία με τις απαντήσεις και στο σχετικό μειονέκτημα 1ο του παραπάνω πίνακα με τα μειονεκτήματα του νόμου σχετικά με τη πολυπλοκότητα των διαδικασιών.

Διάγραμμα 3.3

Βαθμός πολυπλοκότητας των διαδικασιών του νόμου

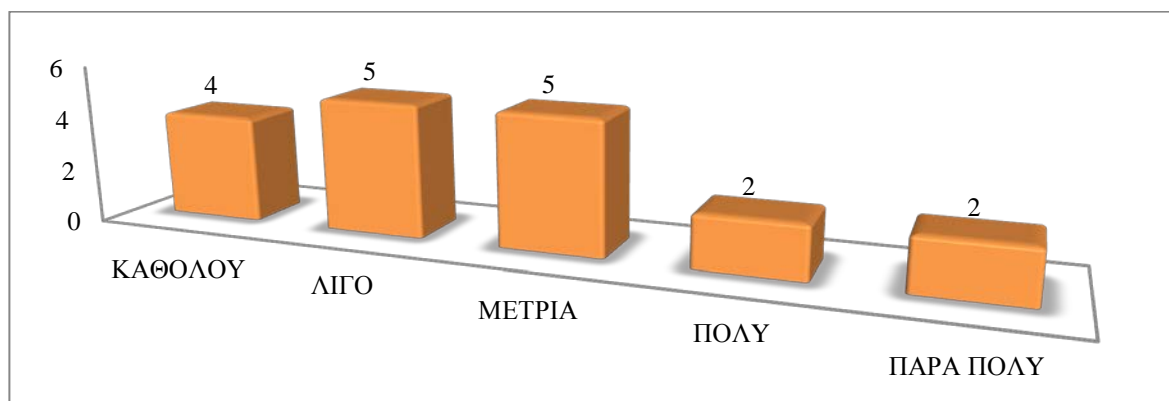
Πηγή: ίδια επεξεργασία

3.2.4 Χρόνος ολοκλήρωσης των διαδικασιών

Τα περισσότερα στελέχη/υπάλληλοι διαπιστώνουν ότι οι διαδικασίες ανάθεσης προμηθειών αγαθών με το νέο νόμο δεν έχουν γίνει ταχύτερες ώστε να απαιτούν λιγότερο χρόνο εργασίας σε σχέση με την Υ.Α.11389/93 (Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α.) ή και το Π.Δ.60/2007. Οι περισσότεροι απαντούν ότι οι χρόνοι έχουν μειωθεί μέτρια, λίγο ή καθόλου. Το συμπέρασμα από τις απαντήσεις στο συγκεκριμένο ερώτημα είναι ότι οι διαδικασίες ανάθεσης προμηθειών με το νέο νόμο δεν έχουν γίνει ταχύτερες ώστε να απαιτούν λιγότερο χρόνο εργασίας και κόστη κατ επέκταση, σε σχέση με την Υ.Α.11389/93 (Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α.) ή και το Π.Δ.60/2007.

Διάγραμμα 3.4

Βαθμός συντόμευσης των διαδικασιών σε σχέση με την Υ.Α.11389/93 ή και το Π.Δ.60/2007

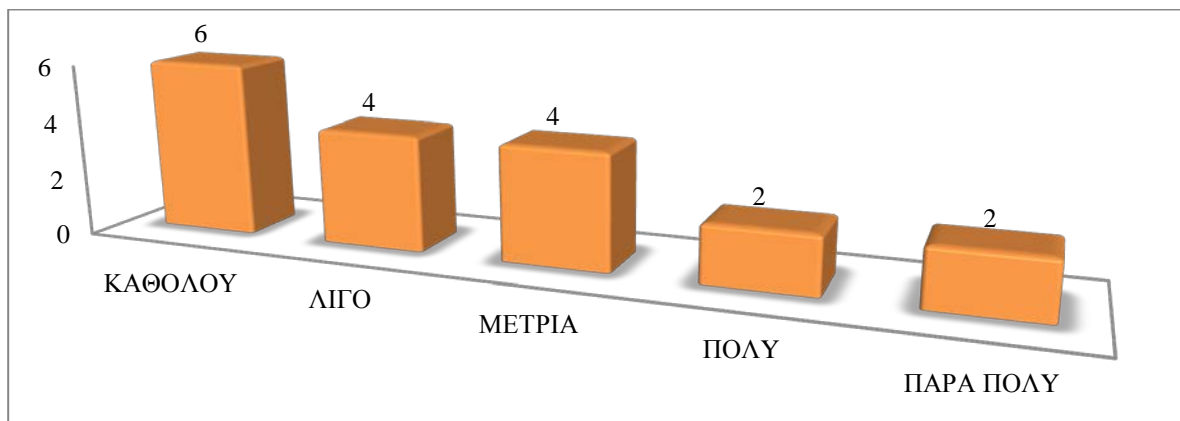

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Τα περισσότερα στελέχη/υπάλληλοι διαπιστώνουν ότι οι διαδικασίες ανάθεσης προμηθειών αγαθών με το νέο νόμο δεν έχουν γίνει ταχύτερες ώστε να απαιτούν λιγότερο χρόνο εργασίας σε σχέση με το Π.Δ.28/1980 ή και το Π.Δ.60/2007. Οι περισσότεροι απαντούν καθόλου και το μεγαλύτερο μέρος των υπολοίπων λίγο ή μέτρια. Το συμπέρασμα από τις απαντήσεις στο συγκεκριμένο ερώτημα είναι ότι οι διαδικασίες ανάθεσης υπηρεσιών με το νέο νόμο δεν έχουν γίνει ταχύτερες ώστε να απαιτούν λιγότερο χρόνο εργασίας και κόστη κατ επέκταση, σε σχέση με το Π.Δ.28/1980 ή και το Π.Δ.60/2007.

Διάγραμμα 3.5

Βαθμός συντόμευσης των διαδικασιών σε σχέση με το Π.Δ.28/1980 ή και το Π.Δ.60/2007

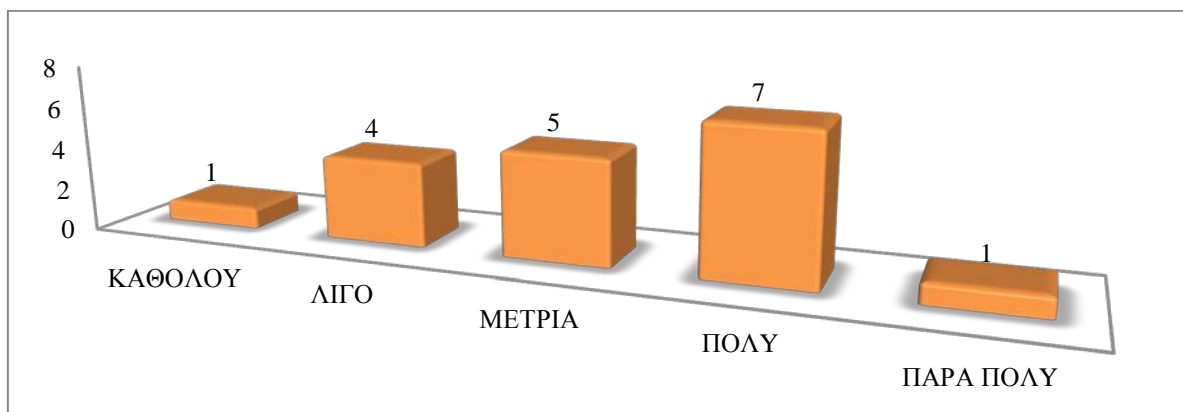
Πηγή: ίδια επεξεργασία

3.2.5 Ανταγωνισμός και Διαφάνεια

Τα περισσότερα στελέχη/υπάλληλοι θεωρούν ότι ο νέος νόμος έχει συμβάλει μέτρια προς πολύ στην αύξηση του ανταγωνισμού.

Διάγραμμα 3.6

Συμβολή του νόμου στην αύξηση του ανταγωνισμού

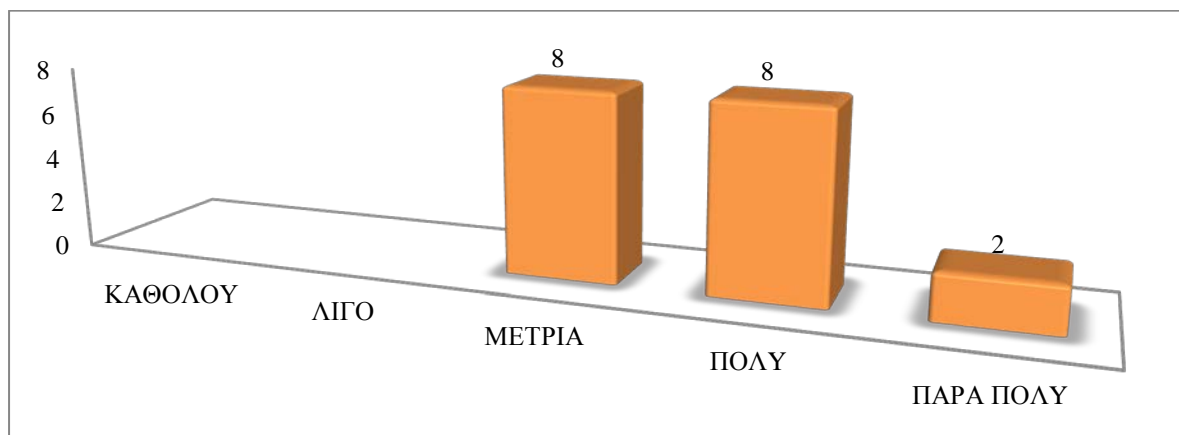

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Τα περισσότερα στελέχη/υπάλληλοι θεωρούν επίσης ότι ο νέος νόμος έχει συμβάλει μέτρια ως πολύ στην αύξηση των θεμάτων διαφάνειας.

Διάγραμμα 3.7

Συμβολή του νόμου στο ζήτημα της διαφάνειας

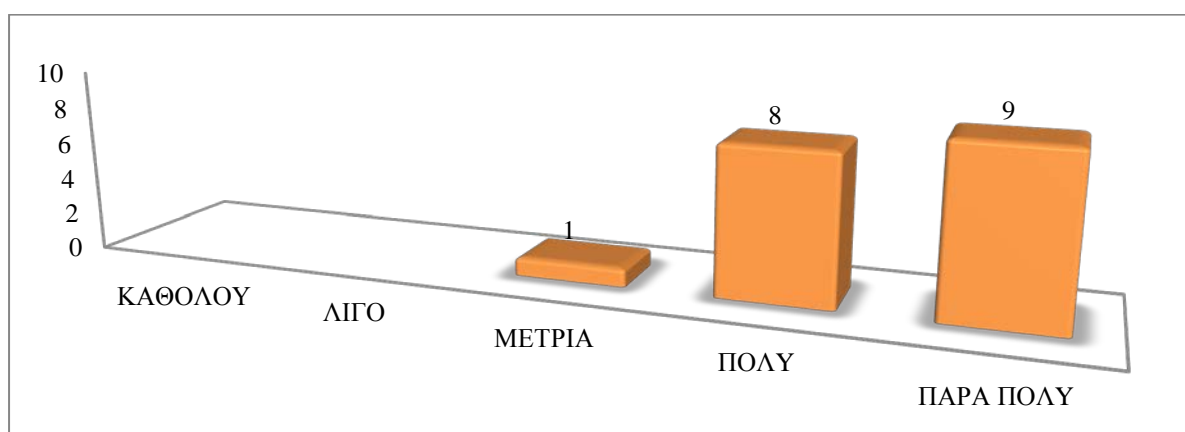
Πηγή: ίδια επεξεργασία

3.2.6 Εφαρμογή του και προσαρμογή στελεχών στο νόμο

Η πλειονότητα των στελεχών/υπαλλήλων δηλώνει ότι η έναρξη εφαρμογής του Ν.4412/2016 ήταν ξαφνική και χωρίς ανάλογη προετοιμασία από τις αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς.

Διάγραμμα 3.8

Αξιολόγηση της απότομης εφαρμογής του νόμου χωρίς ανάλογη προετοιμασία από τις αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς

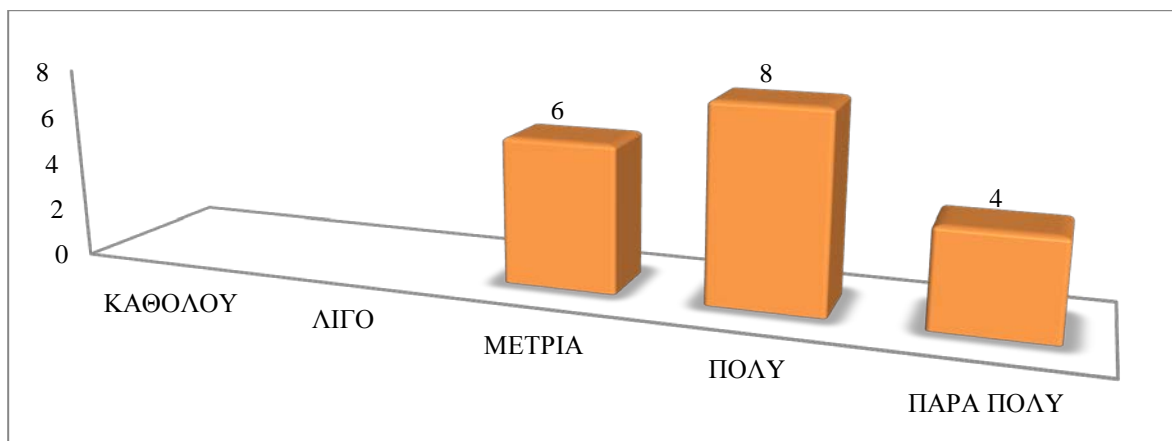

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Επίσης η πλειονότητα δηλώνει ότι έχει προσαρμοστεί μέτρια ως πάρα πολύ στις διαδικασίες ανάθεσης και απαιτήσεις του νέου νόμου.

Διάγραμμα 3.9

Βαθμός προσαρμογής στις νέες διαδικασίες και απαιτήσεις του νόμου

Πηγή: ίδια επεξεργασία

3.2.7 Προτάσεις βελτίωσης του νόμου

Από τους 16 από τους 18 υπαλλήλους/στελέχη, οι οποίοι πήραν μέρος και συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο, υπήρξαν προτάσεις για βελτιώσεις σχετικά με το νέο νόμο. Τις παραθέτουμε ατόφειες σε μορφή πίνακα στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ (κάθε γραμμή του πίνακα αντιπροσωπεύει απάντηση – προτάσεις από συμμετέχοντα ανά Ο.Τ.Α. στην έρευνα).

Συνοπτικά υπάρχουν κοινές προτάσεις για μείωση των προθεσμιών στις διαδικασίες ανάθεσης και κυρίως για τους συνοπτικούς κάτι που συνάδει με τις απαντήσεις της πλειονότητας των ερωτηθέντων στην ενότητα σχετικά με το χρόνο ολοκλήρωσης των διαδικασιών. Επίσης παρατηρούνται κοινές προτάσεις για μείωση της γραφειοκρατίας μέσω κατάργησης των διπλών αναρτήσεων σε ΔΙΑΥΓΕΙΑ και Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ., κατάργηση των δημοσιεύσεων στον τύπο, κατάργηση προσκόμισης και φυσικού φακέλου στοιχείων ανάθεσης προς τους ελεγκτικούς μηχανισμούς (Ελεγκτικό Συνέδριο «Ελ.Συν.», τοπικές υπηρεσίες Επιτρόπου, Αποκεντρωμένη διοίκηση κ.λπ.) και πιο απλές και σύντομες οι διαδικασίες αναφορικά με τις ενστάσεις στην αναθέτουσα αρχή ή τις προδικαστικές προσφυγές στην Α.Ε.Π.Π.. Τέλος να γίνει υποχρεωτική η χρήση του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., δηλαδή ηλεκτρονικά και για τις διαδικασίες ανάθεσης με συνοπτικό διαγωνισμό.

3.2.8 Απόψεις στελεχών επί του προηγούμενου καθεστώτος

Από τους δεκαοκτώ υπαλλήλους/στελέχη, οι οποίοι απάντησαν το ερωτηματολόγιο, οι πέντε δεν απάντησαν στη ερώτηση τι νομίζετε ότι θα έπρεπε να διατηρηθεί στις διαδικασίες ανάθεσης προμηθειών και υπηρεσιών από το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς. Οι τρεις

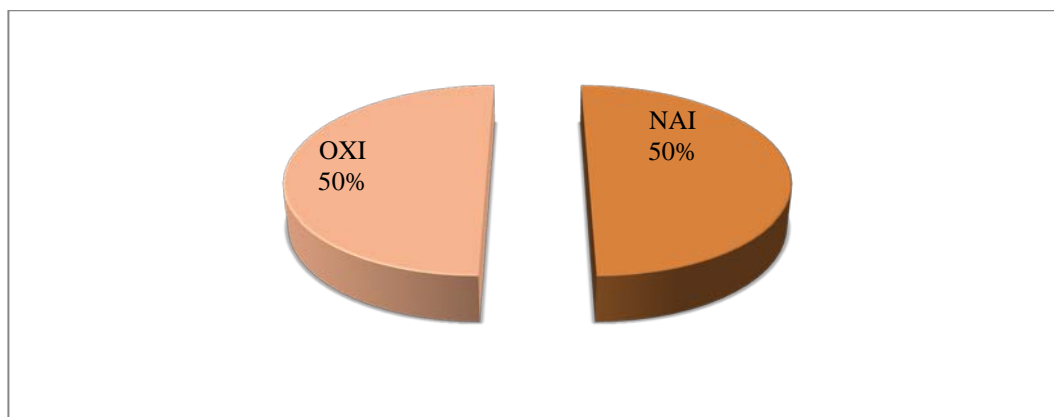
αναφέρθηκαν στις πιο σύντομες προθεσμίες για διεξαγωγή του πρώην πρόχειρου διαγωνισμού (νυν συνοπτικού) και δύο από αυτούς τους τρεις επίσης θα επιθυμούσαν να διατηρούνταν οι επιτροπές αξιολόγησης και στην απευθείας ανάθεση σύμβασης. Δύο θεωρούν ότι ήταν γρηγορότερη και πιο απλοποιημένη η διαδικασία της απευθείας ανάθεσης. Ο ένας που απάντησε όπως προηγούμενα και άλλοι πέντε δηλαδή σύνολο έξι απάντησαν ότι είναι ξεπερασμένο το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς και ότι τίποτα δεν θα επιθυμούσαν να διατηρηθεί πέραν των όσων ήδη διατηρήθηκαν. Τέλος δύο απάντησαν ότι δεν είχαν εμπειρία στο προηγούμενο καθεστώς. Μία αναφέρθηκε σε τήρηση χρονοδιαγράμματος στην υποβολή προσφορών από τους συμμετέχοντες.

3.2.9 Εκπαίδευση – Επίπεδο Εκπαίδευσης

Οι μισοί από τους ερωτώμενους απασχολούμενους στους Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού από τους ερωτώμενους (ποσοστό 50% του συνόλου) δηλώνουν ότι αντιδράσανε άμεσα για την εκπαίδευσή τους κατά την έναρξη ισχύος και εφαρμογής του νόμου.

Διάγραμμα 3.10

Ποσοστό άμεσα εκπαιδευμένων στις νέες διαδικασίες του νόμου

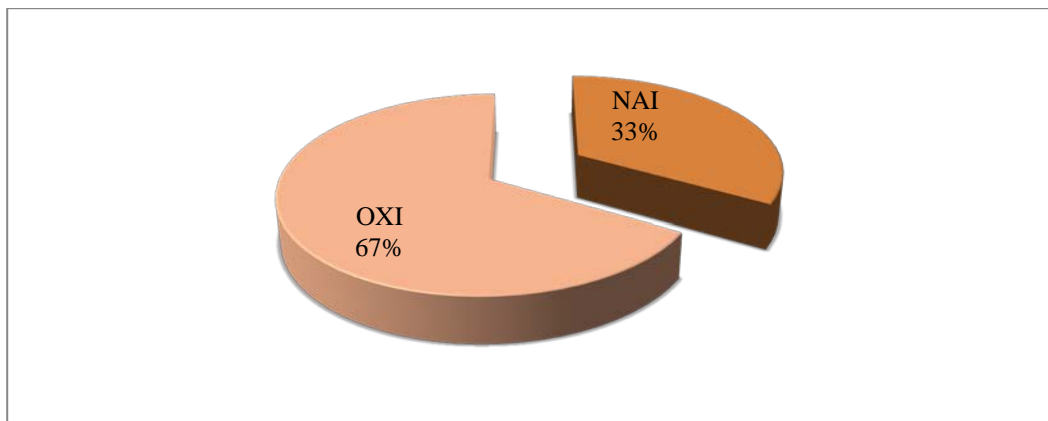

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Όμως, οι περισσότεροι ερωτώμενοι (ποσοστό 67% του συνόλου) απαντούν, ότι δεν είναι ικανοποιημένοι από την συνολική εκπαίδευση που έχουν λάβει έως τώρα για την εφαρμογή του νόμου.

Διάγραμμα 3.11

Ποσοστό ικανοποιημένων της παρεχόμενης εκπαίδευσης στις διαδικασίες του νόμου

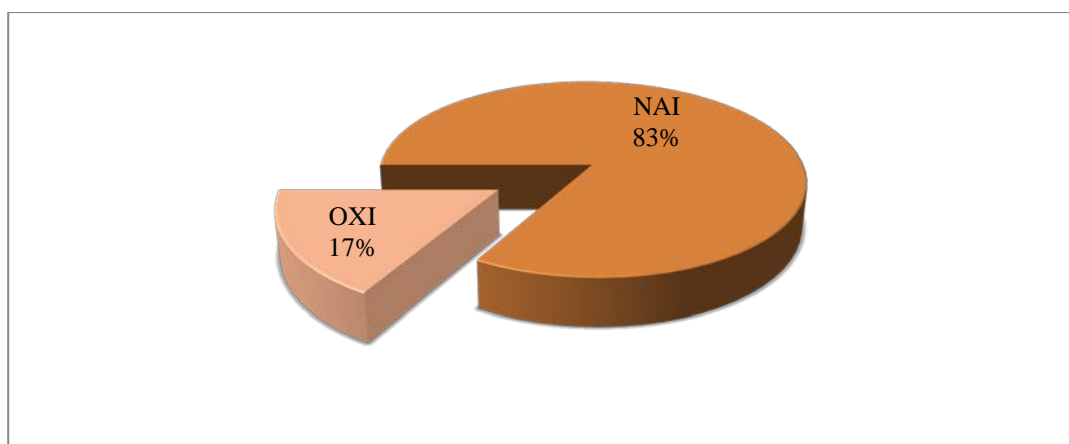

Πηγή: ίδια επεξεργασία

3.2.10 Υποστήριξη Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Διάγραμμα 3.12

Ποσοστό ικανοποιημένων ως προς την παρεχόμενη υποστήριξη της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Οι πλειονότητα των ερωτηθέντων στελεχών/υπαλλήλων (ποσοστό 83% του συνόλου) δηλώνουν ικανοποιημένοι από την υποστήριξη που παρέχει η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. μέχρι σήμερα (email, τηλεφωνική υποστήριξη, έκδοση οδηγιών, προτύπων και υποδειγμάτων διακηρύξεων κ.λπ.).

3.3 Συνεντεύξεις

3.3.1 Κριτική ως προς την έναρξη ισχύος του νόμου

Από τις συνεντεύξεις προκύπτει ότι λόγω της προεργασίας, η οποία είχε προηγηθεί λόγω της επικείμενης έναρξης ισχύος του Ν.4281/2014, ο οποίος είχε αρκετά κοινά με τον

N.4412/2016, δεν ήταν τόσο ξαφνική η στιγμή της έναρξης ισχύος του νόμου στις 8-8-2016. Ο Ν.4281/2014 λειτούργησε ως «μαξιλάρι», προετοίμασε δηλαδή το έδαφος για την έναρξη ισχύος του Ν.4412/2016. Βέβαια όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι συμφωνούν ότι ήταν λίγο άκαιρο το ότι ξεκίνησε μέσα στον Αύγουστο η ισχύς του νόμου καθώς και το γεγονός ότι άργησαν να εκδοθούν σχετικές διευκρινιστικές εγκύκλιοι το οποίο συμβαδίζει με τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου ότι γενικά η εφαρμογή του Ν.4412/2016 ήταν χωρίς ανάλογη προετοιμασία από τις αναθέτουσες αρχές στις 8-8-2016.

3.3.2 Πολυπλοκότητα των διαδικασιών

Από τις συναντήσεις προέκυψε ότι τα στελέχη/υπάλληλοι δεν βρίσκουν ιδιαίτερα πολύπλοκες τις διαδικασίες σύμφωνα με το νέο νόμο σε σχέση με το προηγούμενο νομοθετικό πλαίσιο, εξάλλου κατά τα λεγόμενά τους είχαμε και διαφορετικό νομοθετικό καθεστώς ανάλογα με το είδος της ανάθεσης (προμήθεια ή υπηρεσία), κάτι το οποίο δυσκόλευε επιπλέον. Εξαιρέση σχεδόν από όλους αποτελούν τα βήματα της απευθείας ανάθεσης για τα οποία υπήρξαν δυσκολίες αρχικά, σιγά σιγά όμως μετά από τροποποιήσεις του νόμου ομαλοποιείται η κατάσταση θετικά. Οι απαντήσεις έρχονται σε συμφωνία με τις σχετικές απαντήσεις αναφορικά με την πολυπλοκότητα των διαδικασιών του ερωτηματολογίου.

3.3.3 Γραφειοκρατία – Διοικητικό κόστος

Σε σχέση με τη γραφειοκρατία και το διοικητικό κόστος, όλοι δηλώνουν ότι οι συμμετέχοντες οικονομικοί φορείς διευκολύνονται πλέον αφού τους ζητούνται λιγότερα έγγραφα στο προκαταρκτικό στάδιο των προσφορών τους. Επίσης με τους υποχρεωτικά διενεργηθέντες ηλεκτρονικούς διαγωνισμούς γίνεται ευκολότερη αναζήτηση ευκαιριών και η συμμετοχή τους. Από τα παραπάνω προκύπτει σημαντικά μειωμένο το κόστος συμμετοχής τους.

Από την πλευρά των αναθετουσών αρχών όλοι εκτός από μία, συμφωνούν ότι η γραφειοκρατία και το διοικητικό κόστος αντί να μειώνεται αυξάνεται. Οι λόγοι για αυτό είναι οι επιπλέον εργατοώρες για τους απασχολούμενους υπαλλήλους εφόσον έχει αυξηθεί η ηλεκτρονική γραφειοκρατία (διπλές αναρτήσεις σε ΔΙΑΥΓΕΙΑ, Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. καθώς και αναρτήσεις σε Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. και Ε.Ε.). Όλοι όμως συμφωνούν ότι παράλληλα διατηρείται μεγάλος όγκος και έντυπης γραφειοκρατίας π.χ. τήρηση και έντυπου φακέλου σύμβασης, όπως και αποστολή όλου του φακέλου έντυπα σε κάθε ελεγκτικό μηχανισμό. Τα τελευταία

επιβεβαιώνουν τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου σχετικά με το ότι δεν έχουν μειωθεί οι χρόνοι ολοκλήρωσης των διαδικασιών σε σχέση με το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς.

Προτάσεις και εδώ αποτέλεσαν η κατάργηση των διπλών ηλεκτρονικών αναρτήσεων. Επίσης η μείωση της ηλεκτρονικής, αλλά και έντυπης γραφειοκρατίας, οι οποίες συμφωνούν με τις προτάσεις που προκύπτουν από το ερωτηματολόγιο για μείωση της γραφειοκρατίας για τις αναθέτουσες αρχές.

3.3.4 Τροποποιήσεις του νόμου

Επειδή ο νέος νόμος μετά από δύο χρόνια εφαρμογής του υπόκειται ακόμα σε διαρκείς τροποποιήσεις, οι συμμετέχοντες στις συνεντεύξεις δηλώνουν δυσκολία στην παρακολούθησή του και στην κάθε φορά προσαρμογή στα νέα δεδομένα της νομοθεσίας. Οι δηλώσεις αυτές επιβεβαιώνουν το αποτέλεσμα των απαντήσεων του ερωτηματολογίου σύμφωνα με το οποίο οι συνεχείς τροποποιήσεις αποτελούν από τα μεγαλύτερα μειονεκτήματα του νόμου. Αναγνωρίζουν όλοι όμως ότι οι βελτιώσεις αφορούν προς το καλύτερο και ενημερώνονται καθημερινά ώστε να προσαρμόζουν αντίστοιχα στα νέα δεδομένα τα έγγραφα κάθε επικείμενης σύμβασης.

3.3.5 Εκπαίδευση – Προσαρμογή στις απαιτήσεις του νόμου

Τα περισσότερα στελέχη/υπάλληλοι απαντούν ότι είναι διαρκής η απαίτηση για ενημέρωση καθώς έχουμε και συνεχείς αλλαγές. Δηλώνουν ότι η ενημέρωση προέρχεται από κρατικά σεμινάρια, όμως θεωρούν ελλιπή την κρατική υποστήριξη, έτσι καταφεύγουν κυρίως σε ιδιωτικά σεμινάρια, σε υποστήριξη από ιδιωτικά συνδρομητικά site κ.λπ.. Οι απαντήσεις επιβεβαιώνουν και τις αντίστοιχες απαντήσεις του ερωτηματολογίου ότι δηλαδή δεν είναι ευχαριστημένοι από τα επίπεδα εκπαίδευσης, το οποίο έχουν λάβει. Ακόμα οι περισσότεροι αναφέρουν ως υποστελεχομένα τα τμήματα που ασχολούνται με τις προμήθειες.

3.3.6 Μειονεκτήματα

Τα στελέχη - υπάλληλοι ως μειονεκτήματα εντοπίζουν τη δυσκολία προσαρμογής των ευρωπαϊκών οδηγιών στα ελληνικά δεδομένα, τη μη ενσωμάτωση των ιδιαίτερων τοπικών αναγκών των Ο.Τ.Α. Α' βαθμού, τις αυξημένες προθεσμίες του συνοπτικού διαγωνισμού και τις διαρκείς τροποποιήσεις στο νόμο. Επίσης εντοπίζουν διαδικαστικά ζητήματα διαγωνιστικών διαδικασιών τα οποία χρήζουν περεταίρω διευκρινίσεων, και ακόμα την αύξηση των σταδίων του διαγωνισμού σε τέσσερα με αποτέλεσμα πιο χρονοβόρες

διαδικασίες, την αύξηση της ηλεκτρονικής γραφειοκρατίας, τις καθυστερήσεις στην εξέταση των προδικαστικών προσφυγών και έκδοση των αποφάσεων από την Α.Ε.Π.Π.. Τα περισσότερα συμβαδίζουν με τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου ως προς τα θεωρούμενα ως μειονεκτήματα. Τέλος εντοπίζουν ως μειονέκτημα τη μη αξιολόγηση προσφορών από Επιτροπή στις απευθείας αναθέσεις.

3.3.7 Πλεονεκτήματα

Τα πλεονεκτήματα, τα οποία παρατίθενται στον πίνακα του Παραρτήματος Β - ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ - 7η Ερώτηση, της εργασίας όλα τα στελέχη/υπάλληλοι τα χαρακτηρίζουν πράγματι ως πλεονεκτήματα. Τα αποτελέσματα εδώ επιβεβαιώνουν και τις απαντήσεις στην αντίστοιχη ερώτηση του ερωτηματολογίου. Ένας μεμονωμένα εξέφρασε την άποψη ότι όσον αφορά τις δημοσιεύσεις στον τύπο θα έπρεπε να διατηρηθούν, ενώ άλλος ότι δεν ευνοείται γενικά η συμμετοχή των Μ.Μ.Ε., σε σχέση όμως αποκλειστικά με τη συμμετοχή τους στους ηλεκτρονικούς διαγωνισμούς. Μία επίσης απάντησε ότι, η χρονική οριοθέτηση των απαιτούμενων κριτηρίων επιλογής θα έπρεπε να ήταν μεγαλύτερη από το όριο των τριών ετών, θα προτιμούσε τη μη σύσταση της Α.Ε.Π.Π., αυστηρότερα κριτήρια για κήρυξη οικονομικού φορέα έκπτωτου και τη μη σύσταση του Μη.Π.Υ.Δη.Συ..

3.3.8 Χρόνοι ολοκλήρωσης διαδικασιών σε σχέση με το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς

Γενικά, όλοι θεωρούν τις διαδικασίες με το νέο νόμο πιο απλές αλλά όχι πιο σύντομες σε σχέση με το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς. Εξαίρεση αποτελεί το επιπλέον στάδιο της προσκόμισης δικαιολογητικών κατακύρωσης, το οποίο δεν υπήρχε στο προηγούμενο θεσμικό πλαίσιο των Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού και ως εκ τούτου κάνει τις διαδικασίες ανάθεσης πιο χρονοβόρες. Επίσης εξαίρεση αποτελούν και οι προθεσμίες διενέργειας του συνοπτικού διαγωνισμού. Γενικά τα αποτελέσματα συγκλίνουν με τις απαντήσεις των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου, οι οποίες αφορούν στην πολυπλοκότητα των διαδικασιών ανάθεσης και το χρόνο ολοκλήρωσής τους.

3.3.9 Απόψεις στελεχών επί του προηγούμενου καθεστώτος

Αναφορικά με το τί θα έπρεπε να διατηρηθεί στις διαδικασίες ανάθεσης προμηθειών και υπηρεσιών από το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς υπήρξε πρόταση από δύο μόνο άτομα για διατήρηση των Επιτροπών αξιολόγησης και για τις απευθείας αναθέσεις. Δεν υπήρξε καμία άλλη πρόταση να διατηρηθεί οτιδήποτε άλλο στις διαδικασίες ανάθεσης

προμηθειών και υπηρεσιών από το προηγούμενο καθεστώς, το οποίο έτσι και αλλιώς χαρακτηρίζουν οι περισσότεροι ερωτώμενοι απαρχαιωμένο και ξεπερασμένο. Τα αποτελέσματα και εδώ γενικά συγκλίνουν με τις απαντήσεις σε αντίστοιχη ερώτηση του ερωτηματολογίου.

3.3.10 Συμβολή στη διαφάνεια και στον ανταγωνισμό

Όλοι δηλώνουν ότι ο νέος νόμος διαθέτει τα εχέγγυα για μεγαλύτερη αύξηση του ανταγωνισμού με πολλές ρυθμίσεις για τις Μ.Μ.Ε. π.χ. δάνεια εμπειρία, ρυθμίσεις για σύγκρουση συμφερόντων, ο υποχρεωτικός χωρισμός σε τμήματα δημόσιας σύμβασης, προαιρετική προσκόμιση εγγυητικών για ορισμένες διαδικασίες, όχι προσκόμιση δικαιολογητικών στο αρχικό στάδιο του διαγωνισμού. Ο νόμος παρέχει ακόμα δυνατότητες για μεγαλύτερη διαφάνεια όπως μέσω των ηλεκτρονικών διαδικασιών ανάθεσης και τις ρυθμίσεις για σύγκρουση συμφερόντων, όμως αναφέρουν ότι τα ζητήματα διαφάνειας εξαρτώνται και από άλλους εξωτερικούς παράγοντες και ότι οι δυνατότητες που παρέχονται μπορούν να βελτιωθούν ακόμα περισσότερο. Συμπίπτουν και εδώ οι απόψεις με τα αποτελέσματα των σχετικών ερωτήσεων περί διαφάνειας και ανταγωνισμού του ερωτηματολογίου.

3.3.11 Υποστήριξη Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Η υποστήριξη της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. χαρακτηρίζεται σε γενικές γραμμές θετική από όλους. Τα κείμενα των οδηγιών τους χαρακτηρίζονται ως νομικά κείμενα, αλλά συμβάλλουν στην προσπάθεια εφαρμογής του νόμου. Ως μειονεκτήματα εντοπίζουν τη μη άμεση ανταπόκριση είτε τηλεφωνική είτε μέσω email και τη καθυστέρηση στην έκδοση κατευθύνσεων και οδηγιών. Πολλοί δήλωσαν ότι αναμένουν από την Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. να αναλάβει έναν πιο εκπαιδευτικό ρόλο οργανώνοντας σεμινάρια η ίδια. Επίσης εξέφρασαν την επιθυμία για μεγαλύτερη στοχευόμενη υποστήριξη επί διακηρύξεων και την έκδοση σαφέστερων υποδειγμάτων, καθώς και υποστήριξη και επί ζητημάτων ενστάσεων για κάτω από 60.000,00€ προ Φ.Π.Α.. Επιβεβαιώνονται και εδώ τα αποτελέσματα της αντίστοιχης ερώτησης του ερωτηματολογίου.

3.3.12 Προτάσεις βελτίωσης του νόμου

Παραθέτουμε προτάσεις, οι οποίες εκφράστηκαν σχετικά με βελτιώσεις του νόμου σε σχέση με τις διαδικασίες ανάθεσης προμηθειών αγαθών και γενικών υπηρεσιών στους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού όπως: Να ισχύσει η κατάργηση των διπλών αναρτήσεων εγγράφων παράλληλα σε ΔΙΑΥΓΕΙΑ και Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. και να αναρτάται μόνο η προκήρυξη και όχι

και η διακήρυξη. Να μην αποσφραγίζει επιτροπή στους ηλεκτρονικούς διαγωνισμούς αλλά να γίνονται αυτόματα οι αποσφραγίσεις στην καθορισμένη ημερομηνία ή και ώρα. Να διευκρινιστούν επιπλέον οι διατάξεις, οι οποίες αφορούν τα ποιοτικά κριτήρια επιλογής των οικονομικών φορέων, όπως και οι διατάξεις επί διαδικαστικών θεμάτων διαγωνισμών. Να μειωθούν οι χρόνοι διενέργειας για διαγωνισμούς άνω των ορίων καθώς και οι χρόνοι υποβολής προδικαστικών προσφυγών, εξέτασης αυτών από την Α.Ε.Π.Π. και έκδοσης των αποφάσεων.

Άλλες προτάσεις αποτέλεσαν η σαφέστερη κωδικοποίηση όλων των διαδικασιών ανάθεσης και ακόμα περισσότερη διαφάνεια. Οι συνοπτικοί διαγωνισμοί να διενεργούνται υποχρεωτικά ηλεκτρονικά μέσω Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.. Εκτός από όλες τις προαναφερόμενες, υπήρξαν τέλος και κοινές απαντήσεις με τις σχετικές ερωτήσεις του ερωτηματολογίου αναφορικά με τη μείωση στις προθεσμίες των συνοπτικών διαγωνισμών και τη μείωση της γραφειοκρατίας.

3.4 Ανακεφαλαίωση

Ανακεφαλαιώνοντας από τις απαντήσεις των ερωτηματολογίων και τις συνεντεύξεις, ως μειονεκτήματα του νέου νόμου εντοπίζονται οι διαρκείς τροποποιήσεις του και η δυσχερής παρακολούθηση της έκδοσης των εκτελεστών διατάξεων. Επίσης, θεωρούνται πιο ήσσονος σημασίας μειονεκτήματα, η πολυπλοκότητα των διαδικασιών, οι καθυστερήσεις ολοκλήρωσης των διαδικασιών εξέτασης προδικαστικών προσφυγών και έκδοσης αποφάσεων από την Α.Ε.Π.Π., η αύξηση των προθεσμιών διενέργειας των συνοπτικών διαγωνισμών, καθώς και η δυσχέρεια σύνταξης και δημοσίευσης διακηρύξεων διαγωνισμών από τους αρμόδιους συντάκτες. Ως μειονεκτήματα εντοπίζονται η δυσκολία προσαρμογής των ευρωπαϊκών οδηγιών στα ελληνικά δεδομένα και η μη ενσωμάτωση των ιδιαίτερων τοπικών αναγκών των Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού. Επίσης εντοπίζονται διαδικαστικά ζητήματα διαγωνιστικών διαδικασιών τα οποία χρήζουν περαιτέρω διευκρινίσεων, η αύξηση των σταδίων του διαγωνισμού σε τέσσερα με αποτέλεσμα πιο χρονοβόρες διαδικασίες, η αύξηση της ηλεκτρονικής γραφειοκρατίας. Τέλος η μη αξιολόγηση προσφορών από Επιτροπή στις απευθείας αναθέσεις.

Ως μεγαλύτερα πλεονεκτήματα απαντώνται η ενοποίηση σε ένα νομοθέτημα των διαδικασιών ανάθεσης για τις περισσότερες αναθέτουσες αρχές, η εισαγωγή των Γ.Ε.Υ.Δ. ή Ε.Ε.Ε.Σ. ως προκαταρκτική απόδειξη της μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού, ο σαφής προσδιορισμός των απαιτούμενων αποδεικτικών μέσων κατά το στάδιο προσκόμισης

δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου, η καθιέρωση του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. ως το μοναδικό μέσο δημοσίευσης σε εθνικό επίπεδο και η πρόβλεψη για κατάργηση των διπλών αναρτήσεων σε ΔΙΑΥΓΕΙΑ και Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.. Ακόμα ο ορισμός Επιτροπής Αξιολόγησης Ενστάσεων διαφορετικής από την Επιτροπή Αξιολόγησης Προσφορών και η υποχρεωτική τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης και ηλεκτρονικά με τον καθορισμό του περιεχομένου του. Επίσης από την απάντηση στο ερώτημα 7ο της συνέντευξης, εκτός από ελάχιστα σημεία, τα οποία προαναφέρονται στην ανάλυση της συγκεκριμένης ερώτησης της συνέντευξης, όλοι θεωρούν πλεονεκτήματα του νόμου τα παρατιθέμενα στον μακρύ κατάλογο του πίνακα της ερώτησης 7ης της συνέντευξης (Παράρτημα Β, πίνακας ερώτησης 7 συνέντευξης). Το αποτέλεσμα δηλαδή είναι ότι θεωρούν όλοι ότι ο νόμος διαθέτει ως εργαλείο, πολλά πλεονεκτήματα σε σχέση με τα αρνητικά του σημεία.

Ο νέος νόμος συμβάλει πολύ θετικά στην αύξηση του ανταγωνισμού και στο ζήτημα της διαφάνειας. Όλοι δηλώνουν ότι ο νέος νόμος διαθέτει τα εχέγγυα για μεγαλύτερη αύξηση του ανταγωνισμού με πολλές ρυθμίσεις, οι οποίες ευνοούν τη συμμετοχή για τις Μ.Μ.Ε.. Παρέχει ακόμα δυνατότητες για μεγαλύτερη διαφάνεια όπως μέσω των ηλεκτρονικών διαδικασιών ανάθεσης και τις ρυθμίσεις για σύγκρουση συμφερόντων. Επισημαίνουν περαιτέρω ότι τα ζητήματα διαφάνειας εξαρτώνται ή οφείλονται και σε άλλους εξωτερικούς παράγοντες.

Ως προς το ζήτημα της γραφειοκρατίας και τα διοικητικά βάρη, ενώ για τους οικονομικούς φορείς βαίνουν μειούμενα αναφορικά με τη συμμετοχή τους, αντίθετα για τις αναθέτουσες αρχές όλοι συμφωνούν ότι η γραφειοκρατία και τα διοικητικά βάρη αντί να μειώνονται αυξάνονται. Οι λόγοι για αυτό είναι οι επιπλέον εργατοώρες για τους απασχολούμενους υπαλλήλους εφόσον έχει αυξηθεί η ηλεκτρονική γραφειοκρατία. Παράλληλα διατηρείται μεγάλος όγκος και της έντυπης γραφειοκρατίας.

Οι περισσότεροι επίσης γενικά θεωρούν τις διαδικασίες με το νέο νόμο πιο απλές, όμως παρατηρούν ότι αυτές δεν έχουν γίνει ταχύτερες ώστε να απαιτούν λιγότερο χρόνο εργασίας σε σχέση με το προηγούμενο νομοθετικό πλαίσιο για τους Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού. Για παράδειγμα το επιπλέον στάδιο της προσκόμισης δικαιολογητικών κατακύρωσης, το οποίο δεν υπήρχε στο προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς των Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού, το οποίο και κάνει τις διαδικασίες ανάθεσης πιο χρονοβόρες ή οι αυξημένες προθεσμίες διενέργειας του συνοπτικού διαγωνισμού.

Το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς συγκριτικά με το νέο νόμο θεωρείται παρωχημένο για τα σύγχρονα δεδομένα και ξεπερασμένο. Οι πιο πολλοί δηλώνουν ότι δεν θα επιθυμούσαν να διατηρηθεί τίποτα πέραν των όσων ήδη διατηρήθηκαν. Υπήρξαν όμως και προτάσεις για διατήρηση των επιτροπών αξιολόγησης και για τις απευθείας αναθέσεις.

Προτάσεις για βελτίωση των διαδικασιών του νέου νόμου αποτελούν, η απλοποίηση των διαδικασιών ανάθεσης, η μείωση των προθεσμιών στις διαδικασίες ανάθεσης και κυρίως για τους συνοπτικούς. Επίσης απλούστευση της γραφειοκρατίας μέσω κατάργησης των διπλών αναρτήσεων σε ΔΙΑΥΓΕΙΑ και Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. και να αναρτάται μόνο η προκήρυξη και όχι και η διακήρυξη. Επιπλέον η κατάργηση υποβολής και φυσικού φακέλου στοιχείων ανάθεσης προς τους ελεγκτικούς μηχανισμούς. Να γίνουν πιο απλές και σύντομες οι διαδικασίες αναφορικά με τις ενστάσεις που εξετάζονται από τις αναθέτουσες αρχές ή τις προδικαστικές προσφυγές στην Α.Ε.Π.Π. και έκδοσης αποφάσεων από την τελευταία. Τέλος να γίνει υποχρεωτική η χρήση του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. και για τις διαδικασίες ανάθεσης με συνοπτικό διαγωνισμό.

Από την έρευνα προκύπτει επίσης ότι δεν είναι ικανοποιημένοι από την εκπαίδευσή τους πάνω στα νέα δεδομένα του νόμου. Μία ακόμα πρόταση λοιπόν, αποτελεί το να αναλάβει η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. και εκπαιδευτικό ρόλο με στοχευόμενες εκπαιδεύσεις σε συγκεκριμένα ζητήματα του νόμου.

Να μην αποσφραγίζει επιτροπή στους ηλεκτρονικούς διαγωνισμούς αλλά να γίνονται αυτόματα οι αποσφραγίσεις στην καθορισμένη ημερομηνία ή και ώρα. Να διευκρινιστούν επιπλέον οι διατάξεις, οι οποίες αφορούν τα ποιοτικά κριτήρια επιλογής των οικονομικών φορέων, όπως και οι διατάξεις επί διαδικαστικών θεμάτων διαγωνισμών. Να μειωθούν οι χρόνοι διενέργειας για διαγωνισμούς άνω των ορίων. Μελλοντική έρευνα σε μεγαλύτερο δείγμα από εργαζόμενους σε Ο.Τ.Α. από την παρούσα εργασία θα μπορούσε να επαληθεύσει ή διαψεύσει τα αποτελέσματά της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ Ν.4412/2016 ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

4.1 Εισαγωγή

Από το θεωρητικό και εμπειρικό μέρος προκύπτουν ότι ο νέος νόμος ενοποίησε σε ένα κοινό νομοθετικό πλαίσιο τις διαδικασίες για τους Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού, εντοπίστηκαν αρκετές καινοτομίες, αλλαγές στις περισσότερες διαδικασίες ανάθεσης σε σχέση με την προηγούμενη Οδηγία 2004/18/ΕΚ καθώς και οι διαφορές σε σχέση με όλο το προηγούμενο θεσμικό καθεστώς. Εντοπίστηκαν επίσης πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του νόμου. Στη συνέχεια αναφέρθηκαν γνώμες στελεχών σε ζητήματα διαφάνειας, ανταγωνισμού, γραφειοκρατίας και διοικητικών βαρών για τους οικονομικούς φορείς και αναθέτουσες αρχές.

Στο παρόν κεφάλαιο θα γίνει προσπάθεια αξιολόγησης του νόμου βάσει των αποτελεσμάτων των προηγούμενων κεφαλαίων, διακριτά, ανά ερευνητικό ερώτημα της εργασίας, όπως αυτά προσδιορίζονται στην εισαγωγή της εργασίας. Δηλαδή, τι προκύπτει από τη σύγκριση του νέου νόμου αναφορικά με το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς, την ανίχνευση των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων του, τη συμβολή του στις διαδικασίες ανάθεσης, σε ζητήματα διαφάνειας, ανταγωνισμού, γραφειοκρατίας και χρόνο ολοκλήρωσης των διαδικασιών αναθέσεων καθώς και ποιές οι προτάσεις για βελτίωσή του.

4.2 Σύγκριση με το προηγούμενο νομοθετικό πλαίσιο

Η παρουσίαση του νέου νόμου πραγματοποιείται στο πρώτο κεφάλαιο, στο οποίο ανιχνεύονται αρκετές καινοτομίες, τις οποίες εισάγει ο νόμος για τους Ο.Τ.Α Α΄ βαθμού. Σύγκριση του νέου νόμου σε σχέση με το προηγούμενο καθεστώς ως προς τις αλλαγές - διαφορές, πραγματοποιείται στο δεύτερο κεφάλαιο όπου εντοπίζονται οι αλλαγές στις διαδικασίες μέσα και τεχνικές ανάθεσης σε σχέση με την προηγούμενη Οδηγία 2004/18/ΕΚ και στη συνέχεια των υπόλοιπων αλλαγών σε σχέση με το προηγούμενο νομοθετικό πλαίσιο, με τη βοήθεια των συγκριτικών πινάκων ΠΑ1, ΠΑ2 και ΠΑ3 του Παραρτήματος Α.

Από τις συγκρίσεις αυτές αποτιμάται ότι ο νέος νόμος συνενώνει σε ένα νομοθέτημα τις διαδικασίες ανάθεσης θέτοντας τέρμα στην κυρίαρχη για πολλά έτη πολυνομία και τ' αποτελέσματα αυτής. Οι Σωτηρόπουλος και Χριστόπουλος (2016, σελ.33) αναλύουν, ότι είναι εμπειρικά δεκτό ότι η πολυνομία αποτελεί μία από τις βασικές πηγές της εμφάνισης της γραφειοκρατίας.

Ο νέος νόμος εισάγει αρκετές σημαντικές καινοτομίες, οι οποίες συμβάλλουν η κάθε μία με το δικό της τρόπο σε ζητήματα διαφάνειας, ανταγωνισμού, γραφειοκρατίας και διοικητικών βαρών για τους οικονομικούς φορείς αλλά και για τους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού. Για παράδειγμα η εισαγωγή των Τ.Ε.Υ.Δ. και Ε.Ε.Ε.Σ. ως προκαταρκτική απόδειξη της μη συμβολής λόγω αποκλεισμού για τους οικονομικούς φορείς, το οποίο συμβάλει στην μείωση των διοικητικών βαρών και της γραφειοκρατίας και την αύξηση του ανταγωνισμού για τους ενδιαφερόμενους. Η θέσπιση του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. ως κέντρο και μοναδικό μέσο δημοσίευσης σε εθνικό επίπεδο και η ενσωμάτωση στο νόμο της ρύθμισης της υποχρεωτικής διενέργειας με ηλεκτρονικό τρόπο των διαδικασιών ανάθεσης άνω των 60.000,00€ προ Φ.Π.Α., συμβάλουν επίσης στη διαφάνεια και την εύνοια του ανταγωνισμού. Ένα ακόμα παράδειγμα από τις καινοτομίες αποτελεί η σύσταση της Ε.Π.Π. ως εξωτερικός ανεξάρτητος φορέας για την εξέταση των προδικαστικών προσφυγών, το οποίο συμβάλει στη διαφάνεια και αποτελεσματικότητα για την εξέταση των προσφυγών.

Οι αλλαγές οι οποίες εντοπίζονται από την έναρξη μίας διαδικασίας ανάθεσης έως και την εκτέλεση των συναφθεισών συμβάσεων, για όποιο νομοθέτημα τις περιλάμβανε, καταγράφονται στο δεύτερο κεφάλαιο. Ο νέος νόμος επιφέρει πολλές αλλαγές στα είδη των διαδικασιών μέσων και τεχνικών ανάθεσης σε σχέση με την προηγούμενη Οδηγία 2004/18/ΕΚ και περαιτέρω και άλλες αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο, όπως παρουσιάζονται συνοπτικά στο δεύτερο κεφάλαιο, αλλά και αναλυτικότερα στους συγκριτικούς πίνακες ΠΑ1, ΠΑ2 και ΠΑ3 του Παραρτήματος Α. Ενδεικτικά, νέες μειωμένες προθεσμίες διενέργειας διαγωνισμών για διαδικασίες άνω των ορίων, χαμηλότερα χρηματικά απαιτούμενα όρια των εγγυήσεων, σταδιακή κατάργηση των δημοσιεύσεων στον εθνικό τύπο και στο Φ.Ε.Κ.. Υψηλότερο χρηματικό κατώφλι για ισχύ των ευρωπαϊκών ρυθμίσεων σε αναθέσεις κοινωνικών, πολιτιστικών, υγειονομικών και λοιπών υπηρεσιών με παράλληλη απλούστευση των διαδικασιών τους. Τροποποιήσεις στη σύνθεση των συλλογικών οργάνων αξιολόγησης ή παραλαβής, στήριξη συμμετέχοντα στις ικανότητες τρίτου φορέα και για διαγωνισμούς κάτω των κοινοτικών ορίων και άλλες.

Οι αλλαγές αυτές όπως αναλύεται στις παρακάτω ενότητες συμβάλλουν επίσης η κάθε μία με το δικό της τρόπο σε ζητήματα διαφάνειας, ανταγωνισμού, γραφειοκρατίας και διοικητικών βαρών για τους οικονομικούς φορείς αλλά και για τους Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού. Όπως προκύπτει και από το εμπειρικό μέρος της εργασίας, εκτός ελάχιστων εξαιρέσεων, οι οποίες αναφέρονται πιο κάτω στο παρόν κεφάλαιο, οι αλλαγές αυτές τυγχάνουν της αποδοχής των στελεχών και υπαλλήλων, οι οποίοι καλούνται να εφαρμόσουν το νόμο. Είναι χαρακτηριστικό μάλιστα όπως προκύπτει από την έρευνα, ότι οι πιο πολλοί δηλώνουν ότι τίποτα δεν θα επιθυμούσαν να διατηρηθεί από το προηγούμενο καθεστώς.

4.3 Πλεονεκτήματα

Πλεονεκτήματα αποτελούν ούτως ή άλλως πολλές από τις καινοτομίες, σύμφωνα και με την έρευνα, τις οποίες εισάγει ο νέος νόμος, όπως καταγράφονται στο πρώτο κεφάλαιο, καθώς και οι περισσότερες αλλαγές, οι οποίες όπως αμέσως προαναφέραμε, έχουν την αποδοχή των εφαρμοστών του νόμου. Από το εμπειρικό μέρος της εργασίας ως μεγαλύτερα πλεονεκτήματα απαντώνται η ενοποίηση σε ένα νομοθέτημα των διαδικασιών ανάθεσης, η εισαγωγή του Τ.Ε.Υ.Δ. ή του Ε.Ε.Ε.Σ. ως προκαταρκτική απόδειξη της μη συμβολής λόγων αποκλεισμού για τους οικονομικούς φορείς και ο σαφής προσδιορισμός των απαιτούμενων αποδεικτικών μέσων κατά το στάδιο προσκόμισης δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου. Επίσης η καθιέρωση του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. ως το μοναδικό μέσο δημοσίευσης σε εθνικό επίπεδο και η πρόβλεψη για κατάργηση των διπλών αναρτήσεων σε ΔΙΑΥΓΕΙΑ και Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.. Ακόμα ο ορισμός Επιτροπής Αξιολόγησης Ενστάσεων με μέλη διαφορετικά από τα μέλη της Επιτροπής Αξιολόγησης Προσφορών και η υποχρεωτική τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης και ηλεκτρονικά, με τον καθορισμό του περιεχομένου του.

Στο παράρτημα Β στην ενότητα Α «ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ» στην ερώτηση 7η παρατίθεται κατάλογος, καθώς και στην ενότητα Β «ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ» στην ερώτηση 7η επίσης, παρατίθεται ακόμα πιο μακρύν κατάλογος με τα θεωρούμενα ως πλεονεκτήματα από τους ερωτώμενους ή συνεντευξιζόμενους. Πολλά από τα αναφερόμενα ως πλεονεκτήματα εκεί, τα οποία εξετάζονται στη συνέχεια του παρόντος κεφαλαίου στις επιμέρους ενότητες ανά ερευνητικό ερώτημα, συμβάλλουν με το δικό τους τρόπο σε ζητήματα αύξησης της διαφάνειας και του ανταγωνισμού ή μείωσης των διοικητικών βαρών για τους οικονομικούς φορείς. Υπήρξαν μόνο μεμονωμένες αντίθετες απόψεις για ελάχιστα από αυτά.

4.4 Μειονεκτήματα

Η αποτίμηση από την όλη έρευνα είναι ότι εντοπίζονται ελάχιστα μειονεκτήματα στο νόμο και αυτά αφορούν κυρίως στις διαρκείς τροποποιήσεις στις οποίες υπόκειται μέχρι τώρα και στην έκδοση των εκτελεστών διατάξεων. Τα στελέχη/υπάλληλοι δυσκολεύονται στη διαρκή παρακολούθηση των αλλαγών και των εκδόσεων των εκτελεστών εξουσιοδοτικών διατάξεων του νόμου.

Επίσης μεμονωμένες απόψεις εντοπίζουν ως μειονεκτήματα τη δυσκολία προσαρμογής των ενωσιακών οδηγιών στα ελληνικά δεδομένα, τη μη ενσωμάτωση των ιδιαίτερων τοπικών αναγκών των Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού και τις αυξημένες προθεσμίες του συνοπτικού διαγωνισμού. Ακόμα εντοπίζουν διαδικαστικά ζητήματα διαγωνιστικών διαδικασιών τα οποία χρήζουν περεταίρω διευκρινίσεων. Επίσης εντοπίζουν ως μειονεκτήματα την αύξηση των σταδίων του διαγωνισμού κατά ένα επιπλέον στάδιο, με αποτέλεσμα πιο χρονοβόρες διαδικασίες, την αύξηση της ηλεκτρονικής γραφειοκρατίας και τις καθυστερήσεις στην εξέταση των προδικαστικών αποφάσεων από την Α.Ε.Π.Π.. Τέλος εντοπίζουν ως μειονέκτημα τη μη αξιολόγηση προσφορών από Επιτροπή στις απευθείας αναθέσεις.

4.5 Διαφάνεια

Από τα προηγούμενα κεφάλαια προκύπτει ότι με τις διατάξεις του νόμου γίνονται θετικά βήματα στο ζήτημα της διαφάνειας. Αρχικά εισάγονται κανόνες για προκαταρκτική διαβούλευση των αναθετουσών αρχών με την αγορά, προκειμένου να προετοιμάσουν τη διαδικασία σύναψης σύμβασης και να ενημερώνουν τους οικονομικούς φορείς για τα σχέδια και τις απαιτήσεις τους όσον αφορά τις συμβάσεις. Έτσι γνωστοποιούνται σε ένα προκαταρκτικό στάδιο και οι προθέσεις των αναθετουσών αρχών για τις μελλοντικές προμήθειες ή υπηρεσίες τους.

Η ενσωμάτωση στο νόμο της υποχρεωτικής διενέργειας ηλεκτρονικά, των συμβάσεων με εκτιμώμενη αξία άνω των 60.000,00€ προ Φ.Π.Α., συμβάλει επίσης στη διαφάνεια, καθώς οι οικονομικοί φορείς έχουν άμεσα διαθέσιμα τα έγγραφα της σύμβασης ηλεκτρονικά, μπορούν να αναζητούν άμεσα μέσω Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. οικονομικές ευκαιρίες που τους αφορούν και έχουν τον άμεσο έλεγχο των υποβαλλόμενων εγγράφων από τους συνδιαγωνιζόμενους. Περεταίρω όλες οι πράξεις των αναθετουσών αρχών είναι άμεσα διαθέσιμες από τους οικονομικούς φορείς για έλεγχο ή τυχόν προσβολή τους ενώπιον της Α.Ε.Π.Π.. Επιπλέον κάθε ελεγκτικός μηχανισμός (Ελεγκτικό Συνέδριο, Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. κ.λπ.) δύναται να έχει πρόσβαση στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού για έλεγχο.

Σύμφωνα με το άρθρο 24 του νόμου οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για την αποτελεσματική πρόληψη, τον εντοπισμό και την επανόρθωση συγκρούσεων συμφερόντων που προκύπτουν κατά τη διεξαγωγή διαδικασιών σύναψης σύμβασης. Συμπεριλαμβανομένου σε αυτών, του σχεδιασμού και της προετοιμασίας της διαδικασίας, καθώς και της κατάρτισης των εγγράφων της σύμβασης, ούτως ώστε να αποφεύγονται τυχόν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και να διασφαλίζεται η ίση μεταχείριση όλων των οικονομικών φορέων. Στην προσπάθεια καταπολέμησης της διαφθοράς και της επίτευξης μεγαλύτερης διαφάνειας, στο άρθρο 73 επίσης, περιλαμβάνονται οι λόγοι αποκλεισμού, τους οποίους πρέπει να δηλώνει ο συμμετέχων οικονομικός φορέας μέσω του Τ.Ε.Υ.Δ. ή του Ε.Ε.Ε.Σ., ως προκαταρκτική απόδειξη της μη συμβολής τους,

Η υποχρεωτική ανάρτηση από τις αναθέτουσες αρχές στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.), των στοιχείων των σταδίων των συμβάσεων που προβλέπονται, συντελεί επίσης στην διαφάνεια των διαδικασιών. Οι οικονομικοί φορείς και εδώ αναζητούν ευκαιρίες, ενημερώνονται άμεσα για τις αναρτημένες πράξεις ή και ελέγχουν τον ανταγωνισμό μέσω των αναρτημένων αποφάσεων ανάθεσης, κατακύρωσης ή των συμφωνητικών. Παραπέρα η καθιέρωση του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. ως μοναδικού μέσου δημοσίευσης σε εθνικό επίπεδο συντελεί στην αύξηση της διαφάνειας αλλά και του ανταγωνισμού καθώς όλοι οι οικονομικοί φορείς γνωρίζουν ακριβώς πλέον που θα αναζητήσουν τις διαδικασίες, οι οποίες τους ενδιαφέρουν (βλ. Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων, 2018)).

Βήματα προς μεγαλύτερη διαφάνεια των διαδικασιών αποτελούν και η πρόβλεψη για ορισμό μελών σε Επιτροπές Γνωμοδότησης επί Ενστάσεων, διαφορετικών από τα μέλη των Επιτροπών Αξιολόγησης. Επίσης στις Επιτροπές Αξιολόγησης ή Παραλαβής δεν προβλέπεται πλέον και συμμετοχή αιρετών όπως προβλεπόταν από το Π.Δ.28/1980 για υπηρεσίες.

Ένα ακόμα σημαντικό στοιχείο, το οποίο συντελεί στη κατεύθυνση της διαφάνειας, αποτελεί η σύσταση και λειτουργία της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (Α.Ε.Π.Π.). Έτσι η έννομη προστασία μέσω προδικαστικής προσφυγής οικονομικού φορέα, κατά το προσυμβατικό στάδιο παρέχεται από ανεξάρτητο όργανο διαφορετικό από την αναθέτουσα αρχή της σύμβασης. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του νόμου στόχος του θεσμού είναι η αντικειμενική κρίση των υποθέσεων, η βελτίωση της

αποτελεσματικότητας του συστήματος έννομης προστασίας και η περιβολή με εμπιστοσύνη του θεσμού.

Στο εμπειρικό μέρος την εργασίας υπήρξαν και απόψεις ότι δεν έπρεπε να καταργηθούν οι Επιτροπές αξιολόγησης για αναθέσεις έως 20.000,00€ προ Φ.Π.Α.. Όμως από την ερμηνεία της παρ. 2 του άρθρου 118 του νόμου δεν προκύπτει ότι και απαγορεύεται να συστήνονται Επιτροπές για το σκοπό αυτό. Επίσης εκφράστηκε και άποψη ότι το ζήτημα της διαφάνειας είναι πολυπαραγοντικό (λοιπή νομοθεσία, υφιστάμενη νοοτροπία, περιρρέουσα οικονομική κατάσταση κ.λπ.) και δεν μπορεί να αναζητείται η επίλυσή του μόνο στο νόμο.

4.6 Ανταγωνισμός

Όπως αναφέρεται στο πρώτο κεφάλαιο σύμφωνα με το προοίμιο της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, την οποία ενσωματώνει, ο νόμος περιλαμβάνει ρυθμίσεις, οι οποίες ευνοούν τον ανταγωνισμό και τη συμμετοχή και κυρίως για τις Μ.Μ.Ε.. Με την εισαγωγή κανόνων για προκαταρκτική διαβούλευση με την αγορά, γνωστοποιούνται σε ένα προκαταρκτικό στάδιο και οι προθέσεις των αναθετουσών αρχών για τις μελλοντικές προμήθειες αγαθών ή υπό παροχή υπηρεσιών. Ευνοείται με τον τρόπο αυτό ο ανταγωνισμός στο πρώιμο αυτό στάδιο.

Με την εισαγωγή του Τ.Ε.Υ.Δ. ή του Ε.Ε.Ε.Σ. ως προκαταρκτική απόδειξη της μη συμβολής λόγων αποκλεισμού για τους οικονομικούς φορείς ευνοείται ο ανταγωνισμός. Ο λόγος είναι ότι οικονομικοί φορείς δεν έχουν να προετοιμάσουν φάκελο με δικαιολογητικά όπως στο παρελθόν παρά μόνο μία δήλωση μέσω του Τ.Ε.Υ.Δ. ή του Ε.Ε.Ε.Σ., την οποία συμπληρώνουν υπογράφουν και προσκομίζουν έντυπα ή μόνο ηλεκτρονικά για διαδικασίες άνω των 60.000,00€ προ Φ.Π.Α.. Με τον τρόπο αυτό εξοικονομούν έξοδα μετακινήσεων σε υπηρεσίες για έκδοση εγγράφων, έξοδα για την ίδια την έκδοση των εγγράφων και εργατοώρες. Μάλιστα αν δεν ανακηρυχτούν ανάδοχοι, δεν θα χρειαστεί να προβούν στα συγκεκριμένα έξοδα για τη συμμετοχή τους. Ευκολύνεται λοιπόν η συμμετοχή τους και με μικρότερο κόστος σε σχέση με το παρελθόν.

Ο ανταγωνισμός όπως προκύπτει από τα τρία προηγούμενα κεφάλαια ευνοείται μέσω και μίας σειράς άλλων ρυθμίσεων του νόμου. Η υποχρεωτική υποδιαίρεση σύμβασης σε τμήματα, εκτός ειδικής αιτιολογίας, ευνοεί τη συμμετοχή περισσότερων ενδιαφερομένων

για το τμήμα που τους ενδιαφέρει ή για αυτό που οι οικονομικές δυνατότητές τους επιτρέπουν να συμμετάσχουν, ώστε ν' ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της σύμβασης.

Η ηλεκτρονική διεξαγωγή των διαδικασιών επίσης ευνοεί τη συμμετοχή και τη μείωση των διοικητικών βαρών για τους οικονομικούς φορείς. Οι τελευταίοι αναζητούν τις ευκαιρίες ηλεκτρονικά πλέον μέσω του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., συμμετέχουν και υποβάλουν την προσφορά τους από την έδρα τους, ελέγχουν τη διαδικασία και τις προσφορές των συνδιαγωνιζομένων σε κάθε στάδιο. Με τον τρόπο αυτό μειώνουν τα κόστη συμμετοχής τους αφού εξοικονομούν ώρες απασχόλησης και άσκοπες μετακινήσεις.

Με παρόμοιο τρόπο οι υποχρεωτική ανάρτηση των στοιχείων μίας σύμβασης που προβλέπει το άρθρο 38 του νόμου στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. ευνοεί τον ανταγωνισμό. Οι οικονομικοί φορείς μπορούν ν' αναζητούν και εδώ ευκαιρίες ηλεκτρονικά μέσω των αναρτημένων προκηρύξεων ή διακηρύξεων καθώς και να ελέγχουν την αγορά και τα αναρτημένα στοιχεία των συμβάσεων. Έτσι μειώνουν και εδώ τα έξοδά τους, αφού εξοικονομούν ώρες απασχόλησης και άσκοπες μετακινήσεις π.χ. για να αιτηθούν έγγραφα σύμβασης από αρμόδιες υπηρεσίες αναθετουσών αρχών.

Οι ρυθμίσεις για την επέκταση της δυνατότητας στήριξης στις ικανότητες τρίτου φορέα αναφορικά με τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας και στις διαδικασίες ανάθεσης κάτω των ορίων, ευνοούν επίσης τον ανταγωνισμό. Ο κάθε οικονομικός φορέας δύναται πλέον να στηριχθεί στις ικανότητες τρίτου φορέα, με μεταξύ τους συμφωνία, εφόσον δεν μπορεί να συμμετέχει σε διαδικασία ανάθεσης ή τμήμα αυτής αποκλειστικά στηριζόμενος στις δικές του δυνάμεις.

Σύμφωνα με το άρθρο 72 του νόμου έχουν τεθεί πλέον χαμηλά χρηματικά όρια για τις εγγυήσεις, προς εύνοια της συμμετοχής. Μάλιστα η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να μειώνει περαιτέρω τα απαιτούμενα ποσά των εγγυήσεων στα έγγραφα της σύμβασης.

Στην εύνοια του ανταγωνισμού αποσκοπούν και οι διατάξεις (παρ. 3, άρθρο 75 και Παράρτημα XII του Προσαρτήματος Α του νόμου) για τον περιορισμό του τιθέμενου ορίου από τις αναθέτουσες αρχές της οικονομικής επιφάνειας οικονομικού φορέα (κύκλοι εργασιών κ.λπ.) για την υποβολή προσφοράς, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της αναλογικότητας και σε συγκεκριμένο εύρος χρονικής περιόδου. Έτσι οι αναθέτουσες αρχές δεν δύνανται να θέτουν υπερβολικές απαιτήσεις για τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων.

Ακόμα παραπέρα ο νόμος με τα άρθρα 102, 105 προβλέπει τη δυνατότητα για διορθώσεις στις προσφορές των συμμετεχόντων ή προσωρινού/ων αναδόχου/ων, υπό προϋποθέσεις πάντα, ώστε να μην έχουμε άσκοπους αποκλεισμούς από τις διαδικασίες και καθυστερήσεις ολοκλήρωσής τους. Ακόμα με το νέο νόμο έχουν γίνει ελαστικότερα τα κριτήρια κήρυξης οικονομικού φορέα έκπτωτου, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, καθώς και τ' αναφερόμενα για «αυτοκάθαρση» και «οψιγενείς μεταβολές» όπως περιγράφονται στις υποενότητες 1.5.2 και 1.5.5 αντίστοιχα, της ενότητας 1.5 (Καινοτομίες) της εργασίας, καθώς και τα σχετικά άρθρα του νόμου για προμήθειες και υπηρεσίες, τα οποία αφορούν τις διαδικασίες εκτέλεσης της σύμβασης. Όλες αυτές οι δυνατότητες αποτελούν στοιχεία παρότρυνσης προς συμμετοχή των ενδιαφερόμενων οικονομικών φορέων.

Ένα τελευταίο χαρακτηριστικό στοιχείο που αποδεικνύει τον προσανατολισμό γενικά του νόμου προς την εύνοια του ανταγωνισμού και της συμμετοχής, αποτελούν οι ρυθμίσεις για υποχρεωτική μετάθεση του χρόνου καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής προσφορών από την αναθέτουσα αρχή, σε περίπτωση που δεν παρασχεθεί εντός συγκριμένου χρόνου, απάντηση σε έγκαιρο ερώτημα ενδιαφερομένου οικονομικού φορέα, εφόσον κριθεί σημαντικό. Η μετάθεση του χρόνου είναι υποχρεωτική να γίνει για την συμμετοχή και αξιόπιστη υποβολή των προσφορών από τους ενδιαφερομένους.

4.7 Χρόνος ολοκλήρωσης διαδικασιών

Από τα προηγούμενα κεφάλαια προκύπτει ότι, σε σχέση με το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς, μειώθηκαν οι προθεσμίες διενέργειας για τους διαγωνισμούς άνω των κάθε φορά ισχυόντων κοινοτικών ορίων, έχουν μείνει στα ίδια περίπου επίπεδα για τους κάτω των ορίων, ενώ για τους συνοπτικούς έχουν αυξηθεί. Στην ουσία δηλαδή, υπάρχει μείωση μόνο για τους διαγωνισμούς άνω των ορίων.

Τα στάδια των διαγωνιστικών διαδικασιών έχουν αυξηθεί σε τέσσερα (4) από τρία (3) που ήταν αναφορικά με τις προμήθειες αγαθών και δύο (2) για την παροχή υπηρεσιών στο προηγούμενο νομοθετικό πλαίσιο. Έχει προστεθεί το στάδιο δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου πριν την κατακύρωση, το οποίο δεν υπήρχε με το προηγούμενο καθεστώς για τους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού.

Οι χρόνοι αναμονής για τυχόν ένσταση ενώπιον της αναθέτουσας αρχής ή προδικαστική προσφυγή ενώπιον της Α.Ε.Π.Π., είναι πέντε (5) ημέρες και δέκα (10)

αντίστοιχα, από την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης στους διαγωνιζόμενους. Με το προηγούμενο καθεστώς η προθεσμία για άσκηση ένστασης ή προσφυγής ήταν μόλις ένα εικοσιτετράωρο από την κοινοποίηση του πρακτικού της Επιτροπής Αξιολόγησης. Σε περίπτωση ένστασης η αναθέτουσα αρχή εκδίδει απόφαση επ' αυτής εντός πέντε (5) ημερών. Σε περίπτωση προδικαστικής προσφυγής η Α.Ε.Π.Π. εξετάζει την προσφυγή εντός σαράντα (40) ημερών και εκδίδει απόφαση εντός είκοσι (20) ημερών από την εξέτασή της.

Τα αναφερόμενα στις δύο τελευταίες παραγράφους καθιστούν εμφανείς τις καθυστερήσεις που προκύπτουν με το νέο καθεστώς για την ολοκλήρωση των διαδικασιών. Από το εμπειρικό μέρος της εργασίας επίσης προκύπτει ότι οι χρόνοι ολοκλήρωσης των διαδικασιών σε σχέση με το παρελθόν δεν έχουν μειωθεί. Η τροποποίηση της παρ. 4 του άρθρου 100 του νόμου, η οποία έχει επέλθει με την παρ. 18 του άρθρου 107 του Ν.4497/2017, σχετικά με την έκδοση μίας συνολικά απόφασης για ορισμένα στάδια των διαγωνιστικών διαδικασιών, ανάλογα το είδος της διαδικασίας και το κριτήριο ανάθεσης αυτής, προσπαθεί να μειώσει και το συγκεκριμένο πρόβλημα των καθυστερήσεων των διαδικασιών.

Όλη η έντυπη παραγωγή των απαραίτητων εγγράφων και στοιχείων για μία διαγωνιστική διαδικασία συνεχίζει να υφίσταται σήμερα, όπως και στο προηγούμενο καθεστώς. Δεν έχει επέλθει καμία ουσιαστική μείωση. Παράλληλα όμως και επιπρόσθετα, έχει προστεθεί για τους επιφορτισμένους με το συγκεκριμένο αντικείμενο απασχόλησης υπαλλήλους και στελέχη των Ο.Τ.Α. Α' βαθμού, ένας τεράστιος όγκος με ηλεκτρονικές διαδικασίες. Αυτός περιλαμβάνει ένα μεγάλο αριθμό αναρτήσεων πράξεων στο πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ, όπως και ανάρτηση όλων των στοιχείων των διαγωνιστικών διαδικασιών, τα οποία προβλέπει ο νόμος στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. και μάλιστα πολλές φορές τα ίδια έγγραφα, τα οποία αναρτώνται και στο ΔΙΑΥΓΕΙΑ (βλ. Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΥΓΕΙΑ, 2018). Με το νέο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. από 13-6-2017 έχουν αυξηθεί και τα πεδία στις απαιτούμενες φόρμες των αναρτήσεων.

Σε όλα αυτά έχει προστεθεί επιπλέον για τους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού, η υποχρέωση της ηλεκτρονικής διενέργειας διαγωνιστικών διαδικασιών μέσω Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., για όσες από αυτές προβλέπεται. Στελέχη και υπάλληλοι θα πρέπει να «ανοίξουν» αύξοντα αριθμό διαγωνισμού στο Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. και να προσαρμόσουν τα στοιχεία του νέου ηλεκτρονικού τύπου στις ανάγκες της σύμβασης. Αυτό περιλαμβάνει διαμόρφωση φορμών, ανάρτηση των τεχνικών προδιαγραφών, των ειδών, ποσοτήτων, τιμών, στοιχείων ελέγχου κ.λπ.. Αναρτούν

επίσης τα απαραίτητα έγγραφα της σύμβασης και κάθε νέο στοιχείο – έγγραφο που προστίθεται καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας μέχρι την τυχόν συμβασιοποίηση ή το πέρας της διαδικασίας. Απαιτείται επίσης καθημερινή παρακολούθηση για τυχόν επικοινωνία, ερωτήματα, υποβολή προδικαστικών προσφυγών, ενδεικτικά και μόνο αναφερόμενα.

Όλες αυτές οι ηλεκτρονικές διαδικασίες απαιτούν πολύωρη καθημερινή ενασχόληση των στελεχών/ υπαλλήλων. Το εμπειρικό μέρος της εργασίας επιβεβαιώνει την αύξηση αυτή της ηλεκτρονικής γραφειοκρατίας και τις καθυστερήσεις που επιφέρει. Επιπρόσθετα η υποστελέχωση των αρμόδιων τμημάτων προμηθειών καθώς και η ελλιπής εκπαίδευση που παρατηρείται σύμφωνα με τα αποτελέσματα πάλι από το εμπειρικό μέρος, συντελούν στις παραπάνω καθυστερήσεις καθώς παρατηρούνται συχνά λάθη, τα οποία απαιτούν διόρθωση και πισωγυρίσματα των διαδικασιών. Σε όλα αυτά προστίθεται και η υποχρεωτική τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης εκτός από φυσικό αρχείο και σε ηλεκτρονική μορφή, το οποίο επιβαρύνει ακόμα περισσότερο σε χρόνο απασχόλησης και κόστος καθώς η υποχρέωση αφορά και συμβάσεις που δεν διενεργούνται ηλεκτρονικά, όπως για παράδειγμα οι συνοπτικοί. Στην περίπτωση αυτή λοιπόν απαιτείται ψηφιοποίηση όσων εκ των απαιτούμενων στοιχείων και εγγράφων προς αρχειοθέτηση δεν είναι διαθέσιμα σε ηλεκτρονική μορφή.

Μία ακόμα τροχοπέδη αποτελούν οι διαρκείς μέχρι σήμερα τροποποιήσεις του νόμου, κάτι το οποίο όπως προαναφέρθηκε παραπάνω στο παρόν κεφάλαιο αποτελεί από τα μεγαλύτερα μειονεκτήματα του νόμου. Αποτελεί πηγή καθυστερήσεων, επειδή στο ήδη υποεκπαιδευμένο και υποστελεχωμένο προσωπικό, προστίθεται επιπλέον απαιτούμενος χρόνος μελέτης, αφομοίωσης των αλλαγών και αποδοχής τους. Πολλές φορές λόγω της σπουδαιότητας των αλλαγών απαιτείται και επιπλέον εκπαίδευση του προσωπικού και τέλος προσαρμογή εκ νέου των διακηρύξεων και λοιπών εγγράφων της σύμβασης στα νέα δεδομένα.

4.8 Γραφειοκρατία

Ο νόμος 4412/2016 καταφέρνει να συνενώσει τον πολυκερματισμό της νομοθεσίας, η οποία αφορά τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών αγαθών και παροχής γενικών υπηρεσιών για τους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού και να την ενοποιήσει σε ένα ενιαίο νομοθέτημα. Το ίδιο βέβαια ισχύει και για το κανονιστικό πλαίσιο και των περισσότερων αναθετουσών αρχών ή

αναθετόντων φορέων του δημοσίου αναφορικά με τα είδη των συμβάσεων της εργασίας, αλλά και έργων και εκπόνησης μελετών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.

Οι Σωτηρόπουλος και Χριστόπουλος (2016, σελ.33) αναλύουν ότι η νομική ανασφάλεια, ως αποτέλεσμα των αντικρουόμενων και ασαφών διατάξεων που μπορεί να περιλαμβάνει η πολυνομία, οδηγεί σε κατασπατάληση πόρων άμεσων και έμμεσων και κατά συνέπεια σε αύξηση των διοικητικών και ενδο-διοικητικών βαρών και κατ' επέκταση σε αύξηση της γραφειοκρατίας. Όπως οι ίδιοι αναφέρουν στη σελ. 36, στην αναφορά της ΕΕ για την Ευρωπαϊκή Ανταγωνιστικότητα εκτιμάται ότι, εάν μειωθούν τα διοικητικά - γραφειοκρατικά βάρη κατά 25%, σε ορίζοντα εικοσαετίας, το ΑΕΠ της Ελλάδας θα αυξηθεί κατά 2,4 ποσοστιαίες μονάδες (European Commission, 2006, σελ. 65).

Σύμφωνα με έκθεση του Ο.Ο.Σ.Α. (Ο.Ο.Σ.Α., 2014) οι δημόσιες συμβάσεις στην Ελλάδα αντιστοιχούν σε συνολικό διοικητικό κόστος ύψους 393,13 εκατομμυρίων ευρώ, το οποίο βαρύνει τις επιχειρήσεις στην Ελλάδα. Η έκθεση περιλάμβανε μία σειρά συστάσεις ως σχέδια δράσεων με στόχο τη μείωση του διοικητικού κόστους και των διοικητικών βαρών σε σχέση με τις επιλεγμένες υποχρεώσεις για τις δημόσιες συμβάσεις. Οι συστάσεις αυτές περιλάμβαναν ενδεικτικά, την κωδικοποίηση και απλοποίηση νόμων και κανονισμών για τις δημόσιες συμβάσεις, αύξηση της χρήσης συμφωνιών-πλαίσιων, εγκαθίδρυση ενιαίων σημείων δημοσίευσης για γνωστοποιήσεις προκηρύξεων και δωρεάν και ηλεκτρονική διάθεση όλων των εγγράφων διαγωνισμών. Ακόμα η τυποποίηση και μείωση των υποστηρικτικών πληροφοριών και αποδοχή ηλεκτρονικής υποβολής εγγράφων προσφοράς, ακόμη και όταν δεν χρησιμοποιείται η πλατφόρμα ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων.

Οι πλειονότητα των δράσεων, τις οποίες συστήνει η έκθεση του Ο.Ο.Σ.Α. έχουν σήμερα επιτευχθεί και με τη συμβολή του Ν.4412/2016, καθώς έχει ήδη ενοποιηθεί το θεσμικό – κανονιστικό πλαίσιο, το οποίο διέπει τις δημόσιες συμβάσεις, ενώ παράλληλα σύμφωνα με τα αποτελέσματα της εμπειρικής έρευνας έχει απλοποιηθεί. Η χρήση των συμφωνιών πλαίσιο έχει διευρυνθεί. Ενιαίο υποχρεωτικό σημείο δημοσίευσης σε εθνικό επίπεδο έχει καθιερωθεί με το νέο νόμο το Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ., παράλληλα με την επίσημη εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για διαδικασίες άνω των ορίων. Η δωρεάν και ηλεκτρονική διάθεση των εγγράφων είναι πραγματικότητα μέσω του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. ή και μέσω του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. για όσες από τις διαδικασίες πραγματοποιούνται ηλεκτρονικά. Ακόμα, οι πληροφορίες παρέχονται ηλεκτρονικά για τις ηλεκτρονικές ή μη διαδικασίες. Δίνεται επίσης η δυνατότητα υποβολής προσφοράς ηλεκτρονικά και για διαδικασίες που δεν

χρησιμοποιείται η πλατφόρμα ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων, όπως για παράδειγμα σε διαδικασία απευθείας ανάθεσης, η οποία δεν διενεργείται ηλεκτρονικά, υπάρχει η ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής να δέχεται προσφορά με ηλεκτρονικό μέσο.

4.8.1 Οικονομικοί φορείς

Όπως αναλύεται παραπάνω στην ενότητα για τον ανταγωνισμό οικονομικοί φορείς με το νέο νόμο δεν έχουν να προετοιμάσουν φάκελο με δικαιολογητικά όπως στο παρελθόν παρά μόνο μία δήλωση μέσω του Τ.Ε.Υ.Δ. ή του Ε.Ε.Ε.Σ., την οποία συμπληρώνουν υπογράφουν και προσκομίζουν έντυπα ή μόνο ηλεκτρονικά αν αφορά διαδικασίες άνω των 60.000,00€ προ Φ.Π.Α.. Με τον τρόπο αυτό εξοικονομούν έξοδα μετακινήσεων σε υπηρεσίες, έξοδα έκδοσης των εγγράφων και εργατοώρες. Μάλιστα αν δεν ανακηρυχτούν ανάδοχοι, δεν θα χρειαστεί να προβούν στα συγκεκριμένα έξοδα.

Η ηλεκτρονική διεξαγωγή των διαδικασιών επίσης ευνοεί τη συμμετοχή και τη μείωση των διοικητικών βαρών για τους οικονομικούς φορείς. Οι τελευταίοι αναζητούν τις ευκαιρίες ηλεκτρονικά πλέον μέσω του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., συμμετέχουν και υποβάλουν την προσφορά τους από την έδρα τους, ελέγχουν τη διαδικασία και τις προσφορές των συνδιαγωνιζομένων σε κάθε στάδιο. Με τον τρόπο αυτό μειώνουν τα κόστη συμμετοχής τους αφού εξοικονομούν ώρες απασχόλησης και άσκοπες μετακινήσεις.

Επίσης λόγω της υποχρεωτικής ανάρτησης των στοιχείων μίας σύμβασης που προβλέπει το άρθρο 38 του νόμου στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ., οι οικονομικοί φορείς μπορούν ν' αναζητούν και εδώ ευκαιρίες ηλεκτρονικά μέσω των αναρτημένων προκηρύξεων ή διακηρύξεων, καθώς και να ελέγχουν την αγορά και τα αναρτημένα στοιχεία των συμβάσεων. Έτσι επιτυγχάνουν μείωση και εδώ των εξόδων τους, αφού εξοικονομούν ώρες απασχόλησης και άσκοπες μετακινήσεις π.χ. για να αιτηθούν έγγραφα σύμβασης από αρμόδιες υπηρεσίες αναθετουσών αρχών.

Σύμφωνα με τα παραπάνω τα έξοδα και διοικητικά βάρη για τη συμμετοχή των οικονομικών φορέων προκύπτουν ελαφρυμένα σε σχέση με το παρελθόν, κατά το οποίο έπρεπε να προετοιμάζουν πλήρη φάκελο δικαιολογητικών εξ αρχής και να παρίστανται κατά την ημερομηνία διενέργειας του διαγωνισμού ή να χρεώνονται τα έξοδα αποστολής φακέλου προσφοράς. Τα ευρήματα της έρευνας του τρίτου κεφαλαίου επίσης συμφωνούν ότι οι οικονομικοί φορείς ευνοούνται με τις διατάξεις του νέου νόμου αναφορικά με τα διοικητικά βάρη και τα κόστη συμμετοχής τους.

4.8.2 Αναθέτουσες Αρχές

Από την άλλη όμως πλευρά, των Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού ως αναθετουσών αρχών δημοσίων συμβάσεων, δεν συμβαίνει το ίδιο. Συνδυαστικά από τα τρία προηγηθέντα κεφάλαια προκύπτουν αντίθετα αποτελέσματα.

Στην προηγούμενη ενότητα για το χρόνο ολοκλήρωσης των διαδικασιών αναλύονται οι λόγοι των καθυστερήσεων και επιβαρύνσεων για τη διοίκηση. Οι λόγοι αυτοί περιληπτικά, για να μην επαναληφθούν με λεπτομέρεια όπως παραπάνω είναι:

Η πρόσθεση ενός επιπλέον σταδίου στις διαγωνιστικές διαδικασίες και συγκεκριμένα της προσκόμισης δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου. Οι αυξημένοι χρόνοι, για τους Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού πάντα, για υποβολή ενστάσεων ή προδικαστικών προσφυγών από τους οικονομικούς φορείς και η εξέταση καθώς και η έκδοση αποφάσεων επ' αυτών είτε από την αναθέτουσα αρχή είτε από την ΑΕΠΠ αντίστοιχα. Η συνέχιση της παραγωγής των έντυπων εγγράφων όπως στο παρελθόν καθώς και η αποστολή σε έντυπη μορφή των απαιτούμενων στοιχείων στους ελεγκτικούς μηχανισμούς (Ελ.Συν. Αποκεντρωμένη Διοίκηση, Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. κ.λπ.). Η μεγάλη αύξηση της ηλεκτρονικής γραφειοκρατίας μέσω των αναρτήσεων σε ΔΙΑΥΓΕΙΑ, Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ., και Ε.Ε. και των αναρτήσεων και διαδικασιών στο Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., το οποίο διαπιστώνεται και στο εμπειρικό μέρος της εργασίας. Η ακόμα σε ισχύ παράλληλη υποχρέωση ανάρτησης στοιχείων σε ΔΙΑΥΓΕΙΑ και Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.. Η υποχρεωτική επί τριετία τήρηση και ηλεκτρονικού φακέλου δημόσιας σύμβασης, παράλληλα με το έντυπο αρχείο. Οι διαρκείς μέχρι σήμερα τροποποιήσεις του νόμου. Η ελλιπής εκπαίδευση του απασχολούμενου πάνω στο νόμο προσωπικού και η υποστελέχωση των αρμόδιων τμημάτων.

Όπως αναλύεται στην προηγούμενη ενότητα για το χρόνο ολοκλήρωσης των διαδικασιών, όλα τα παραπάνω συντελούν στις καθυστερήσεις των διαδικασιών, την πιθανότητα αύξησης των λαθών, την επιβάρυνση σε χρόνο και απασχόληση των εργαζομένων, την ανάγκη πρόσθετης εκπαίδευσης του προσωπικού. Όλα αυτά αυξάνουν το διοικητικό βάρος, κόστη και γραφειοκρατία για τη διοίκηση των ΟΤΑ Α΄ βαθμού.

4.9 Προτάσεις

Από την έρευνα στο τρίτο κεφάλαιο της εργασίας προκύπτουν πολλές προτάσεις από στελέχη/υπαλλήλους για βελτιώσεις επί του νόμου. Οι προτάσεις αυτές αφορούν κυρίως διαδικαστικά ζητήματα διαγωνιστικών διαδικασιών, διευκρινιστικά αιτήματα επί του νόμου,

αλλά κυρίως ζητήματα για μείωση του χρόνου ολοκλήρωσης των διαδικασιών και μείωσης της γραφειοκρατίας για τις αναθέτουσες αρχές.

Προτάσεις αποτελούν: Μείωση των προθεσμιών διενέργειας των συνοπτικών διαγωνισμών και να καταστεί υποχρεωτική η διενέργειά τους ηλεκτρονικά μέσω Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.. Μείωση των προθεσμιών διενέργειας και για τις υπόλοιπες διαδικασίες. Καλύτερη κωδικοποίηση των διαδικασιών ανάθεσης και να διευκρινιστούν επιπλέον οι διατάξεις, οι οποίες αφορούν τα ποιοτικά κριτήρια επιλογής των οικονομικών φορέων καθώς και τα κριτήρια βαθμολόγησης. Μεγαλύτερη απλοποίηση των διαδικασιών ανάθεσης. Επίσης να ισχύσει η κατάργηση των διπλών αναρτήσεων εγγράφων παράλληλα σε ΔΙΑΥΓΕΙΑ και Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. και να μην αναρτώνται και η προκήρυξη και η διακήρυξη για άνω των 60.000,00€ προ Φ.Π.Α.. Κατάργηση της προσκόμισης και φυσικού φακέλου των στοιχείων ανάθεσης προς τους ελεγκτικούς μηχανισμούς (Ελεγκτικό Συνέδριο «Ελ.Συν.», τοπικές υπηρεσίες Επιτρόπου, Αποκεντρωμένη διοίκηση κ.λπ.). Να καταστούν πιο απλές και σύντομες οι προθεσμίες άσκησης του δικαιώματος, καθώς και οι διαδικασίες εξέτασης και έκδοσης των αποφάσεων αναφορικά με τις ενστάσεις επί της αναθέτουσας αρχής ή τις προδικαστικές προσφυγές επί της Α.Ε.Π.Π.. Στις ηλεκτρονικές διαδικασίες μέσω Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. να μην αποσφραγίζει Επιτροπή το κάθε στάδιο του ηλεκτρονικού διαγωνισμού, αλλά οι αποσφραγίσεις να πραγματοποιούνται αυτόματα από το σύστημα στην καθορισμένη ημερομηνία ή και ώρα. Να αποσφραγίζονται εξ αρχής οι οικονομικές προσφορές. Να εξετάζονται και οι ενστάσεις για διαδικασίες κάτω των 60.000,00€ προ Φ.Π.Α. από την Α.Ε.Π.Π..

4.10 Ανακεφαλαίωση

Μετά την περιγραφή και σύγκριση, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στο πρώτο και δεύτερο κεφάλαιο και την έρευνα του τρίτου κεφαλαίου, στο παρόν κεφάλαιο έγινε αποτίμηση και αξιολόγηση του νόμου με το προηγούμενο θεσμικό πλαίσιο, με βάση τα διακριτά ερευνητικά ερωτήματα της εργασίας. Από την αξιολόγηση προκύπτουν ορισμένα συμπεράσματα.

Ο νόμος καταφέρνει να άρει την πολυνομία στο χώρο αφού συγκεντρώνει σε ένα νομοθέτημα τη νομοθεσία σχετικά με τις προμήθειες αγαθών και παροχής γενικών υπηρεσιών για τους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού, αλλά και ευρύτερα για τους περισσότερους φορείς του δημοσίου. Η άρση της πολυνομίας έχει αντίκτυπο στην μείωση της γραφειοκρατίας. Εισάγει καινοτομίες, πολλές από τις οποίες όπως αναλύθηκε συμβάλουν στην μεγαλύτερη

διαφάνεια, την εύνοια του ανταγωνισμού και της συμμετοχής. Πολλές συμβάλλουν στην μείωση των διοικητικών βαρών και τη γραφειοκρατία για τους οικονομικούς φορείς.

Εντοπίζονται αλλαγές οι οποίες επήλθαν στις διαδικασίες, μέσα και τεχνικές ανάθεσης μόνο σε σχέση με την προηγούμενη Οδηγία 2004/18/ΕΚ. Με τη βοήθεια των συγκριτικών πινάκων ΠΑ1, ΠΑ2 και ΠΑ3 του Παραρτήματος Α ανιχνεύονται οι υπόλοιπες πολλές αλλαγές σε σχέση με το προηγούμενο θεσμικό πλαίσιο, οι οποίες σταχυολογούνται στη συνέχεια στο δεύτερο κεφάλαιο. Οι αλλαγές οι οποίες προκύπτουν έχουν γίνει κοινά αποδεκτές στην πλειονότητά τους από τους εφαρμοστές τις νομοθεσίας.

Το νομοθέτημα έχει υιοθετηθεί από στελέχη και υπαλλήλους και είναι ελάχιστα τα μειονεκτήματα που εντοπίζονται σε σχέση με το νόμο όπως προκύπτει από την έρευνα του τρίτου κεφαλαίου. Τα μειονεκτήματα αφορούν κυρίως τις διαρκείς τροποποιήσεις του νόμου, για τις οποίες δηλώνουν δυσκολία προσαρμογής και παρακολούθησής τους από τα κατά δήλωσή τους μη πλήρως εκπαιδευμένα στελέχη και υπαλλήλους, στα ήδη υποστελεχωμένα τμήματα, τα οποία απασχολούνται. Αντίθετα είναι μεγάλη η λίστα με τα πλεονεκτήματα.

Ένα από τα πλεονέκτημα που δηλώνουν αφορά το ζήτημα της διαφάνειας. Ο νόμος εισάγει πολλές ρυθμίσεις, οι οποίες προωθούν τη διαφάνεια. Η προκαταρκτική διαβούλευση, το κεντρικό σημείο δημοσίευσης των διαδικασιών (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) σε εθνικό επίπεδο, οι ηλεκτρονικοί διαγωνισμοί, ο υποχρεωτικός ορισμός διαφορετικών μελών στις Επιτροπές Εξέτασης Ενστάσεων από τις Επιτροπές Αξιολόγησης, οι ρυθμίσεις για τις συγκρούσεις συμφερόντων και η εξέταση προδικαστικών προσφυγών μόνο από την Α.Ε.Π.Π., είναι ορισμένα από αυτά.

Από τα πλεονεκτήματα του νόμου αποτελεί και το ζήτημα της εύνοιας του ανταγωνισμού και κυρίως για τις Μ.Μ.Ε.. Εδώ συντελούν ευνοϊκά ρυθμίσεις για θέματα όπως η υποχρεωτική υποδιαίρεση σύμβασης σε τμήματα, η εισαγωγή των Τ.Ε.Υ.Δ. ή Ε.Ε.Ε.Σ., η προκαταρκτική διαβούλευση, τα χαμηλά απαιτούμενα όρια των εγγυήσεων, η δάνεια εμπειρία, η ηλεκτρονική διεξαγωγή των διαδικασιών, η δυνατότητα υπό προϋποθέσεις διόρθωσης των προσφορών, η δυνατότητα «αυτοκάθαρσης» κ.λπ..

Προκύπτουν πολλές αγκυλώσεις ως προς το ζήτημα του χρόνου ολοκλήρωσης των διαδικασιών. Καθυστερήσεις όπως η αύξηση κατά ένα επιπλέον στάδιο των διαγωνιστικών διαδικασιών, η αύξηση των προθεσμιών για άσκηση ένστασης και οι μεγάλες προθεσμίες

για άσκηση προδικαστικής προσφυγής, εξέτασή της και έκδοση απόφασης από την Α.Ε.Π.Π.. Επίσης οι παράλληλες ακόμα αναρτήσεις σε ΔΙΑΥΓΕΙΑ και Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ., οι επιπλέον χρόνοι απασχόλησης του προσωπικού για τις ηλεκτρονικές διαδικασίες των διαγωνισμών μέσω Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.. Η υποχρέωση τήρησης παράλληλα έντυπου και ηλεκτρονικού φακέλου σύμβασης. Επιπλέον η αποστολή έντυπου φακέλου ανάθεσης σύμβασης στους ελεγκτικούς μηχανισμούς. Το τελευταίο βέβαια προσπαθεί να απαλύνει η παράγραφος 1 του άρθρου 116 του Ν.4555/2018 (Α' 133) «Πρόγραμμα ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι» για αποστολή φακέλου για έλεγχο στην οικεία Αποκεντρωμένη, μέχρι σήμερα, Διοίκηση (Αυτοτελή Υπηρεσία Ελέγχου Ο.Τ.Α., από όταν ισχύσει), μόνο για διαδικασίες άνω των 60.000,00€ προ Φ.Π.Α.. Τέλος οι διαρκείς τροποποιήσεις με την υπάρχουσα κατάσταση υποστελέχωσης των τμημάτων και της ελλιπούς εκπαίδευσης του προσωπικού αποτελεί ένα ακόμα σημείο καθυστερήσεων μέχρι ν' αφομοιωθούν οι αλλαγές και με τα όποια σφάλματα προκύπτουν.

Τα σημεία καθυστερήσεων αποτελούν και πηγή αύξησης των διοικητικών βαρών και της γραφειοκρατίας για τις αναθέτουσες αρχές, αφού συντελούν στις καθυστερήσεις των διαδικασιών, την πιθανότητα αύξησης των λαθών, την επιβάρυνση σε χρόνο και απασχόληση των εργαζομένων, την ανάγκη πρόσθετης εκπαίδευσης του προσωπικού. Για να αντιμετωπιστούν με την υπάρχουσα κατάσταση στους ΟΤΑ Α' βαθμού απαιτείται επιπλέον χρόνος απασχόλησης του προσωπικού, εκπαίδευση και κατ' επέκταση επιπλέον κόστος για τη διοίκηση.

Σύμφωνα με την ενότητα «Γραφειοκρατία» του παρόντος κεφαλαίου, τα έξοδα και διοικητικά βάρη για τη συμμετοχή των οικονομικών φορέων προκύπτουν ελαφρυμένα σε σχέση με το παρελθόν. Με το προηγούμενο θεσμικό καθεστώς έπρεπε να προετοιμάζουν πλήρη φάκελο δικαιολογητικών εξ αρχής και να παρίστανται κατά την ημερομηνία διενέργειας του διαγωνισμού ή να χρεώνονται τα έξοδα αποστολής φακέλου προσφοράς. Τα αποτελέσματα της έρευνας του τρίτου κεφαλαίου επίσης συμφωνούν ότι οι οικονομικοί φορείς ευνοούνται με τις διατάξεις του νέου νόμου αναφορικά με τα διοικητικά βάρη και το κόστος συμμετοχής τους. Σε αυτό συντελούν η εύκολη αναζήτηση μέσω Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. ή Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. των εμπορικών προκλήσεων και ευκαιριών, η διευκόλυνση με την εισαγωγή των Τ.Ε.Υ.Δ. ή Ε.Ε.Ε.Σ. και η ηλεκτρονική διενέργεια των διαγωνιστικών διαδικασιών.

Προτάσεις για να αρθούν τα αρνητικά αποτελέσματα που προκύπτουν σχετικά με το χρόνο ολοκλήρωσης των διαδικασιών και να καμφθεί η αύξηση των βαρών και της

γραφειοκρατίας για τους ΟΤΑ Α΄ βαθμού αλλά και λοιπών φορέων αποτελούν: Ανασχεδιασμός αναφορικά με τον τρόπο διεξαγωγής των διαγωνιστικών διαδικασιών αλλά και των απευθείας αναθέσεων, με την διενέργεια όλων των διαδικασιών με ηλεκτρονικό τρόπο και από ένα ευρώ και χωρίς να απαιτούνται πολλά στάδια. Να μην επεμβαίνουν Επιτροπές στις ηλεκτρονικές αποσφραγίσεις των διαγωνισμών. Να ισχύσει η κατάργηση των παράλληλων αναρτήσεων σε ΔΙΑΥΓΕΙΑ και Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.. Οι ελεγκτικοί μηχανισμοί να διενεργούν τους ελέγχους τους μόνο ηλεκτρονικά. Βέβαια τα παραπάνω απαιτούν και γενικότερο ανασχεδιασμό για την ηλεκτρονική διασύνδεση πολλών φορέων και υπηρεσιών εντός, αλλά και εκτός Ελλάδας. Για παράδειγμα να διασυνδεθεί το Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.. ή Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. με την Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ώστε να μην αναρτάται δύο φορές η προκήρυξη ή η διακήρυξη.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΚΡΙΤΙΚΗ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Παρουσιάστηκε ο νόμος 4412/2016 με τις αλλαγές που έχει επιφέρει μέχρι σήμερα αναφορικά με τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών αγαθών και παροχής γενικών υπηρεσιών σε Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού. Πραγματοποιήθηκε συγκριτική αξιολόγηση του νόμου σε σχέση με το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς.

Αρχικά, έγινε η θεωρητική προσέγγιση παράλληλα με την σύγκριση των νομοθετημάτων. Στο εμπειρικό μέρος μέσω ερωτηματολογίων και συνεντεύξεων εντοπίστηκαν ειδικότερα ζητήματα όπως μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα του νέου νόμου, η επίδραση, η συμβολή του στις διαδικασίες ανάθεσης, σε ζητήματα διαφάνειας, ανταγωνισμού, γραφειοκρατίας και χρόνο ολοκλήρωσης των διαδικασιών αναθέσεων καθώς και η σύγκρισή του αναφορικά με το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς. Ακολούθησε η συνολική αξιολόγηση του νόμου με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα.

Από την παραπάνω έρευνα και αξιολόγηση του νόμου προκύπτει ότι ο νόμος αποτελεί ένα από τα μέσα στην προσπάθεια εκσυγχρονισμού στην Ελλάδα για το χώρο των συγκεκριμένων ειδών δημοσίων συμβάσεων, επιφέρει πολλές καινοτομίες και αλλαγές, οι οποίες εκσυγχρονίζουν σε επίπεδο νομοθεσίας αλλά και πρακτικά, διαδικασίες και νοοτροπίες, στην προσπάθεια να ωφεληθούν αναθέτουσες αρχές, οικονομικοί φορείς και φορολογούμενοι, συγκριτικά με το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τη δομή της εργασίας αλλά και συνδυαστικά, ο νόμος ενσωματώνει τις πρόσφατες κοινοτικές οδηγίες στην ελληνική έννομη τάξη από το χώρο των δημοσίων συμβάσεων και ενοποιεί σε ένα νομοθέτημα πολλές προηγούμενες διατάξεις και κανονισμούς προμηθειών από όλο το δημόσιο τομέα. Εισάγει πολλές καινοτομίες στο χώρο όπως οι συμπράξεις καινοτομίας, η σύσταση της Α.Ε.Π.Π., η προκαταρκτική δήλωση μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού μέσω των Τ.Ε.Υ.Δ. ή Ε.Ε.Ε.Σ., η καθιέρωση του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. ως το μοναδικό μέσο δημοσίευσης σε εθνικό επίπεδο κ.λπ.. Καινοτομίες για τις οποίες επιβεβαιώνεται η ευρεία αποδοχή τους στην ελληνική πραγματικότητα μέσω του εμπειρικού μέρους της εργασίας από τους εφαρμοστές του νόμου.

Σε σχέση με την προηγούμενη Οδηγία 2004/18/EK, επιφέρει νέες αλλαγές στις διαδικασίες ανάθεσης όπως στην ανοιχτή, την κλειστή, την ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση και τον ανταγωνιστικό διάλογο και διευκρινίζονται περισσότερο πολλές πτυχές της διαδικασίας των συμφωνιών πλαίσιο, για τις οι οποίες διευρύνεται η χρήση τους συνεχώς στην ελληνική αγορά συμβαδίζοντας με το ευρωπαϊκό παράδειγμα. Η σύγκριση των προηγούμενων νομοθετημάτων με το νέο νόμο αναφορικά με τις διαδικασίες ανάθεσης προμηθειών αγαθών και παροχής γενικών υπηρεσιών σε Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού, πέραν των καινοτομιών, τις οποίες έτσι και αλλιώς εισάγει, καθώς και τις διαφορές στις διαδικασίες ανάθεσης με την προηγούμενη Οδηγία 2004/18/EK, ανέδειξε και περαιτέρω πολλές άλλες αλλαγές που έχει επιφέρει ο νόμος.

Ενδεικτικά, οι αλλαγές αφορούν σε νέες μειωμένες προθεσμίες διενέργειας διαγωνισμών για διαδικασίες άνω των ορίων, χαμηλότερα χρηματικά απαιτούμενα όρια των εγγυήσεων, σταδιακή κατάργηση των δημοσιεύσεων στον εθνικό τύπο και στο Φ.Ε.Κ.. Υψηλότερο χρηματικό κατώφλι για ισχύ των ευρωπαϊκών ρυθμίσεων σε αναθέσεις κοινωνικών, πολιτιστικών, υγειονομικών και λοιπών υπηρεσιών με παράλληλη απλούστευση των διαδικασιών τους. Τροποποιήσεις στη σύνθεση των συλλογικών οργάνων αξιολόγησης ή παραλαβής, στήριξη συμμετέχοντα στις ικανότητες τρίτου φορέα και για διαγωνισμούς κάτω των κοινοτικών ορίων και άλλες. Το εμπειρικό μέρος της εργασίας και η αξιολόγηση του νόμου αναδεικνύουν την κατά κοινή ομολογία θετική αποδοχή και των παραπάνω ενδεικτικά μόνο παρατιθέμενων αλλαγών, τα οποία δηλώνονται ότι αποτελούν πλεονεκτήματα του νόμου, από τους καθ' ύλην αρμόδιους υπαλλήλους και στελέχη των Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού, οι οποίοι καλούνται να τα εφαρμόσουν.

Επιπλέον αναδεικνύονται και πάρα πολλά πλεονεκτήματα του νέου νόμου. Ενδεικτικά, πλεονεκτήματα αποτελούν η ενοποίηση σε ένα νομοθέτημα των διαδικασιών ανάθεσης για τις περισσότερες αναθέτουσες αρχές, ο σαφής προσδιορισμός των απαιτούμενων αποδεικτικών μέσων κατά το στάδιο προσκόμισης δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου και η πρόβλεψη για κατάργηση των διπλών αναρτήσεων σε ΔΙΑΥΓΕΙΑ και Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.. Ακόμα ο ορισμός Επιτροπής Αξιολόγησης Ενστάσεων με μέλη διαφορετικά από τα μέλη της Επιτροπής Αξιολόγησης Προσφορών.

Το εμπειρικό μέρος καθώς και η αξιολόγηση του τέταρτου κεφαλαίου αναδεικνύουν επίσης τη θετική συμβολή του νόμου στην αύξηση του ανταγωνισμού μέσω ευνοϊκών ρυθμίσεων για τις Μ.Μ.Ε. καθώς και σε ζητήματα διαφάνειας. Ως προς το ζήτημα της

γραφειοκρατίας και τα διοικητικά βάρη, ενώ για τους οικονομικούς φορείς βαίνουν μειούμενα αναφορικά με τη συμμετοχή τους, αντίθετα για τις αναθέτουσες αρχές όλοι συμφωνούν ότι η γραφειοκρατία και κατ' επέκταση τα διοικητικά βάρη αντί να μειώνονται αυξάνονται. Οι λόγοι για αυτό είναι η επιπλέον απαιτούμενη εργασία για τους απασχολούμενους υπαλλήλους, εφόσον έχει αυξηθεί η ηλεκτρονική γραφειοκρατία. Παράλληλα διατηρείται μεγάλος όγκος και της έντυπης γραφειοκρατίας.

Στη συνέχεια από το εμπειρικό μέρος αναδεικνύονται και μειονεκτήματα, όπως το ότι κατά το χρόνο εφαρμογής του δεν ήταν προετοιμασμένοι οι φορείς, όπως και το ίδιο το νομοθέτημα, για το λόγο αυτό υπόκειται σε διαρκείς τροποποιήσεις, τις οποίες δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν τα στελέχη και υπάλληλοι. Επίσης εντοπίζονται δυσκολίες στη σύνταξη των εγγράφων της σύμβασης παρ' όλη την προσπάθεια της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., η οποία εκδίδει ακόμα μόνο υποδείγματα αναφορικά με τα είδη των συμβάσεων της παρούσας εργασίας. Ακόμα ως μειονεκτήματα αναδεικνύονται και η αύξηση των σταδίων του διαγωνισμού σε τέσσερα από τρία για τις προμήθειες αγαθών και δύο για την παροχή υπηρεσιών, με αποτέλεσμα πιο χρονοβόρες διαδικασίες, η αύξηση των χρονικών ορίων στους συνοπτικούς διαγωνισμούς και η αύξηση της ηλεκτρονικής γραφειοκρατίας.

Επιπλέον κριτική που προκύπτει από την έρευνα είναι ότι οι περισσότεροι γενικά θεωρούν τις διαδικασίες με το νέο νόμο πιο απλές, όμως παρατηρούν ότι αυτές δεν έχουν γίνει ταχύτερες ώστε να απαιτούν λιγότερο χρόνο εργασίας σε σχέση με το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς για τους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού. Το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς συγκριτικά με το νέο νόμο θεωρείται παρωχημένο για τα σύγχρονα δεδομένα και ξεπερασμένο. Οι πιο πολλοί δηλώνουν ότι δεν θα επιθυμούσαν να διατηρηθεί τίποτα πέραν των όσων ήδη διατηρήθηκαν στο νόμο. Εξαιρέσεις από το προηγούμενο καθεστώς αποτελούν το ότι ήταν συντομότερες οι προθεσμίες διενέργειας του συνοπτικού διαγωνισμού καθώς και η ύπαρξη επιτροπής αξιολόγησης και για τις απευθείας αναθέσεις.

Προτάσεις για βελτίωση των διαδικασιών του νέου νόμου αποτελούν η μείωση των προθεσμιών στις διαδικασίες ανάθεσης και κυρίως για τους συνοπτικούς. Οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει επίσης να αναζητήσουν ελάφρυνση των διοικητικών βαρών μέσω μείωσης του απαιτούμενου χρόνου ολοκλήρωσης των διαδικασιών ανάθεσης, της ηλεκτρονικής γραφειοκρατίας και την περαιτέρω μείωση της έντυπης γραφειοκρατίας.

Θα πρέπει να επιδιωχθεί απλούστευση της γραφειοκρατίας μέσω κατάργησης των διπλών αναρτήσεων σε ΔΙΑΥΓΕΙΑ και Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ., στο οποίο να αναρτάται μόνο η προκήρυξη και όχι και η διακήρυξη, η κατάργηση υποβολής και φυσικού φακέλου στοιχείων ανάθεσης προς τους ελεγκτικούς μηχανισμούς για μείωση της γραφειοκρατίας. Ακόμα απαιτείται ανασχεδιασμός αναφορικά με τον τρόπο διεξαγωγής των διαδικασιών, και των απευθείας αναθέσεων, ώστε να διεξάγονται όλες με ηλεκτρονικό τρόπο, ανεξαρτήτως ποσού και χωρίς να απαιτούνται πολλά στάδια.

Περαιτέρω προτάσεις αφορούν στο να γίνουν πιο απλές και σύντομες διαδικασίες αναφορικά με τις ενστάσεις και την εξέταση αυτών από τις αναθέτουσες αρχές ή τις προδικαστικές προσφυγές προς την Α.Ε.Π.Π. και έκδοση αποφάσεων από την τελευταία. Τέλος να γίνει υποχρεωτική η χρήση του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. και για τις διαδικασίες ανάθεσης με συνοπτικό διαγωνισμό. Να αποσφραγίζονται αυτόματα οι ηλεκτρονικοί διαγωνισμοί στην καθορισμένη ημερομηνία ή και ώρα, χωρίς να απαιτείται Επιτροπή αποσφράγισης. Να διευκρινιστούν επιπλέον οι διατάξεις, οι οποίες αφορούν τα ποιοτικά κριτήρια επιλογής των οικονομικών φορέων, όπως και οι διατάξεις επί διαδικαστικών θεμάτων διαγωνισμών. Αίτημα των περισσότερων αποτελεί η πληρέστερη εκπαίδευση πάνω στο νόμο. Έτσι μία ακόμα πρόταση αποτελεί το να αναλάβει η Ε.Α.Α.ΔΗ.Σ.Υ. και εκπαιδευτικό ρόλο με στοχευόμενες εκπαιδεύσεις.

Το γενικότερο συμπέρασμά μας, παρά τα παραπάνω αρνητικά σημεία, κυρίως σε σχέση με τους χρόνους ολοκλήρωσης των διαδικασιών και την αύξηση των διοικητικών βαρών και της γραφειοκρατίας, είναι ότι ο νόμος 4412/2016 επιτυγχάνει το σκοπό και τους στόχους του. Το νομοθέτημα, ενσωματώνει τις πρόσφατες απαιτήσεις του ενωσιακού δικαίου, καταργεί την πολυνομία στο χώρο, περιλαμβάνει σύγχρονες καθώς και νέες διαδικασίες ανάθεσης. Επίσης, συμβάλει θετικά στην αύξηση του ανταγωνισμού και ζητήματα διαφάνειας, έχει γίνει κοινά αποδεκτός και πολύτιμο εργαλείο από όσους καλούνται να τον εφαρμόσουν και οι διαρκείς τροποποιήσεις του αποτελούν το αναγκαίο μέσο για τη διαρκή βελτίωσή του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.Α.1

Ν.4412/2016 και Υ.Α. 11389/1993 για προμήθειες αγαθών

	Υ.Α.11389/1993 (Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α.)	Ν.4412/2016
1. Θεσμικό πλαίσιο	Ο Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α. εκδόθηκε βάσει του προϊσχύοντος του Ν.2286/1995 για τις προμήθειες Νόμου 1797/88, δεν είναι δηλαδή ευθέως εκτελεστικό διάταγμα του Ν.2286/1995 και διατηρήθηκε σε ισχύ με την παράγραφο 1 του άρθρου 209 του Κ.Δ.Κ. (Ν.3463/2006) και στη συνέχεια με την παράγραφο 1 του άρθρου 10 του Ν.2286/1995 μέχρι την έκδοση του προβλεπόμενου προεδρικού διατάγματος της παρ. 1 του άρθρου 5 του ίδιου νόμου, το οποίο και δεν εκδόθηκε ποτέ.	Ο Ν.4412/2016 εκδόθηκε βάσει των τελευταίων Οδηγιών 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ της 26ης Φεβρουαρίου 2014, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
2. Έτος έναρξης ισχύος	Έτος έναρξης ισχύος 1993 Ολόκληρος ο Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α δηλαδή ίσχυσε για περίπου είκοσι τέσσερα (24) έτη.	Έτος έναρξης ισχύος 2016
3. Προκαταρκτική διαβούλευση	Δεν υπήρχε διάταξη για προκαταρκτική διαβούλευση με την αγορά στον Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α.	Στο άρθρο 47 τίθενται κανόνες για τη διενέργεια προκαταρκτικών διαβουλεύσεων με την αγορά.
4.	Δεν υπήρχε διάταξη στον	Ορίζεται σαφώς στο άρθρο 61, ο

Χρόνος έναρξης διαδικασίας ανάθεσης	Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α. σχετικά με τον προσδιορισμό της έναρξης διαδικασίας σύμβασης	χρόνος έναρξης ανά είδος διαδικασίας σύμβασης κατά περίπτωση.
5. Πρόχειρος (συνοπτικός) ανοιχτές – κλειστές προσφορές	Οι προσφορές στον πρόχειρο διαγωνισμό μπορεί να είναι και φανερές ή σφραγισμένες.	Οι προσφορές στον συνοπτικό (πρώην πρόχειρο) διαγωνισμό είναι μόνο σφραγισμένες. Επιπρόσθετα, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προσκαλεί επιπλέον και συγκεκριμένους οικονομικούς φορείς, τρεις (3) τουλάχιστον εφόσον δραστηριοποιούνται τόσοι στη σχετική αγορά.
6. Όροι πρόχειρου (συνοπτικού)	Προβλεπόταν ότι κατά τον πρόχειρο διαγωνισμό δεν ισχύουν οι όροι του ανοικτού ή κλειστού διαγωνισμού (παρ. 5 άρθρου 23).	Δεν αναφέρεται κάτι ανάλογο στον Ν.4412/2016.
7. Άρθρα για πρόχειρο (συνοπτικό) διαγωνισμό	Επίσης στην παράγραφο 10 του άρθρου 3 (Τρόπος εκτέλεσης, δημοσιεύσεις, προκηρύξεις) προβλεπόταν ότι «Τα παραπάνω δεν ισχύουν στις περιπτώσεις πρόχειρου διαγωνισμού, που διενεργείται πάντοτε κατά τις προϋποθέσεις και τους όρους του άρθρ. 3 παρ. 16 του ν. 1797/88, όπως τούτο ισχύει κάθε φορά...» Με τις διατάξεις (περίπτωση θ) της παραγράφου 2 του άρθρου 10 του Ν.2286/1995 καταργήθηκε ο Ν.1797/1988, εκτός από τις διατάξεις του	Με τον Ν.4412/2016 οι διαδικασίες του συνοπτικού διαγωνισμού ορίζονται με συγκεκριμένο άρθρο (άρθρο 117).

	<p>άρθρου 18 του νόμου αυτού.</p> <p>Υπήρχαν κενά και ασάφεια στις διαδικασίες του πρόχειρου διαγωνισμού.</p>	
<p>8.</p> <p>Χρηματικά όρια απευθείας ανάθεσης</p>	<p>Τα τελευταία χρηματικά όρια για διαδικασία απευθείας ανάθεσης που ίσχυαν πριν την έναρξη ισχύος του Ν.4412/2016 ήταν έως 15.000,00€ προ του αναλογούντος Φ.Π.Α..</p>	<p>Τα σημερινά χρηματικά όρια για διαδικασία απευθείας ανάθεσης με την έναρξη ισχύος του Ν.4412/2016 είναι έως 20.000,00€ προ του αναλογούντος Φ.Π.Α..</p>
<p>9.</p> <p>Συλλογικά όργανα στην απευθείας ανάθεση</p>	<p>Ο Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α. όριζε για τις διαδικασίες απευθείας ανάθεσης ότι απαιτείτο πριν την απόφαση ανάθεσης του αποφαινόμενου οργάνου, γνωμοδότηση του αρμόδιου για την αξιολόγηση οργάνου.</p>	<p>Ο Ν.4412/2016 ορίζει ότι η απευθείας ανάθεση διενεργείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της αναθέτουσας αρχής, χωρίς να απαιτείται η συγκρότηση συλλογικού οργάνου για το σκοπό αυτόν.</p>
<p>10.</p> <p>Άρθρα απευθείας ανάθεσης</p>	<p>Στην υπουργική απόφαση ήταν διάσπαρτες οι αναφορές για τις διαδικασίες της απευθείας ανάθεσης.</p>	<p>Με τον Ν.4412/2016 οι διαδικασίες της απευθείας ανάθεσης ορίζονται με συγκεκριμένο άρθρο (άρθρο 118).</p>
<p>11.</p> <p>Στάδια διαδικασιών</p>	<p>Τα στάδια της διαδικασίας διαγωνισμού για ανοιχτές, κλειστές διαδικασίες και πρόχειρους διαγωνισμούς ήταν τρία.</p> <p>Ελέγχου δικαιολογητικών συμμετοχής (τα οποία αναφέρονται στο άρθρο 7), Τεχνικής προσφοράς και Οικονομικής προσφοράς με την οποία ολοκληρωνόταν η διαδικασία και με την απόφαση</p>	<p>Με το νέο νόμο τα στάδια της διαδικασίας γίνονται τέσσερα αφού προστίθεται και το στάδιο υποβολής των δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου.</p> <p>Αλλάζει όμως και όλη η φιλοσοφία της υποβολής προσφοράς αφού στο στάδιο των δικαιολογητικών συμμετοχής υποβάλλεται μόνο το Τ.Ε.Υ.Δ. ή το Ε.Ε.Ε.Σ. και η εγγύηση συμμετοχής για τις διαδικασίες που προβλέπεται.</p>

	κατακύρωσης από το αρμόδιο όργανο. σε κάθε στάδιο υποβάλλονταν τα αντίστοιχα δικαιολογητικά – στοιχεία της προσφοράς.	Τα απαιτούμενα αποδεικτικά μέσα προσκομίζονται μόνο από τον προσωρινό ανάδοχο κατά το στάδιο υποβολής των δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου.
12. Νομισματική μονάδα	Η αναφορές σε ποσά ήταν σε ευρωπαϊκές λογιστικές μονάδες ECU	Ευρώ
13. Εγγυήσεις	<p>1. Η εγγύηση συμμετοχής οριζόταν σε ποσοστό 5% της συνολικής προϋπολογισθείσης από την υπηρεσία δαπάνης με την ανοχή ότι μπορεί να υπολείπεται κατά ποσοστό 5% στο απαιτούμενο ποσό της εγγύησης. Το ύψος της εγγύησης συμμετοχής ήταν δυνατόν να καλύπτει μόνο τα είδη ή τμήματα συμμετοχής ή όπως όριζε η διακήρυξη.</p> <p>-----</p> <p>2. Η εγγύηση καλής εκτέλεσης οριζόταν σε ποσοστό 10% της συνολικής προϋπολογισθείσης από την υπηρεσία δαπάνης και ήταν υποχρεωτική για όλες τις διαδικασίες ανάθεσης.</p> <p>Υποχρεωτική προσκόμιση εγγύησης καλής εκτέλεσης της σύμβασης στην απευθείας ανάθεση.</p>	<p>1. Η εγγύηση συμμετοχής δεν μπορεί να υπερβαίνει το 2% της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης εκτός Φ.Π.Α..</p> <p>Ο Ν.4412/2016 δηλαδή θέτει σαφώς το ανώτατο όριο του ποσοστού της εγγύησης συμμετοχής, το οποίο είναι και μειωμένο.</p> <p>-----</p> <p>2. Η εγγύηση καλής εκτέλεσης δεν μπορεί να υπερβαίνει το 5% της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης εκτός Φ.Π.Α..</p> <p>Τίθεται δηλαδή θέτει σαφώς το ανώτατο όριο του ποσοστού της εγγύησης καλής εκτέλεσης.</p> <p>Είναι προαιρετική η προσκόμιση εγγύησης καλής εκτέλεσης της σύμβασης για συμβάσεις αξίας ίσης ή κατώτερης από το ποσό των</p>

	<p>-----</p> <p>3. Η εγγύηση προκαταβολής εφόσον προβλεπόταν στη διακήρυξη οριζόταν σε ποσοστό 50% της συνολικής συμβατικής αξίας, χωρίς Φ.Π.Α.</p>	<p>είκοσι χιλιάδων (20.000,00) ευρώ, συνεπώς και στην απευθείας ανάθεση.</p> <p>Προβλέπεται πλέον εγγύηση καλής εκτέλεσης συμφωνίας – πλαίσιο σε ποσοστό 0,5% επί της συνολικής αξίας της συμφωνίας-πλαίσιο ή του τμήματος της συμφωνίας-πλαίσιο, εκτός Φ.Π.Α..</p> <p>Προβλέπεται επίσης στο νόμο η προσκόμιση συμπληρωματικής εγγύησης καλής εκτέλεσης και το ποσοστό αυτής σε περίπτωση τροποποίησης σύμβασης.</p> <p>-----</p> <p>3. Η εγγύηση προκαταβολής εφόσον προβλέπεται στη διακήρυξη ορίζεται σε ισόποση με την προκαταβολή.</p> <p>-----</p> <p>Προσδιορίζονται ότι οι εγγυήσεις εκδίδονται από χρηματοδοτικά ιδρύματα ή ασφαλιστικές επιχειρήσεις που λειτουργούν νόμιμα στα κράτη - μέλη της Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή στα κράτη-μέλη της ΣΔΣ και έχουν, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, το δικαίωμα να εκδίδουν τις παραπάνω εγγυήσεις καθώς και εγγυήσεις καλής λειτουργίας.</p>
14.	Δεν υπήρχε αντίστοιχη	Επεκτείνεται με το νέο νόμο η

<p>Στήριξη στις ικανότητες τρίτων φορέων (Δάνεια εμπειρία)</p>	<p>πρόβλεψη στον Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α.</p>	<p>στήριξη στις ικανότητες τρίτων φορέων (δάνεια εμπειρία) αναφορικά με τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας (παρ. 3 άρθρου 75 και παρ.4 άρθρου 75 αντίστοιχα) και στις διαδικασίες; ανάθεσης κάτω των ορίων.</p>
<p>15. Προθεσμίες διαγωνισμών</p>	<p>1. Η προθεσμία για την διενέργεια του ανοιχτού διαγωνισμού δεν έπρεπε να είναι μικρότερη: α) Στους άνω των κοινοτικών ορίων των 52 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της περίληψης της διακήρυξης στην υπηρεσία εκδόσεων των ευρωπαϊκών κοινοτήτων</p>	<p>1. Η ελάχιστη προθεσμία για την διενέργεια του ανοιχτού διαγωνισμού δεν πρέπει να είναι μικρότερη: α) Στους άνω των κοινοτικών ορίων των 35 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης σύμβασης στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης. Εφόσον η αναθέτουσα αρχή έχει δημοσιεύσει προκαταρκτική προκήρυξη η προθεσμία μπορεί να περιορίζεται σε 15 ημέρες υπό προϋποθέσεις. Για επείγοντες λόγους οι 35 ημέρες μπορούν να γίνουν δέκα πέντε (15) μετά από απόφαση της αναθέτουσας αρχής. Η προθεσμία των 35 ημερών μπορεί να συντμηθεί κατά 5 ακόμα ημέρες όταν η υποβολή προσφορών γίνεται με ηλεκτρονικά μέσα.</p>

	<p>β) Στους κάτω των κοινοτικών ορίων των είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία της τελευταίας υποχρεωτικής για τον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης δημοσίευσής της στον ελληνικό τύπο.</p> <p>Για επείγοντες λόγους οι είκοσι (20) ημέρες μπορούσαν να γίνουν δέκα (10) μετά από απόφαση του αποφαινόμενου οργάνου.</p> <p>-----</p> <p>2. Η προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής στους κλειστούς διαγωνισμούς και μέσω διαπραγματεύσεων δεν έπρεπε να είναι μικρότερη:</p> <p>α) για διαδικασίες άνω των κοινοτικών ορίων, των τριάντα επτά (37) ημερών από την ημερομηνία αποστολής της περίληψης της διακήρυξης στην υπηρεσία εκδόσεων των ευρωπαϊκών κοινοτήτων.</p>	<p>β) για διαδικασίες κάτω των κοινοτικών ορίων, των είκοσι δύο (22) ημερών από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ..</p> <p>Για επείγοντες λόγους η παραπάνω προθεσμία μπορεί να γίνει δέκα πέντε (15) από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ..</p> <p>-----</p> <p>2. Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής στους κλειστούς διαγωνισμούς και την ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση δεν πρέπει να είναι μικρότερη:</p> <p>α) για διαδικασίες άνω των κοινοτικών ορίων, των τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης ή εάν ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού χρησιμοποιείται η προκαταρκτική προκήρυξη από την ημερομηνία αποστολής στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης της</p>
--	--	---

	<p>β) για διαδικασίες κάτω των κοινοτικών ορίων, των είκοσι ενός (21) ημερών από την ημερομηνία της τελευταίας υποχρεωτικής για τον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης δημοσίευσής της στον ελληνικό τύπο.</p> <p>Για επείγοντες λόγους οι παραπάνω προθεσμίες μπορούσαν να γίνουν δέκα πέντε (15) και δώδεκα (12) αντίστοιχα, μετά από απόφαση του αποφαινόμενου οργάνου.</p>	<p>πρόσκλησης επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος.</p> <p>Εφόσον η αναθέτουσα αρχή έχει δημοσιεύσει προκαταρκτική προκήρυξη η προθεσμία μπορεί να περιορίζεται σε 10 ημέρες υπό προϋποθέσεις.</p> <p>Για επείγοντες λόγους οι 30 ημέρες μπορούν να γίνουν δέκα πέντε (15) από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης ή δέκα (10) από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφορών, μετά από απόφαση της αναθέτουσας αρχής.</p> <p>Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αρχικών προσφορών ανέρχεται σε 30 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης</p> <p>β) για κλειστή διαδικασία και ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση κάτω των κοινοτικών ορίων, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. και η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών των οικονομικών φορέων που έχουν προεπιλεγεί για την υποβολή προσφοράς ανέρχεται</p>
--	---	--

	<p>-----</p> <p>3. Για πρόχειρο διαγωνισμό η προθεσμία διεξαγωγής του διαγωνισμού ήταν πέντε (5) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της περίληψης διακήρυξης στον τύπο.</p>	<p>σε δέκα (10) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφοράς προς τους προεπιλεγέντες.</p> <p>Για ανταγωνιστικό διάλογο και σύμπραξη καινοτομίας (άνω και κάτω των ορίων) η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε τριάντα (30) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης.</p> <p>-----</p> <p>3. Στο συνοπτικό διαγωνισμό, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής προσφορών ανέρχεται σε δώδεκα (12) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της διακήρυξης στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ..</p>
<p>16. Δημοσιεύσεις</p>	<p>1. Για όλους τους ανοιχτούς και κλειστούς διαγωνισμούς :</p> <p>α) Περίληψη διακήρυξης στον τύπο (δύο οικονομικές και σε μία τοπική ημερήσια ή εβδομαδιαία ή της έδρας του νομού αν δεν υπάρχει τοπική.</p> <p>β) Ανάρτηση της περίληψης σε εμφανές μέρος της υπηρεσίας που διενεργεί στον διαγωνισμό.</p> <p>γ) Αποστολή της διακήρυξης στα διάφορα επιμελητήρια, συνδέσμους, πρεσβείες και στον</p>	<p>1. Για τις διαδικασίες ανάθεσης άνω των 1.000,00€ προ Φ.Π.Α. οι προκηρύξεις (με εξαίρεση τους συνοπτικούς) και οι διακηρύξεις ανάλογα με τη διαδικασία ανάθεσης αναρτώνται στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.. Ο νόμος προβλέπει τη σταδιακή κατάργηση των δημοσιεύσεων στον τύπο μέχρι τις 31-12-2020.</p> <p>2. Επιπρόσθετα για τις διαδικασίες ανάθεσης άνω των ορίων απαιτείται πριν τις αναρτήσεις στο</p>

	<p>ελληνικό οργανισμό μικρομεσαίων μεταποιητικών επιχειρήσεων και χειροτεχνίας (EOMMEX).</p> <p>δ) Διάθεση της διακήρυξης στους ενδιαφερόμενους από την ημερομηνία δημοσίευσης της περίληψής της.</p> <p>ε) Για διαγωνισμούς άνω των ορίων αποστολή της περίληψης διακήρυξης στην Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.</p> <p>-----</p> <p>2. Για τους πρόχειρους διαγωνισμούς απαιτούνταν δημοσίευση της περίληψης της διακήρυξης σε μία ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα τοπική ή της έδρας του νομού.</p>	<p>Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. αποστολή με ηλεκτρονικά μέσα της προκήρυξης (υπό τη μορφή τυποποιημένου εντύπου) στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης.</p> <p>-----</p> <p>Για τους συνοπτικούς διαγωνισμούς πέρα από την ανάρτηση της διακήρυξης στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. και μόνο μέχρι τις 31-12-2020 απαιτείται δημοσίευση της περίληψης διακήρυξης και σε μία τοπική εφημερίδα πέντε ημέρες πριν την διενέργεια του διαγωνισμού.</p>
<p>17. Προθεσμίες συμπληρωματικών πληροφοριών</p>	<p>Στην περίπτωση γ) της παραγράφου 1 για ανοιχτούς και δ) της παραγράφου 2 για κλειστούς διαγωνισμούς, του άρθρου 10 του Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α., προβλεπόταν μόνο για διαδικασίες ανάθεσης άνω των ορίων του πρόχειρου διαγωνισμού σε περίπτωση υποβολής έγκαιρου αιτήματος</p>	<p>α) Σε περίπτωση έγκαιρου αιτήματος για διαδικασίες άνω των ορίων, μέχρι έξι (6) ημέρες πριν από την προθεσμία που ορίζεται για την παραλαβή των προσφορών.</p> <p>β) Σε περίπτωση έγκαιρου αιτήματος για διαδικασίες κάτω των ορίων, μέχρι τέσσερις (4) ημέρες πριν από την προθεσμία που ορίζεται για την παραλαβή των</p>

	<p>συμπληρωματικών πληροφοριών οικονομικού φορέα, αυτές παρέχονται έξι (6) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημερομηνία που έχει ορισθεί για την υποβολή των προσφορών ή στην περίπτωση των κλειστών διαγωνισμών μόνο, σε τέσσερις (4) σε περίπτωση επειγόντων λόγων.</p>	<p>προσφορών.</p> <p>Σε περίπτωση που δεν παρασχεθούν εντός των παραπάνω προθεσμιών από την αναθέτουσα αρχή, προβλέπεται υποχρεωτικά παράταση της προθεσμίας παραλαβής των προσφορών, υπό προϋποθέσεις.</p>
<p>18. Υποχρέωση ηλεκτρονικής διαδικασίας ανάθεσης</p>	<p>Δεν προβλεπόταν ηλεκτρονική διαδικασία διαγωνισμού στην Υπουργική Απόφαση.</p>	<p>Ενσωματώνεται στο νόμο η υποχρεωτική διενέργεια διαγωνισμού με ηλεκτρονικά μέσα μέσω Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. για διαδικασίες ανάθεσης άνω των 60.000,00 ευρώ προ Φ.Π.Α..</p>
<p>19. Δυνατότητα διόρθωσης προσφορών</p>	<p>Δεν υπήρχε τέτοια πρόβλεψη για εκ των υστέρων διόρθωσης στον Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α.</p>	<p>Δίνεται η δυνατότητα στους οικονομικούς φορείς διορθώσεων επουσιωδών σφαλμάτων ή παραλείψεων των προσφορών τα οποία αφορούν όλα τα στάδια των προσφορών τους (αναλύονται λεπτομερώς στα άρθρα 102 και 103)</p>
<p>20. Ενστάσεις – προδικαστικές προσφυγές</p>	<p>Ενστάσεις Κατά το άρθρο 15 του Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α. προβλεπόταν ένσταση κατά της διακήρυξης και κατά της νομιμότητας της διενέργειας του διαγωνισμού ή της συμμετοχής προμηθευτή σε αυτόν σύμφωνα με τις ημερομηνίες που πρόβλεπε το</p>	<p>Α. Με το νόμο 4412/2016 προβλέπονται ενστάσεις για διαδικασίες ανάθεσης με εκτιμώμενη αξία κατώτερη ή ίση με 60.000,00€ κατά της διακήρυξης ή κατά πράξης της αναθέτουσας αρχής με τις προθεσμίες που προβλέπει το άρθρο. Για το παραδεκτό της</p>

	<p>άρθρο. Οι ενστάσεις κατά νομιμότητας της διενέργειας του διαγωνισμού ή της συμμετοχής προμηθευτή σε αυτόν αφορούσαν στα πρακτικά των Επιτροπών του διαγωνισμού.</p> <p>Μετά από γνωμοδότηση της Επιτροπής Αξιολόγησης του διαγωνισμού αποφάσιζε επί των ενστάσεων το αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο.</p> <p>Οι ανωτέρω αποφάσεις καθώς και των αποφάσεις κατακύρωσης των αποφαινόμενων οργάνων του Δήμου ελέγχονταν για τη νομιμότητά τους και ήταν δυνατή η προσβολή τους στον Ελεγκτή Νομιμότητας (μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. ο έλεγχος νομιμότητας των πράξεων ασκούσαν από τον Γενικό Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης).</p> <p>Τα παραπάνω αφορούσαν διαδικασίες ανάθεσης κάτω των κοινοτικών ορίων.</p> <p>Για διαδικασίες ανάθεσης άνω των ορίων είχε εφαρμογή ο Ν.3886/2010 και δεν</p>	<p>ένστασης απαιτείται κατάθεση παραβόλου υπέρ του Δημοσίου ποσού ίσου με το ένα τοις εκατό (1%) επί της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης.</p> <p>Β. Σύμφωνα με το άρθρο 360 του νόμου για διαδικασίες ανάθεσης με εκτιμώμενη αξία άνω των 60.000,00€, κάθε ενδιαφερόμενος ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση του νόμου αυτού και έχει ή είχε υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της εσωτερικής νομοθεσίας, υποχρεούται, πριν από την υποβολή των προβλεπόμενων στο άρθρο 372 ένδικων βοηθημάτων, να ασκήσει προδικαστική προσφυγή ενώπιον της Α.Ε.Π.Π. κατά της σχετικής πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής.</p> <p>Η άσκηση της προδικαστικής προσφυγής αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση των ένδικων βοηθημάτων του κατά των εκτελεστών πράξεων ή</p>
--	---	---

	<p>εφαρμόζονταν οι διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας ή εσωτερικών κανονισμών που πρόβλεπαν την άσκηση διοικητικών προσφυγών κατά εκτελεστών πράξεων ή παραλείψεων της διαδικασίας διεξαγωγής δημόσιων διαγωνισμών.</p> <p>Κατά των αποφάσεων της Οικονομικής Επιτροπής, που εκδίδονταν επί των ενστάσεων κατά των πρακτικών των επιτροπών μπορούσε να ασκηθεί προδικαστική προσφυγή.</p>	<p>παραλείψεων των αναθετουσών αρχών.</p> <p>Δεν επιτρέπεται η άσκηση άλλης διοικητικής προσφυγής κατά των εκτελεστών πράξεων ή παραλείψεων της αναθέτουσας αρχής κατά τη διαδικασία της ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων εκτός από την προαναφερόμενη προδικαστική προσφυγή.</p>
<p>21. Συλλογικά όργανα (Επιτροπές)</p>	<p>-Το άρθρο 46 του Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α. ήταν λιτό και γενικό σχετικά με τη συγκρότηση επιτροπών στα πλαίσια των διαδικασιών ανάθεσης.</p> <p>-Δεν προέβλεπε χωριστό όργανο για εξέταση ενστάσεων ή προσφυγών.</p>	<p>Το άρθρο 221 είναι αναλυτικό και αναφέρεται με λεπτομέρεια στα όργανα διενέργειας διαδικασιών σύναψης Δημοσίων συμβάσεων (σύσταση, αρμοδιότητες κ.λπ.).</p> <p>Επιπρόσθετα προβλέπεται για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών συγκρότηση χωριστού γνωμοδοτικού οργάνου (τριμελές ή πενταμελές) εξέτασης ενστάσεων, τα μέλη του οποίου είναι διαφορετικά από τα μέλη του γνωμοδοτικού οργάνου που είναι αρμόδιο για τα υπόλοιπα θέματα που ανακύπτουν κατά τη διαδικασία ανάθεσης (αξιολόγησης προσφορών κ.λπ.).</p>

22. Εκτέλεση σύμβασης	Εκτέλεση σύμβασης	Εκτέλεση σύμβασης Προστέθηκαν στα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την πληρωμή αναδόχου τα Πιστοποιητικά Φορολογικής Ενημερότητας και Ασφαλιστικής Ενημερότητας σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Οι διατάξεις για την εκτέλεση της σύμβασης έχουν απλώς εκσυγχρονιστεί με ελάχιστες ουσιαστικές διαφοροποιήσεις.
-----------------------------	-------------------	---

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.Α.2

Ν.4412/2016 και Π.Δ.28/1980 για παροχή γενικών υπηρεσιών

	Π.Δ.28/1980	Ν.4412/2016
1. Θεσμικό πλαίσιο	<p>Το Π.Δ.28/1980 εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του προεδρικού διατάγματος 933/1975 (Α' 297) (Περί κωδικοποίησης εις ενιαίον κείμενον νόμου των ισχυουσών διατάξεων περί του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος)</p> <p>Αφορούσε γενικά σε έργα, και προμήθειες και εργασίες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.</p>	<p>Ο Ν.4412/2016 εκδόθηκε βάσει των τελευταίων Οδηγιών 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ της 26ης Φεβρουαρίου 2014, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.</p>
2. Έτος έναρξης ισχύος	<p>Έτος έναρξης ισχύος 1980</p> <p>Το Π.Δ.28/1980 ίσχυσε για τριάντα επτά (37) έτη</p>	<p>Έτος έναρξης ισχύος 2016</p>
3. Προκαταρκτική διαβούλευση	<p>Δεν υπήρχε διάταξη για προκαταρκτική διαβούλευση με την αγορά στο Π.Δ.28/1980</p>	<p>Στο άρθρο 47 τίθενται κανόνες για τη διενέργεια προκαταρκτικών διαβουλεύσεων με την αγορά.</p>
4. Χρόνος έναρξης διαδικασίας ανάθεσης	<p>Δεν υπήρχε διάταξη στο Π.Δ.28/1980 σχετικά με τον προσδιορισμό της έναρξης διαδικασίας σύμβασης</p>	<p>Ορίζεται σαφώς στα άρθρο 61, ο χρόνος έναρξης ανά είδος διαδικασίας σύμβασης κατά περίπτωση.</p>
5. Πρόχειρος (συνοπτικός) ανοιχτές – κλειστές προσφορές	<p>Οι προσφορές στον πρόχειρο διαγωνισμό μπορεί να είναι και φανερές ή σφραγισμένες.</p>	<p>Οι προσφορές στον συνοπτικό (πρώην πρόχειρο) διαγωνισμό είναι μόνο σφραγισμένες.</p> <p>Επιπρόσθετα, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προσκαλεί επιπλέον και συγκεκριμένους οικονομικούς φορείς, τρεις (3) τουλάχιστον</p>

		εφόσον δραστηριοποιούνται τόσο στη σχετική αγορά.
6. Όροι πρόχειρου (συνοπτικού)	Στην παράγραφο 5 του άρθρου 11 του ΠΔ 28/80, ορίζεται ότι δεν τηρούνται οι διατάξεις των άρθρων 15 έως 25 του ΠΔ 28/80 για τους πρόχειρους (δημοσιεύσεις, εγγυητικές επιστολές, ενστάσεις κ.λπ.) Υπήρχαν κενά και ασάφεια στις διαδικασίες του πρόχειρου διαγωνισμού.	Δεν προβλέπεται κάτι ανάλογο στον Ν.4412/2016. Με τον Ν.4412/2016 οι διαδικασίες του συνοπτικού διαγωνισμού ορίζονται πιο συγκεκριμένα (άρθρο 117)
7. Άρθρα απευθείας ανάθεσης	Στο προεδρικό διάταγμα δεν υπήρχαν αναφορές για τις διαδικασίες της απευθείας ανάθεσης.	Με τον Ν.4412/2016 οι διαδικασίες της απευθείας ανάθεσης ορίζονται με συγκεκριμένο άρθρο (άρθρο 118).
8. Στάδια διαδικασιών	Τα στάδια τη διαδικασίας διαγωνισμού για διαγωνιστικές διαδικασίες περιγράφονται σε μόλις δύο, έλεγχος δικαιολογητικών και έλεγχος προσφοράς (άρθρα 18 και 19).	Με το νέο νόμο τα στάδια της διαδικασίας γίνονται τέσσερα. Αλλάζει και όλη η φιλοσοφία της υποβολής προσφοράς αφού στο στάδιο υποβολής των δικαιολογητικών συμμετοχής υποβάλλεται μόνο το Τ.Ε.Υ.Δ. ή το Ε.Ε.Ε.Σ. και η εγγύηση συμμετοχής για τις διαδικασίες που προβλέπεται. Τα απαιτούμενα αποδεικτικά μέσα προσκομίζονται μόνο από τον προσωρινό ανάδοχο κατά το στάδιο υποβολής των δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου.
9.	1. Η εγγύηση συμμετοχής	1. Η εγγύηση συμμετοχής δεν

<p>Εγγυήσεις</p>	<p>οριζόταν σε ποσοστό από 2% έως 5% επί της προϋπολογιζόμενης δαπάνης (συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α.)</p> <p>-----</p> <p>2. Η εγγύηση καλής εκτέλεσης οριζόταν σε ποσοστό 5% επί του προϋπολογισμού της μελέτης.</p> <p>Οι διατάξεις του ΠΔ 28/80 που αφορούν στις εγγυητικές επιστολές (άρθρο 15 παρ 8 του πδ 28/80) αναφέρονται σε διαδικασίες με διαγωνισμό.</p> <p>Δεν απαιτούνταν λοιπόν στις απευθείας αναθέσεις.</p> <p>Επίσης δεν απαιτούνταν και στους πρόχειρους διαγωνισμούς αφού όπως αναφέρεται και στη γραμμή 6 του πίνακα δεν τηρούνται οι διατάξεις των άρθρων 15 έως 25 του ΠΔ 28/80 για τους πρόχειρους (δημοσιεύσεις, εγγυητικές επιστολές, ενστάσεις κλπ)</p>	<p>μπορεί να υπερβαίνει το 2% της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης εκτός Φ.Π.Α..</p> <p>Με το Ν.4412/2016 μειώνεται το απαιτούμενο ανώτατο όριο του ποσοστού της εγγύησης συμμετοχής.</p> <p>-----</p> <p>2. Η εγγύηση καλής εκτέλεσης δεν μπορεί να υπερβαίνει το 5% της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης εκτός Φ.Π.Α..</p> <p>Είναι προαιρετική η προσκόμιση εγγύησης καλής εκτέλεσης της σύμβασης για συμβάσεις αξίας ίσης ή κατώτερης από το ποσό των είκοσι χιλιάδων (20.000,00) ευρώ, συνεπώς και στην απευθείας ανάθεση.</p> <p>Προβλέπεται πλέον εγγύηση καλής εκτέλεσης συμφωνίας – πλαίσιο σε ποσοστό 0,5% επί της συνολικής αξίας της συμφωνίας-πλαίσιο ή του τμήματος της συμφωνίας-πλαίσιο, εκτός Φ.Π.Α..</p> <p>Προβλέπεται επίσης στο νόμο η προσκόμιση συμπληρωματικής εγγύησης καλής εκτέλεσης και το ποσοστό αυτής σε περίπτωση τροποποίησης σύμβασης.</p> <p>-----</p>
------------------	---	---

		<p>Προσδιορίζονται ότι οι εγγυήσεις εκδίδονται από χρηματοδοτικά ιδρύματα ή ασφαλιστικές επιχειρήσεις που λειτουργούν νόμιμα στα κράτη - μέλη της Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή στα κράτη-μέλη της ΣΔΣ και έχουν, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, το δικαίωμα να εκδίδουν τις παραπάνω εγγυήσεις.</p>
<p>10. Στήριξη στις ικανότητες τρίτων φορέων (Δάνεια εμπειρία)</p>	<p>Δεν υπήρχε αντίστοιχη πρόβλεψη στο Π.Δ.</p>	<p>Επεκτείνεται με το νέο νόμο η στήριξη στις ικανότητες τρίτων φορέων (δάνεια εμπειρία) αναφορικά με τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας (παρ. 3 άρθρου 75 και παρ.4 άρθρου 75 αντίστοιχα) και στις διαδικασίες; ανάθεσης κάτω των ορίων.</p>
<p>11. Προθεσμίες διαγωνισμών</p>	<p>Προθεσμίες διαγωνισμών: 1. Η προθεσμία για την διενέργεια του ανοιχτού διαγωνισμού δεν έπρεπε να είναι μικρότερη: α) Στις ανοικτές διαδικασίες άνω των κοινοτικών ορίων των 52 ημερών τουλάχιστον από την ημερομηνία αποστολής της περίληψης της διακήρυξης στην υπηρεσία εκδόσεων των</p>	<p>Προθεσμίες διαγωνισμών: 1. Η ελάχιστη προθεσμία για την διενέργεια του ανοιχτού διαγωνισμού δεν πρέπει να είναι μικρότερη: α) Στους άνω των κοινοτικών ορίων των 35 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης σύμβασης στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης. Εφόσον η αναθέτουσα αρχή έχει</p>

	<p>ευρωπαϊκών κοινοτήτων.</p> <p>Η 52ημερη προθεσμία μπορούσε να γίνει 36ημερη αλλά σε καμία περίπτωση μικρότερη των 22 ημερών με τη προϋπόθεση ότι οι αναθέτουσες αρχές είχαν δημοσιεύσει προκαταρκτική προκήρυξη.</p> <p>β) για διαδικασίες κάτω των κοινοτικών ορίων, 10 μέρες μετά τη τελευταία δημοσίευση της διακήρυξης στον ελληνικό τύπο & στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων.</p> <p>5 μέρες (σύντμηση χρόνου για επείγοντες λόγους) με απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής.</p> <p>Προκειμένου περί υπηρεσιών προερχόμενων από το εξωτερικό, η δημοπρασία διενεργείται τουλάχιστον μετά από 30 ημέρες από της τελευταίας δημοσίευσης της διακήρυξης. (άρθρο 18 παρ.1 ΠΔ 28/80)</p> <p>-----</p> <p>2. Στις κλειστές διαδικασίες, στις διαδικασίες με διαπραγμάτευση με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού και στον ανταγωνιστικό διάλογο άνω των ορίων:</p>	<p>δημοσιεύσει προκαταρκτική προκήρυξη η προθεσμία μπορεί να περιορίζεται σε 15 ημέρες υπό προϋποθέσεις.</p> <p>Για επείγοντες λόγους οι 35 ημέρες μπορούν να γίνουν δέκα πέντε (15) μετά από απόφαση της αναθέτουσας αρχής.</p> <p>β) Για διαδικασίες κάτω των κοινοτικών ορίων, των είκοσι δύο (22) ημερών από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ..</p> <p>Για επείγοντες λόγους η παραπάνω προθεσμία μπορεί να γίνει δέκα πέντε (15) από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ..</p> <p>-----</p> <p>2. Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής στους κλειστούς διαγωνισμούς και την ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση δεν πρέπει να είναι μικρότερη:</p>
--	---	---

	<p>- η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε τριάντα επτά (37) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης του διαγωνισμού,</p> <p>- στις κλειστές διαδικασίες, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών ανέρχεται σε σαράντα (40) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης.</p> <p>η 40ήμερη προθεσμία μπορεί να μειωθεί σε 36 η 22 μέρες στη περίπτωση που η αναθέτουσα υπηρεσία έχει δημοσιεύσει την ενδεικτική ανακοίνωση στη Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά τα προβλεπόμενα στη παρ 1 περ. Α' του άρθρου 35 της Οδηγίας 2004/18/EK</p> <p>Στις κλειστές διαδικασίες και στις διαδικασίες με διαπραγμάτευση με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, όταν επείγοντες λόγοι καθιστούν αδύνατη την τήρηση των ελάχιστων παραπάνω προθεσμιών οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να ορίζουν:</p> <p>α) προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής, η οποία</p>	<p>α) για διαδικασίες άνω των κοινοτικών ορίων, των τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης ή εάν ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού χρησιμοποιείται η προκαταρκτική προκήρυξη από την ημερομηνία αποστολής στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης της πρόσκλησης επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος.</p> <p>Εφόσον η αναθέτουσα αρχή έχει δημοσιεύσει προκαταρκτική προκήρυξη η προθεσμία μπορεί να περιορίζεται σε 10 ημέρες υπό προϋποθέσεις.</p> <p>Για επείγοντες λόγους οι 30 ημέρες μπορούν να γίνουν δέκα πέντε (15) από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης ή δέκα (10) από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφορών, μετά από απόφαση της αναθέτουσας αρχής.</p> <p>Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αρχικών προσφορών ανέρχεται σε 30 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης</p> <p>β) για κλειστή διαδικασία και ανταγωνιστική διαδικασία με</p>
--	---	---

	<p>δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δεκαπέντε (15) ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού, β) και στην περίπτωση των κλειστών διαδικασιών, η τασσόμενη προθεσμία παραλαβής των προσφορών δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δέκα (10) ημερών από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφορών.</p> <p>-----</p> <p>3. Για πρόχειρο διαγωνισμό η προθεσμία διεξαγωγής του διαγωνισμού ήταν πέντε (5) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της περίληψης διακήρυξης στον τύπο.</p>	<p>διαπραγμάτευση κάτω των κοινοτικών ορίων, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. και η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών των οικονομικών φορέων που έχουν προεπιλεγεί για την υποβολή προσφοράς ανέρχεται σε δέκα (10) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφοράς προς τους προεπιλεγέντες.</p> <p>Για ανταγωνιστικό διάλογο και σύμπραξη καινοτομίας (άνω και κάτω των ορίων) η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε τριάντα (30) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης.</p> <p>-----</p> <p>3. Στο συνοπτικό διαγωνισμό, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής προσφορών ανέρχεται σε δώδεκα (12) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της διακήρυξης στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ..</p>
--	---	--

<p style="text-align: center;">12. Δημοσιεύσεις</p>	<p>1. Για όλες τις διαγωνιστικές διαδικασίες:</p> <p>α) Περίληψη διακήρυξης στον τύπο σε τοπικές, του νομού, ημερήσιες ή μη ή ευρείας κυκλοφορίας γενικών ειδήσεων ή σε ημερήσια ειδική εφημερίδα δημοσιεύσεων δημοπρασιών ή ημερήσια οικονομική, ανάλογα την προϋπολογισθείσα δαπάνη και ανάλογα τον τόπο διενέργειας του διαγωνισμού (άρθρο 15).</p> <p>β) Ανάρτηση της περίληψης σε εμφανές μέρος της υπηρεσίας που διενεργεί στον διαγωνισμό.</p> <p>γ) αποστολή της περίληψης της διακήρυξης στις τοπικές επαγγελματικές οργανώσεις και την ΤΥΔΚ της Περιφέρειας προς τοιχοκόλληση.</p> <p>δ) Όταν ο προϋπολογισμός της δαπάνης των δημοπρατούμενων εργασιών υπερβαίνει τα 176.082,17 ευρώ αντίτυπο της λεπτομερούς διακηρύξεως αποστέλλεται προς το Τεχνικό Επιμελητήριο, αν δε υπερβαίνει τα 2.347.762,28 ευρώ και προς το Υπουργείο Εσωτερικών.</p> <p>Προκειμένου περί ηλεκτρομηχανολογικών ή ειδικής φύσεως εν γένει</p>	<p>1. Για τις διαδικασίες ανάθεσης άνω των 1.000,00€ προ Φ.Π.Α. οι προκηρύξεις (με εξαίρεση τους συνοπτικούς) και οι διακηρύξεις ανάλογα με τη διαδικασία ανάθεσης αναρτώνται στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.. Ο νόμος προβλέπει τη σταδιακή κατάργηση των δημοσιεύσεων στον τύπο μέχρι τις 31-12-2020.</p> <p>2. Επιπρόσθετα για τις διαδικασίες ανάθεσης άνω των ορίων απαιτείται πριν τις αναρτήσεις στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. αποστολή με ηλεκτρονικά μέσα της προκήρυξης (υπό τη μορφή τυποποιημένου εντύπου) στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης.</p>
---	--	---

	<p>υπηρεσιών, τα προαναφερθέντα όρια προϋπολογισμών για τις δημοσιεύσεις στον τύπο, ορίζονται στο ήμισυ.</p> <p>ε) Διάθεση της διακήρυξης στους ενδιαφερόμενους από την ημερομηνία δημοσίευσης της περίληψής της.</p> <p>στ) Για διαγωνισμούς άνω των ορίων αποστολή της περίληψης διακήρυξης στην Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.</p> <p>-----</p> <p>2. Για τους πρόχειρους διαγωνισμούς απαιτούνταν δημοσίευση της περίληψης της διακήρυξης σε μία ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα του νομού, εφ' όσον εκδίδεται τέτοια εφημερίδα, πέντε ημέρες πριν την διενέργεια του διαγωνισμού.</p>	<p>-----</p> <p>Για τους συνοπτικούς διαγωνισμούς πέρα από την ανάρτηση της διακήρυξης στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. και μόνο μέχρι τις 31-12-2020 απαιτείται δημοσίευση της περίληψης διακήρυξης και σε μία ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα του νομού, εφ' όσον εκδίδεται τέτοια εφημερίδα, πέντε ημέρες πριν την διενέργεια του διαγωνισμού.</p>
13. Υποχρέωση ηλεκτρονικής διαδικασίας ανάθεσης	Δεν προβλεπόταν ηλεκτρονική διαδικασία διαγωνισμού στο προεδρικό διάταγμα.	Ενσωματώνεται στο νόμο η υποχρεωτική διενέργεια διαγωνισμού με ηλεκτρονικά μέσα μέσω Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. για διαδικασίες ανάθεσης άνω των 60.000,00 ευρώ προ Φ.Π.Α..
14. Δυνατότητα	Δεν υπήρχε τέτοια πρόβλεψη για εκ των υστέρων διόρθωση στο	Δίνεται η δυνατότητα στους οικονομικούς φορείς διορθώσεων

<p>διόρθωσης προσφορών</p>	<p>Π.Δ.</p>	<p>επουσιωδών σφαλμάτων ή παραλείψεων των προσφορών τα οποία αφορούν όλα τα στάδια των προσφορών τους (αναλύονται λεπτομερώς στα άρθρα 102 και 103)</p>
<p>15. Ενστάσεις – προδικαστικές προσφυγές</p>	<p>Κατά της νομιμότητας διεξαγωγής του διαγωνισμού, μπορεί να υποβληθεί ένσταση μέχρι και την επόμενη εργάσιμη ημέρα από τη διεξαγωγή της δημοπρασίας ή, σε περίπτωση που προηγείται αξιολόγηση των προσφορών, μέχρι και την επόμενη εργάσιμη ημέρα από την ανακοίνωση του αποτελέσματος της δημοπρασίας. Οι ενστάσεις κατατίθενται στην επιτροπή της δημοπρασίας ή στο δήμο ή την κοινότητα. Οι ενστάσεις που κατατίθενται στο δήμο ή στην κοινότητα πρωτοκολλούνται και διαβιβάζονται αυθημερόν στην επιτροπή της δημοπρασίας (άρθρο 20 παρ. 1 ΠΔ 28/80). Η επιτροπή της δημοπρασίας εξετάζει την ένσταση και υποβάλλει σχετική γνωμοδότηση στην Οικονομική Επιτροπή. Τα παραπάνω αφορούσαν</p>	<p>A. Με το νόμο 4412/2016 προβλέπονται ενστάσεις για διαδικασίες ανάθεσης με εκτιμώμενη αξία κατώτερη ή ίση με 60.000,00€ κατά της διακήρυξης ή κατά πράξης της αναθέτουσας αρχής με τις προθεσμίες που προβλέπει το άρθρο. Για το παραδεκτό της ένστασης απαιτείται κατάθεση παραβόλου υπέρ του Δημοσίου ποσού ίσου με το ένα τοις εκατό (1%) επί της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης. B. Σύμφωνα με το άρθρο 360 του νόμου για διαδικασίες ανάθεσης με εκτιμώμενη αξία άνω των 60.000,00€, κάθε ενδιαφερόμενος ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση του νόμου αυτού και έχει ή είχε υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της νομοθεσίας της</p>

	<p>διαδικασίες ανάθεσης κάτω των κοινοτικών ορίων.</p> <p>Για διαδικασίες ανάθεσης άνω των ορίων είχε εφαρμογή ο Ν.3886/2010 και δεν εφαρμόζονταν οι διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας ή εσωτερικών κανονισμών που πρόβλεπαν την άσκηση διοικητικών προσφυγών κατά εκτελεστών πράξεων ή παραλείψεων της διαδικασίας διεξαγωγής δημόσιων διαγωνισμών.</p> <p>Κατά των αποφάσεων της Οικονομικής Επιτροπής, που εκδίδονταν επί των ενστάσεων κατά των πρακτικών των επιτροπών μπορούσε να ασκηθεί προδικαστική προσφυγή.</p>	<p>Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της εσωτερικής νομοθεσίας, υποχρεούται, πριν από την υποβολή των προβλεπόμενων στο άρθρο 372 ένδικων βοηθημάτων, να ασκήσει προδικαστική προσφυγή ενώπιον της Α.Ε.Π.Π. κατά της σχετικής πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής.</p> <p>Η άσκηση της προδικαστικής προσφυγής αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση των ένδικων βοηθημάτων του κατά των εκτελεστών πράξεων ή παραλείψεων των αναθετουσών αρχών.</p> <p>Δεν επιτρέπεται η άσκηση άλλης διοικητικής προσφυγής κατά των εκτελεστών πράξεων ή παραλείψεων της αναθέτουσας αρχής κατά τη διαδικασία της ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων εκτός από την προαναφερόμενη προδικαστική προσφυγή.</p>
<p>16. Συλλογικά όργανα (Επιτροπές)</p>	<p>Επιτροπές: - Διενέργειας</p> <p>Αποτελούνταν από μέλη της Οικονομικής Επιτροπής ή υπαλλήλους ή και ειδικούς επιστήμονες</p>	<p>Επιτροπές</p> <p>Το άρθρο 221 είναι αναλυτικό και αναφέρεται με λεπτομέρεια στα όργανα διενέργειας διαδικασιών σύναψης Δημοσίων συμβάσεων (σύσταση, αρμοδιότητες κ.λπ.).</p> <p>Επιπρόσθετα προβλέπεται για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών</p>

	<p>- Αξιολόγηση</p> <p>Αποτελούνταν από μέλη της Οικονομικής Επιτροπής ή υπαλλήλους ή και ειδικούς επιστήμονες</p> <p>- Παραλαβής</p> <p>Τριμελής η οποία αποτελούνταν από 2 υπαλλήλους και 1 δημοτικό σύμβουλο.</p>	<p>και παροχής γενικών υπηρεσιών συγκρότηση χωριστού γνωμοδοτικού οργάνου (τριμελές ή πενταμελές) εξέτασης ενστάσεων, τα μέλη του οποίου είναι διαφορετικά από τα μέλη του γνωμοδοτικού οργάνου που είναι αρμόδιο για τα υπόλοιπα θέματα που ανακύπτουν κατά τη διαδικασία ανάθεσης (αξιολόγησης προσφορών κ.λπ.).</p>
<p>17.</p> <p>Δήλωση αναδόχου περί μη υπογραφής σύμβασης</p>	<p>Εάν ο ανάδοχος δεν κληθεί για την υπογραφή της σύμβασης μέσα σε 60 ημέρες από την έκδοση της κατακυρωτικής απόφασης, έχει το δικαίωμα να θεωρήσει ότι αποδεσμεύτηκε από την υπογραφή της σύμβασης υποβάλλοντας δήλωση στο δήμο και στο Γ.Γ.Π. Εάν η υπογραφή της σύμβασης ματαιωθεί για τον ανωτέρω λόγο, επιστρέφεται στον ανάδοχο η εγγύηση συμμετοχής μέσα σε 5 ημέρες από την υποβολή της δηλώσεώς του, χωρίς να δικαιούται να απαιτήσει οποιαδήποτε αποζημίωση από το δήμο (άρθρο 24 παρ. 1 και 2 ΠΔ 28/80).</p>	<p>Δεν υπάρχει ανάλογη διάταξη στον Ν.4412/2016.</p>
<p>18.</p> <p>Παραλαβή</p>	<p>Παραλαβή συμβατικού αντικειμένου.</p>	<p>Τα πρωτόκολλα οριστικής παραλαβής γενικών υπηρεσιών</p>

<p>συμβατικού αντικειμένου.</p>	<p>Εάν διατυπωθούν στο πρωτόκολλο παραλαβής παρατηρήσεις από την επιτροπή για την ποσότητα ή την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών ή αν διαφωνήσει μέλος της επιτροπής ή υπογραφεί αυτό με επιφύλαξη από τον ανάδοχο ή αν αρνηθεί αυτός να υπογράψει, δικαιούται να υποβάλει ένσταση μέσα σε δέκα ημέρες από την υπογραφή του πρωτοκόλλου από την επιτροπή.</p> <p>Στην περίπτωση αυτή (και μόνο) το πρωτόκολλο τίθεται υπ' όψη του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, το οποίο αποφαινεται αιτιολογημένα και για τις παρατηρήσεις ή ενστάσεις(άρθρο 67 παρ. 5 ΠΔ 28/80).</p>	<p>εγκρίνονται υποχρεωτικά από το Δημοτικό συμβούλιο και η απόφαση αποστέλλεται στον ανάδοχο (παρ. 5 άρθρο 219).</p>
---------------------------------	---	--

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.Α.3

Ν.4412/2016 και Π.Δ.60/2007 για προμήθειες και γενικές υπηρεσίες άνω των κοινοτικών ορίων

	Π.Δ.60/2007	Ν.4412/2016
1. Θεσμικό πλαίσιο	Το Π.Δ.60/2007 εκδόθηκε για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 31ης Μαρτίου 2004	Ο Ν.4412/2016 εκδόθηκε βάσει των τελευταίων Οδηγιών 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ της 26ης Φεβρουαρίου 2014, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
2. Έτος έναρξης ισχύος	Έτος έναρξης ισχύος 2007 Το Π.Δ.60/2007 ίσχυσε για 10 έτη	Έτος έναρξης ισχύος 2016
3.	Δεν υπήρχε αντίστοιχη πρόβλεψη στο Π.Δ.	Απλουστεύτηκαν οι προμήθειες κοινωνικών, πολιτιστικών και υγειονομικών υπηρεσιών, καθώς και ορισμένες άλλες, όπως οι υπηρεσίες νομικής, φιλοξενίας, τροφοδοσίας, κυλικείων κ.λπ.. Οι νέοι ευρωπαϊκοί κανόνες για τις συγκεκριμένες δημόσιες συμβάσεις ισχύουν μόνο για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία άνω των 750.000 ευρώ
4. Κανόνες σε δυναμικό σύστημα αγορών	(Άρθρο 27) Κατά την εφαρμογή δυναμικού συστήματος αγορών οι αναθέτουσες αρχές ακολουθούσαν τους κανόνες της ανοιχτής διαδικασίας σε όλες	2.Για τη σύναψη σύμβασης στο πλαίσιο δυναμικού συστήματος αγορών, οι αναθέτουσες αρχές ακολουθούν τους κανόνες της κλειστής διαδικασίας.

	της φάσεις της μέχρι την ανάθεση των συμβάσεων στο πλαίσιο του δυναμικού συστήματος.	(Άρθρο 33)
5. Γνωστοποίηση σύμβασης	Για διαδικασίες άνω των κοινοτικών ορίων οι δήμοι και οι κοινότητες που σύναπταν σύμβαση ύστερα από διαγωνισμό, ανοικτό ή κλειστό, ή ύστερα από διαδικασία μέσω διαπραγματεύσεων, γνωστοποιούσαν το αποτέλεσμα εντός 48 ημερών με σχετική ανακοίνωση στην Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.	Για διαδικασίες άνω των κοινοτικών ορίων οι αναθέτουσες αρχές αποστέλλουν το αργότερο 30 ημέρες μετά τη σύναψη σύμβασης, γνωστοποίηση συναφθείσας σύμβασης στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης υπό τη μορφή τυποποιημένων εντύπων.
6. Επιπρόσθετη σύντμηση προθεσμιών διαγωνισμού	Για διαδικασίες άνω των ορίων για προμήθειες και γενικές υπηρεσίες, επιπρόσθετα των προθεσμιών που περιγράφονται στους δύο προηγούμενους πίνακες, το Π.Δ.60/2007 προέβλεπε σύντμηση των ημερομηνιών υποβολής προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής ως εξής: α) Όταν οι προκηρύξεις καταρτίζονταν και αποστέλλονταν με ηλεκτρονικά μέσα σύμφωνα με τη μορφή που προέβλεπε το Π.Δ. για τις ανοιχτές, τις κλειστές και με διαπραγμάτευση διαδικασίες και	Σύμφωνα με το νόμο για διαδικασίες ανοιχτές ή κλειστές άνω των ορίων για προμήθειες και γενικές υπηρεσίες, οι ήδη μειωμένες προβλεπόμενες προθεσμίες, μπορούν να συντμηθούν κατά 5 ακόμα ημέρες μόνο όταν η υποβολή προσφορών γίνεται με ηλεκτρονικά μέσα.

	<p>τον ανταγωνιστικό διάλογο, μπορούσαν να συντηθούν κατά επτά (7) ημέρες.</p> <p>β) Επιπρόσθετα στην παραπάνω σύντηξη, όταν η αναθέτουσα αρχή παρείχε, με ηλεκτρονικό μέσο και από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης,, ελεύθερη, άμεση και πλήρη πρόσβαση στη συγγραφή υποχρεώσεων και στα λοιπά τεύχη του διαγωνισμού προέβλεπε επιπλέον σύντηξη των προθεσμιών παραλαβής προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής κατά 5 ακόμα ημέρες.</p>	
<p>7. Παράταση προθεσμίας παραλαβής των προσφορών</p>	<p>Στο προεδρικό διάταγμα δεν υπήρχε παρόμοια πρόβλεψη.</p>	<p>Σε περίπτωση που, έγκαιρα υποβαλλόμενο αίτημα για συμπληρωματικές πληροφορίες από οικονομικό φορέα, αυτές δεν παρασχεθούν εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών από την αναθέτουσα αρχή, προβλέπεται υποχρεωτικά παράταση της προθεσμίας παραλαβής των προσφορών, υπό προϋποθέσεις.</p>
<p>8. Διορθώσεις επουσιωδών σφαλμάτων προσφορών</p>	<p>Στο άρθρο 49 προβλεπόταν πολύ γενικόλογα</p>	<p>Δίνεται η δυνατότητα λεπτομερώς στους οικονομικούς φορείς διορθώσεων επουσιωδών σφαλμάτων ή παραλείψεων των προσφορών τα οποία αφορούν όλα τα στάδια των προσφορών τους</p>

		(αναλύονται λεπτομερώς στα άρθρα 102 και 103).
9. Στατιστικά - Εκθέσεις	(Άρθρο 56) Προκειμένου να καθίστατο δυνατή η εκτίμηση των αποτελεσμάτων της εφαρμογής του προεδρικού διατάγματος, το Υπουργείο Ανάπτυξης και το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών είχε υποχρέωση να διαβιβάζει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το αργότερο μέχρι τις 31 Οκτωβρίου κάθε έτους, χωριστή στατιστική κατάσταση, σχετικά με τις συμβάσεις δημοσίων προμηθειών και υπηρεσιών, αντίστοιχα, που είχαν συνάψει οι αναθέτουσες αρχές κατά το προηγούμενο έτος.	Η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. συντάσσει και αποστέλλει τις προβλεπόμενες στατιστικές εκθέσεις της παρ. 2 του άρθρου 342 του νόμου στην αρμόδια Διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για διαδικασίες ανάθεσης άνω των ορίων, σε συνεργασία με τους λοιπούς φορείς που προβλέπει η παράγραφος.
10. Έννομη προστασία	Το Π.Δ.60/2007 δεν περιλάμβανε διατάξεις για την έννομη προστασία των οικονομικών φορέων κατά το προσυμβατικό στάδιο. Για διαδικασίες ανάθεσης άνω των ορίων είχε εφαρμογή ο Ν.3886/2010	Στο νόμο η έννομη προστασία κατά τις διαδικασίες ανάθεσης άνω των κοινοτικών ορίων διέπεται από τις διατάξεις όλου του Βιβλίου IV.
11. Εκτέλεση σύμβασης	Το Π.Δ.60/2007 δεν περιλάμβανε διατάξεις για την εκτέλεση των συμβάσεων	Στο νόμο περιλαμβάνονται διατάξεις που αφορούν στην εκτέλεση των συμβάσεων, καθώς οι νέες οδηγίες για πρώτη φορά τις περιλαμβάνουν

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Α. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

"ΤΟΠΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ"

Αξιότιμη/ε Κύρια/ε,

Στο πλαίσιο εκπόνησης της Διπλωματικής μου Εργασίας: «Συγκριτική αξιολόγηση του νέου νομοθετικού πλαισίου δημοσίων συμβάσεων των Ο.Τ.Α. Α΄ Βαθμού (Ν.4412/2016), με το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς για προμήθειες αγαθών και γενικών υπηρεσιών.» στο πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση» διενεργούμε έρευνα με σκοπό:

1. να διαπιστωθεί η επίδραση και εφαρμογή του νέου νόμου 4412/2016 αναφορικά με συμβάσεις προμηθειών αγαθών και υπηρεσιών στους Ο.Τ.Α. και
2. τη συγκριτική αξιολόγηση του νέου νόμου με το πρωθύστερο ισχύον νομοθετικό καθεστώς για τους Ο.Τ.Α..

Από τα αποτελέσματα της έρευνας θα γίνει προσπάθεια να εξαχθούν συμπεράσματα και να στηριχθούν προτάσεις.

Για το σκοπό της έρευνας κρίνεται πολύ σημαντική η συμμετοχή σας, προκειμένου να ολοκληρωθεί. Θα σας παρακαλούσα, λοιπόν, να απαντήσετε στο ακόλουθο ερωτηματολόγιο ώστε να με διευκολύνετε στη συλλογή πληροφοριών και δεδομένων.

Τέλος θα ήθελα να σας διαβεβαιώσω πως οι πληροφορίες που θα παρέχετε θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο για το σκοπό της έρευνας, η οποία μετά την ολοκλήρωσή της θα είναι διαθέσιμη για εσάς εφόσον το επιθυμείτε.

Σας ευχαριστώ θερμά για το χρόνο που διαθέσατε και για τη συμμετοχή σας.

Βασίλειος Αγγελόπουλος

Α΄ Μέρος

Γενικό (Συμπληρώστε με (x) τους παρακάτω πίνακες)

Δήμος: .....

1. Ηλικία:

25-35	
36-45	
46 και άνω	

2. Επίπεδο εκπαίδευσης:

Δ.Ε.	
Τ.Ε./Π.Ε.	
Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό	
Άλλο	

3. Κατεχόμενη θέση – Ειδικότητα:

Διευθυντής	
Προϊστάμενος	
Υπάλληλος	

4. Έτη υπηρεσίας:

Κάτω από 10 έτη	
10 έως 19 έτη	
Πάνω από 19 έτη	

5. Έτη υπηρεσίας στο τμήμα προμηθειών:

Β' Μέρος

6. Ποιες κατά τη γνώμη σας είναι οι πιο σημαντικές αδυναμίες του νόμου 4412/2016 αναφορικά με συμβάσεις προμηθειών αγαθών και υπηρεσιών στους Ο.Τ.Α.;

(ιεραρχήστε κάθε μία από το 1 έως το 10, ώστε το 1 να εκφράζει το λιγότερο και 10 το περισσότερο)

Η πολυπλοκότητα του νέου νόμου σχετικά με τις απαιτούμενες διαδικασίες ανάθεσης.	
Τα πολλά σημεία του νόμου τα οποία χρήζουν περαιτέρω διευκρινίσεων.	
Οι διαρκείς τροποποιήσεις του νόμου (με συχνότητα ένα Φ.Ε.Κ. ανά μήνα).	
Η δυσχερής παρακολούθηση της διαρκούς έκδοσης των εκτελεστών αποφάσεων βάσει εξουσιοδοτικών ή άλλων διατάξεων του νέου νόμου.	
Ελλιπής ενημέρωση-εκπαίδευση του προσωπικού του τμήματος προμηθειών για τις διαδικασίες προμηθειών αγαθών και υπηρεσιών με το νέο νομοθετικό καθεστώς.	
Καθυστερήσεις ολοκλήρωσης διαγωνισμών άνω των 60.000,00€ λόγω της χρονοβόρας διαδικασίας ένδικων προσφυγών από την Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών σύμφωνα με το νέο νομοθετικό πλαίσιο.	
Δυσχέρεια σύνταξης τεχνικών προδιαγραφών από τους μελετητές που να είναι σύμφωνες με το νέο νομοθετικό πλαίσιο.	
Δυσχέρεια σύνταξης και δημοσίευσης διακηρύξεων διαγωνισμών από τους αρμόδιους συντάκτες λόγω της πολυπλοκότητας του νέου νομοθετικού πλαισίου.	
Αύξηση των χρονικών ορίων για καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών στους συνοπτικούς διαγωνισμούς (για τους Ο.Τ.Α.).	

7. Ποιά είναι κατά τη γνώμη σας τα πιο σημαντικά πλεονεκτήματα του νόμου 4412/2016 αναφορικά με συμβάσεις προμηθειών αγαθών και υπηρεσιών στους Ο.Τ.Α.;

(ιεραρχήστε κάθε ένα από το 1 έως το 10, ώστε το 1 να εκφράζει το λιγότερο και 10 το περισσότερο)

Η προσπάθεια ενοποίησης και κωδικοποίησης σε ένα νομοθέτημα των διαδικασιών ανάθεσης προμηθειών, υπηρεσιών και έργων βάσει των κοινοτικών Οδηγιών 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ), για όλες τις αναθέτουσες αρχές (ΒΙΒΛΙΟ Ι) και φορείς (ΒΙΒΛΙΟ ΙΙ).	
Ευνοϊκές ρυθμίσεις για την διευκόλυνση συμμετοχής των μικρομεσαίων επιχειρήσεων	
Σύντμηση των προθεσμιών για υποβολή προσφορών (με εξαίρεση τους συνοπτικούς διαγωνισμούς).	
Η εισαγωγή των Τ.Ε.Υ.Δ. ή Ε.Ε.Ε.Σ. ως προκαταρκτική απόδειξη της μη συνδρομής των λόγων αποκλεισμού των συμμετεχόντων οικονομικών φορέων.	
Ο σαφής προσδιορισμός των απαιτούμενων αποδεικτικών μέσων κατά το στάδιο προσκόμισης δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου	
Προσπάθεια καταπολέμησης της διαφθοράς : άρθρο 24 (Συγκρούσεις συμφερόντων) και άρθρο 73 (Λόγοι αποκλεισμού)	
Εισαγωγή ρητών διατάξεων για: α) τις υπηρεσίες, β) τους συνοπτικούς διαγωνισμούς και γ) τις απευθείας αναθέσεις.	
Η επίτευξη οικονομικών κλίμακας με: συμφωνίες πλαίσιο, Κεντρικές Αρχές Αγορών και καθιέρωση της δυνατότητας των νέων διαδικασιών σύμπραξης καινοτομίας	

και των ηλεκτρονικών καταλόγων.	
Η πρόβλεψη για τις Κεντρικές Αρχές Αγορών (Κ.Α.Α.)	
Η πρόβλεψη για ίδρυση και λειτουργία της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών, για διαδικασίες με εκτιμώμενη αξία άνω των 60.000,00€.	
Η καθιέρωση του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. ως το μοναδικό μέσο δημοσίευσης σε εθνικό επίπεδο.	
Η πρόβλεψη για κατάργηση των διπλών αναρτήσεων σε ΔΙΑΥΓΕΙΑ και Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.	
Ένταξη περιβαλλοντικών, κοινωνικών και εργατικών απαιτήσεων τόσο στις διαδικασίες ανάθεσης όσο και στις διαδικασίες εκτέλεσης	
Η πρόβλεψη της σύστασης Μητρώου Πιστοποιημένων Υπαλλήλων Δημοσίων Συμβάσεων (Μη.Π.Υ.Δη.Συ.) και η υποχρεωτική συμμετοχή ενός μέλους της στη σύνθεση των γνωμοδοτικών οργάνων	
Η καινοτομία για τους Ο.Τ.Α. περί ορισμού Επιτροπής Αξιολόγησης Ενστάσεων διαφορετικής από την Επιτροπή Αξιολόγησης Προσφορών.	
Η υποχρεωτική τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης και ηλεκτρονικά και ο καθορισμός του περιεχομένου του.	

(Συμπληρώστε με (x) τους παρακάτω πίνακες)

8. Κατά πόσο θεωρείτε τις διαδικασίες ανάθεσης πολύπλοκες σε σχέση με το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς για προμήθειες και υπηρεσίες στους Ο.Τ.Α.;

Καθόλου	
Λίγο	
Μέτρια	
Πολύ	
Πάρα πολύ	

9. Κατά πόσο θεωρείτε ότι οι διαδικασίες ανάθεσης προμηθειών με το νέο νόμο έχουν γίνει ταχύτερες και απαιτούν λιγότερο χρόνο εργασίας σε σχέση με την Υ.Α.11389/93 (Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α.) ή και το Π.Δ.60/2007;

Καθόλου	
Λίγο	
Μέτρια	
Πολύ	
Πάρα πολύ	

10. Κατά πόσο θεωρείτε ότι οι διαδικασίες ανάθεσης υπηρεσιών με το νέο νόμο έχουν γίνει ταχύτερες και απαιτούν λιγότερο χρόνο εργασίας σε σχέση με το Π.Δ.28/1980 ή και το Π.Δ.60/2007;

Καθόλου	
Λίγο	
Μέτρια	
Πολύ	
Πάρα πολύ	

11. Κατά πόσο θεωρείτε ο νέος νόμος έχει συμβάλει στην αύξηση του ανταγωνισμού;

Καθόλου	
Λίγο	
Μέτρια	
Πολύ	
Πάρα πολύ	

12. Κατά πόσο κρίνεται ότι έχει συμβάλει ο νέος νόμος στο ζήτημα της διαφάνειας;

Καθόλου	
Λίγο	
Μέτρια	
Πολύ	
Πάρα πολύ	

13. Κατά πόσο θεωρείται ότι η εφαρμογή του Ν.4412/2016 ήταν ξαφνική και χωρίς ανάλογη προετοιμασία από τις αναθέτουσες αρχές/φορείς στις 8-8-2016;

Καθόλου	
Λίγο	
Μέτρια	
Πολύ	
Πάρα πολύ	

14. Κατά πόσο νομίζετε ότι έχετε προσαρμοστεί στις διαδικασίες ανάθεσης και απαιτήσεις του νέου νόμου:

Καθόλου	
Λίγο	
Μέτρια	
Πολύ	
Πάρα πολύ	

15.Τι βελτιώσεις θα προτείνατε για το νέο νόμο σε σχέση με τις διαδικασίες ανάθεσης προμηθειών αγαθών και υπηρεσιών στους Ο.Τ.Α.;

.....
.....

16. Τι νομίζετε ότι θα έπρεπε να διατηρηθεί στις διαδικασίες ανάθεσης προμηθειών και υπηρεσιών από το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς;

.....
.....

17.Εκπαιδευτήκατε άμεσα πάνω στις διαδικασίες του νέου νόμου όταν ξεκίνησε η ισχύς και εφαρμογή του;

ΝΑΙ	☐
-----	--------------------------

ΟΧΙ	☐
-----	--------------------------

18.Είστε ικανοποιημένος/η από την συνολική εκπαίδευση που είχατε για την χρήση του νέου νόμου μέχρι σήμερα;

ΝΑΙ	☐
-----	--------------------------

ΟΧΙ	☐
-----	--------------------------

19.Είστε ικανοποιημένος/η από την υποστήριξη που διαθέτει η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (email, τηλεφωνική υποστήριξη, έκδοση οδηγιών, προτύπων και υποδειγμάτων διακηρύξεων κ.λπ.) μέχρι σήμερα;

ΝΑΙ	☐
-----	--------------------------

ΟΧΙ	☐
-----	--------------------------

B. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

1. Πώς κρίνεται την έναρξη ισχύος του νέου νόμου 4412/2016 στις 8-8-2016, τη στιγμή μάλιστα που μόλις είχε αρχίσει να ισχύει ο Ν4281/2014;
2. Βρίσκεται τις διαδικασίες ανάθεσης του νόμου απλές ή πολύπλοκες αναφορικά με τις προμήθειες και τις γενικές υπηρεσίες;
3. Πώς επηρεάζουν αυτές οι διαδικασίες ανάθεσης

α)τους οικονομικούς φορείς και

β) πώς τις αναθέτουσες αρχές

σε σχέση με τη γραφειοκρατία και το διοικητικό κόστος; (υπάρχουν προτάσεις για την επίλυσή τους σε περίπτωση εντοπισμού προβλημάτων;)

4. Πώς κρίνεται τις συνεχείς τροποποιήσεις του νόμου, σας δυσκολεύουν; μπορείτε να τις παρακολουθείτε; έχετε προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα του νόμου;
5. Το προσωπικό των υπηρεσιών σας δυσκολεύεται στην εφαρμογή του νόμου; έχει την κατάλληλη εκπαίδευση;
6. Αναφέρατε μειονεκτήματα του νέου νόμου.

7. Θεωρείται τα κάτωθι, πλεονεκτήματα του νέου νόμου;

Ευνοϊκές ρυθμίσεις για την διευκόλυνση συμμετοχής των μικρομεσαίων επιχειρήσεων
Σύντμηση των προθεσμιών για υποβολή προσφορών (με εξαίρεση τους συνοπτικούς διαγωνισμούς).
Η υποχρεωτική υποδιαίρεση σύμβασης σε τμήματα (διαφορετικά αιτιολόγηση) προς διευκόλυνση συμμετοχής των μικρομεσαίων επιχειρήσεων
Η πρόβλεψη διασύνδεσης των εμπλεκόμενων συστημάτων πχ (ΔΙΑΥΓΕΙΑ & Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) ώστε να μην καταχωρούνται στοιχεία των διαγωνιστικών διαδικασιών παράλληλα σε δύο συστήματα.
Η οριοθέτηση των κριτηρίων επιλογής (π.χ. χρηματοοικονομικά κριτήρια ή παρόμοιες συμβάσεις έως βάθος τριετίας).
Η εισαγωγή των Τ.Ε.Υ.Δ. ή Ε.Ε.Ε.Σ. ως προκαταρκτική απόδειξη της μη συνδρομής των λόγων αποκλεισμού των συμμετεχόντων οικονομικών φορέων.
Ο σαφής προσδιορισμός των απαιτούμενων αποδεικτικών μέσων κατά το στάδιο προσκόμισης δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου
Η ελαστικότητα στα τιθέμενα χρηματικά όρια των εγγυητικών συμμετοχής.
Η μη υποχρεωτική προσκόμιση εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης ή και συμμετοχής για συμβάσεις κάτω των 20.000,00€ προ Φ.Π.Α.
Η καθιέρωση κοινού χρηματικού ορίου για αναθέσεις προμηθειών και υπηρεσιών στις 20.000,00€ προ Φ.Π.Α..
Η πρόβλεψη για διορθώσεις επουσιωδών σφαλμάτων στα δικαιολογητικά, τεχνική και οικονομική προσφορά κατά τη διαδικασία αξιολόγησής τους, προς εύνοια του ανταγωνισμού.
Η κατακύρωση επιπλέον ή μικρότερων ποσοτήτων αγαθών από τις αρχικά προκηρυχθείσες, υπό προϋποθέσεις
Η επίτευξη οικονομικών κλίμακας με: συμφωνίες πλαίσιο, Κεντρικές Αρχές Αγορών και καθιέρωση της δυνατότητας των νέων διαδικασιών σύμπραξης καινοτομίας και των ηλεκτρονικών καταλόγων.
Η πρόβλεψη για τις Κεντρικές Αρχές Αγορών (Κ.Α.Α.)
Η πρόβλεψη για ίδρυση και λειτουργία της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών, για διαδικασίες με εκτιμώμενη αξία άνω των 60.000,00€.

<p>Η καθιέρωση προσφυγών και ενστάσεων των οικονομικών φορέων μόνο κατά των αποφάσεων των αποφαινόμενων οργάνων.</p>
<p>Η σταδιακή κατάργηση της δημοσίευσης των προκηρύξεων στον Τύπο.</p>
<p>Η καθιέρωση του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. ως το μοναδικό μέσο δημοσίευσης σε εθνικό επίπεδο.</p>
<p>Η εισαγωγή της λειτουργίας του Επιγραμμικού Αποθετήριου Πιστοποιητικών e-Certis</p>
<p>Η καθιέρωση νέων κριτηρίων ανάθεσης των συμβάσεων όπως με βάση την κοστολόγηση του κύκλου ζωής ή με βάση τη βέλτιστη σχέση ποιότητας – τιμής βάσει κριτηρίων μεταξύ άλλων περιβαλλοντικών ή/και κοινωνικών πτυχών.</p>
<p>Ένταξη περιβαλλοντικών, κοινωνικών και εργατικών απαιτήσεων τόσο στις διαδικασίες ανάθεσης όσο και στις διαδικασίες εκτέλεσης</p>
<p>Ελαστικότερα κριτήρια για κήρυξη οικονομικού φορέα έκπτωτου.</p>
<p>Η δυνατότητα ενημέρωσης των οικονομικών φορέων για επελθούσες οψιγενείς μεταβολές μετά την υποβολή των προσφορών τους.</p>
<p>Η μη υποχρέωση εμπλοκής των συλλογικών οργάνων αξιολόγησης για διαδικασίες απευθείας ανάθεσης με εκτιμώμενη αξία κάτω των 20.000,00€</p>
<p>Η πρόβλεψη της σύστασης Μητρώου Πιστοποιημένων Υπαλλήλων Δημοσίων Συμβάσεων (Μη.Π.Υ.Δη.Συ.) και η υποχρεωτική συμμετοχή ενός μέλους της στη σύνθεση των γνωμοδοτικών οργάνων</p>
<p>Η καινοτομία για τους Ο.Τ.Α. περί ορισμού Επιτροπής Αξιολόγησης Ενστάσεων διαφορετικής από την Επιτροπή Αξιολόγησης Προσφορών.</p>
<p>Η προσπάθεια ενοποίησης και κωδικοποίησης σε ένα νομοθέτημα των διαδικασιών ανάθεσης προμηθειών, υπηρεσιών και έργων βάσει των κοινοτικών Οδηγιών 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ), για όλες τις αναθέτουσες αρχές (ΒΙΒΛΙΟ Ι) και φορείς (ΒΙΒΛΙΟ ΙΙ).</p>
<p>Η ενσωμάτωση πρωθύστερης νομολογίας σε πολλές διατάξεις</p>
<p>Προσπάθεια καταπολέμησης της διαφθοράς :</p> <p>άρθρο 24 (Συγκρούσεις συμφερόντων) και</p> <p>άρθρο 73 (Λόγοι αποκλεισμού)</p>
<p>Εισαγωγή ρητών διατάξεων για:</p> <p>α) τις υπηρεσίες,</p>

β) τους συνοπτικούς διαγωνισμούς και

γ) τις απευθείας αναθέσεις.

Η υποχρεωτική τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης και ηλεκτρονικά και ο καθορισμός του περιεχομένου του.

Ο σαφής καθορισμός του χρόνου(σημείου) έναρξης μίας διαδικασίας ανάθεσης

8. Θεωρείτε τις διαδικασίες για προμήθειες και γενικές υπηρεσίες πιο σύντομες και πιο απλές σε σχέση με το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς; (Υ.Α.11389/93, Π.Δ.28/80 και Π.Δ.60/07);
9. Τι νομίζετε ότι θα έπρεπε να διατηρηθεί στις διαδικασίες ανάθεσης προμηθειών και υπηρεσιών από το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς;
10. Ποια η συμβολή του νέου νόμου στη διαφάνεια και την αύξηση του ανταγωνισμού (π.χ. άρθρο 24 για σύγκρουση συμφερόντων και ευνοϊκές ρυθμίσεις για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις Μ.Μ.Ε.);
11. Είστε ικανοποιημένος/η από την υποστήριξη που διαθέτει η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (email, τηλεφωνική υποστήριξη, έκδοση οδηγιών, προτύπων και υποδειγμάτων διακηρύξεων κ.λπ.) μέχρι σήμερα; Τι επιπλέον θα αναμένετε;
12. Τι βελτιώσεις θα προτείνατε για το νέο νόμο σε σχέση με τις διαδικασίες ανάθεσης προμηθειών αγαθών και υπηρεσιών στους Ο.Τ.Α.;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕ ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΝΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΑ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ 15η
ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Πίνακας ΠΓ1

**Απαντήσεις στην ερώτηση 15η του ερωτηματολογίου ανά συμμετέχοντα στην έρευνα
(παρατίθενται όπως ακριβώς δόθηκαν)**

ΕΡΩΤΗΣΗ 15	
Τι βελτιώσεις θα προτείνατε για το νέο νόμο σε σχέση με τις διαδικασίες ανάθεσης προμηθειών αγαθών και υπηρεσιών στους Ο.Τ.Α.;	
1	ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ Υπάλληλος τμήματος Προμηθειών -----
2	ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ Υπάλληλος τμήματος Προμηθειών Συντομότερες διαδικασίες. να υπάρχει η δυνατότητα ανοίγματος των οικονομικών προσφορών από την αρχή για να αποκλείονται κατευθείαν οι μη συμφέρουσες προσφορές και να προχωράμε στον προσωρινό ανάδοχο.
3	ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ Υπάλληλος τμήματος Προμηθειών Και οι συνοπτικοί διαγωνισμοί να διεξάγονται ηλεκτρονικά Κατάργηση δημοσιεύσεων σε εφημερίδες
4	ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΑΛΕΟΥ Προϊσταμένη τμήματος προμηθειών 1) Να μειωθεί ο χρόνος διεξαγωγής διενέργειας προμηθειών σε διαδικασίες διαγωνισμών 2) Να καταργηθεί η προσκόμιση δικαιολογητικών στην απευθείας ανάθεση 3) Να καταργηθεί ο φυσικός φάκελος δικαιολογητικών από πλευράς υποψηφίων

	<p>αναδόχων και από πλευράς οικονομικών φορέων στις υπηρεσίες ελέγχου (επίτροπος, ελεγκτικό συνέδριο κτλ)</p>
5	<p>ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΑΛΕΟΥ Υπάλληλος τμήματος Προμηθειών</p> <p>Όλα να λειτουργούν ηλεκτρονικά , να έχουν πρόσβαση όλοι οι ελεγκτές ώστε να μην χρειάζεται φυσικός φάκελος και πλήθος φωτοτυπιών για τον έλεγχο της εκάστοτε προμήθειας και υπηρεσιών.</p>
6	<p>ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ Υπάλληλος τμήματος Προμηθειών</p> <p>A) Κατάργηση δημοσίευσης στον ημερήσιο και εβδομαδιαίο Τύπο της περίληψης διακήρυξης B) Σύντμηση των απαιτούμενων ημερών ανάρτησης της περίληψης διακήρυξης στους συνοπτικούς διαγωνισμούς Γ) Σύντμηση των απαιτούμενων ημερών για υποβολή ενστάσεων επί αποφάσεων της Αναθέτουσας Αρχής</p>
7	<p>ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ Υπάλληλος τμήματος Προμηθειών</p> <p>Να υπάρχει πιο σαφές πλαίσιο των τεχνικών προδιαγραφών των προϊόντων ώστε να μην γίνονται φωτογραφικές αναθέσεις</p>
8	<p>ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ Υπάλληλος τμήματος Προμηθειών</p> <p>Υποχρεωτική σύνταξη, από τα αρμόδια τμήματα, συγκεκριμένων και λεπτομερειακών τεχνικών προδιαγραφών</p>
9	<p>ΔΗΜΟΣ ΙΛΙΟΥ Πρώην προϊσταμένη τμήματος Προμηθειών</p> <p>α. Στο άρθρο 2 διάκριση έργου - υπηρεσίας. β. Στο άρθρο 73 ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ώστε να είναι πιο ξεκάθαροι οι λόγοι</p>

	<p>αποκλεισμού, ο τρόπος απόδειξης αυτών και σε πια περίπτωση πρέπει ή όχι να αποκλειστεί ένας οικονομικός φορέας.</p> <p>γ. Στα κριτήρια βαθμολόγησης χρειάζονται διευκρινίσεις ποια μπορεί να είναι και ποια όχι</p> <p>δ. Απαιτείται διευκρίνιση σε ότι αφορά τα στάδια διότι στο συνοπτικό διαγωνισμό ανεξαρτήτως κριτηρίου ανάθεσης και στον ανοικτό όταν κριτήριο ανάθεσης είναι η χαμηλότερη τιμή προβλέπεται η έκδοση μιας απόφασης που αφορά δικαιολογητικά συμμετοχής, τεχνική προσφορά και οικονομική προσφορά σύμφωνα όμως με πάγια νομολογία αν κατατεθεί ένσταση και γίνει δεκτή δεν μπορώ να πάω πίσω και να ανοίξω οικονομική προσφορά και η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται σε ματαίωση,</p> <p>ε. Στα άρθρα 75, 78 και 82 ν.4412/2016 (Κριτήρια επιλογής, Στήριξη στις ικανότητες άλλων φορέων, Πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και Πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης).</p> <p>στ. Στο άρθρο 88 ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές πρέπει να δοθούν πιο ακριβείς τρόποι ελέγχου αυτών.</p> <p>η. Υπαγωγή του συνόλου των διαφορών (δηλ. και αυτών που αφορούν τις διαδικασίες ανάθεσης για κάτω των 60.000 ευρώ) από την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων σε κοινούς κανόνες έννομης προστασίας.</p> <p>θ. Να γίνει ιδιαίτερη αναφορά με αναλυτικές οδηγίες τόσο για την απευθείας ανάθεση όσο και για το συνοπτικό διαγωνισμό , που είναι οι πιο συχνές διαδικασίες ανάθεσης στους Δήμους.</p> <p>ι. Θα ήταν χρήσιμη η έκδοση εγκυκλίου με αναλυτικές οδηγίες τόσο για τη σύνταξη των διακηρύξεων όσο και για τη διαδικασία από τη κατάθεση των προσφορών έως και την ολοκλήρωση της σύμβασης (με κυρίως διευκρινίσεις σε ότι αφορά τους λόγους απόρριψης, τα στάδια αποσφράγισης , τη διαδικασία αξιολόγησης , τη κοινοποίηση των αποφάσεων την αναμονή τα χρονικά διαστήματα που πρέπει να περιμένουμε για να πάμε στο επόμενο στάδιο)</p>
10	<p>ΔΗΜΟΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ</p> <p>Υπάλληλος τμήματος Διοίκησης</p> <p>A)Μικρότερες προθεσμίες για όλα τα στάδια στους ανοικτούς διαγωνισμούς</p> <p>B) Κατάργηση σύμφωνης γνώμης Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. σε κάποιες περιπτώσεις</p> <p>Γ) Αποσαφήνιση διαδικασίας διαπραγμάτευσης</p>

	<p>Δ) Υποχρεωτική σύνταξη μελέτης από εξειδικευμένους/καλούς γνώστες της αγοράς και των αναγκών κατά περίπτωση προδιαγραφών</p> <p>Ε) Πιο ευέλικτες διαδικασίες στις περιπτώσεις των άγονων διαγωνισμών</p> <p>ΣΤ) Υποχρεωτική όχι προαιρετική η συγκρότηση περισσότερων επιτροπών αξιολόγησης -απαράδεκτη η δυνατότητα συγκρότησης μιας μόνο επιτροπής για όλους τους διαγωνισμούς</p> <p>Ζ) Η διεξαγωγή όλης της διαδικασίας να γίνεται αποκλειστικά από υπαλλήλους πιστοποιημένους εφόσον έχουν επιμορφωθεί και στις διαδικασίες των ηλεκτρονικών διαγωνισμών</p>
11	<p>ΔΗΜΟΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ</p> <p>Υπάλληλος τμήματος Διαχείρισης & Συντήρησης Οχημάτων</p> <p>1. Μικρότερες προθεσμίες στην υποβολή προσφυγών και στην εξέτασή τους, καθώς και στην έκδοση αποφάσεων από την Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών.</p> <p>2. Να γίνονται ηλεκτρονικά μέσω Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. οι διαδικασίες και για συνοπτικούς διαγωνισμούς.</p> <p>3. Να καταργηθούν οι διπλές αναρτήσεις σε ΔΙΑΥΓΕΙΑ και Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ..</p>
12	<p>ΔΗΜΟΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ</p> <p>Υπάλληλος τμήματος Διαχείρισης Πρασίνου & Παιδικών Χαρών</p> <p>Λιγότερη γραφειοκρατία, κατάργηση επιτέλους της διπλής ανάρτησης σε Διαύγεια και Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. με την έκδοση της απαραίτητης υπουργικής απόφασης, μικρότερες προθεσμίες σχετικά με τα έννομα αποτελέσματα των αποφάσεων έτσι ώστε να μειωθεί ο χρόνος ολοκλήρωσης των διαγωνιστικών διαδικασιών.</p>
13	<p>ΔΗΜΟΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ</p> <p>Υπάλληλος τμήματος Προμηθειών</p> <p>-----</p>
14	<p>ΔΗΜΟΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΩΣ</p> <p>Προϊσταμένη Διεύθυνσης</p> <p>Απλούστευση των γραφειοκρατικών διαδικασιών. Λιγότερες και αποτελεσματικότερες Επιτροπές.</p>

15	<p>ΔΗΜΟΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΩΣ</p> <p>Προϊσταμένη τμήματος Προμηθειών</p> <p>Κατάργηση δημοσιεύσεων σε εφημερίδες, περισσότερη σαφήνεια και ενημέρωση για τις τροποποιήσεις του Νόμου, αύξηση του ορίου της απευθείας ανάθεσης , όλοι οι διαγωνισμοί να γίνουν ηλεκτρονικοί και μείωση των χρονικών ορίων δημοσιεύσεων.</p>
16	<p>ΔΗΜΟΣ ΦΙΛΟΘΕΗΣ ΨΥΧΙΚΟΥ</p> <p>Προϊσταμένη τμήματος προμηθειών</p> <p>Να διασαφηνιστεί ποιά είναι τα αρμόδια όργανα λήψης αποφάσεων (δημοτικό συμβούλιο, οικονομική επιτροπή ή δήμαρχος) για κάθε διαδικασία ανάθεσης καθώς και για τη συγκρότηση των επιτροπών αντί να συνάγεται εμμέσως με αναλογική εφαρμογή του προηγούμενου νομοθετικού καθεστώτος.</p>
17	<p>ΔΗΜΟΣ ΧΑΪΔΑΡΙΟΥ</p> <p>Υπάλληλος τμήματος Προμηθειών</p> <p>Μια από τις προτάσεις λοιπόν είναι η απλοποίηση των βημάτων σε όλες τις διαγωνιστικές διαδικασίες και η μη επανάληψη πολλών από αυτών</p>
18	<p>ΔΗΜΟΣ ΧΑΪΔΑΡΙΟΥ</p> <p>Υπάλληλος τμήματος Προμηθειών</p> <p>Απλοποίηση διαδικασιών</p>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

ΟΠΤΙΚΟΣ ΔΙΣΚΟΣ CD ΜΕ:

- A. Αρχείο – Εφαρμογή με ενσωματωμένες τις τροποποιήσεις του Ν.4412/2016 συντάκτες: Αγγελόπουλος Β. και Μπακατσιά Δ., υπάλληλοι Δήμου Περιστερίου, (τελευταία ενημέρωση την 1^η-07-2018).
- B. Ηλεκτρονικός φάκελος με τα ηλεκτρονικά αρχεία των 18 απαντημένων ερωτηματολογίων.
- Γ. Ηλεκτρονικός φάκελος με τα ηλεκτρονικά αρχεία των έξι συνεντεύξεων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

- Βελεγράκης, Μ. (2016), ‘Το νέο νομοθετικό πλαίσιο για την ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων’, *ΘΠΔΔ* 2016, σ. 896.
- Γέροντας, Α. (2009), *Δίκαιο δημοσίων έργων - Η διοικητική σύμβαση - Ανάθεση - Εκτέλεση - Δικαστική προστασία (κατά το εθνικό και κοινοτικό δίκαιο)*, Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα.
- Γιαννακόπουλος, Κ. (2003), *Η αδιαφάνεια που απαιτεί ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός στο κοινοτικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων*, Αθήνα: Σάκκουλα.
- Δαγτόγλου, Π. (2011), *Διοικητικό Δικονομικό Δίκαιο*, Αθήνα: Σάκκουλα.
- Μητκίδης, Χ. (2011), ‘Ο Ν.3886/2010 για την παροχή προσωρινής προστασίας κατά την ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων - Η δικαιοδοσία, η αρμοδιότητα και η διαδικασία επιλύσεως των διαφορών’, *ΘΠΔΔ* 2011, σσ. 782 επ.
- Παπαστερίου, Δ. και Κλαβανίδου, Δ. (2008), *Δίκαιο της Δικαιοπραξίας*, Αθήνα: Σάκκουλα.
- Ράικος, Δ. (2014), *Δίκαιο δημοσίων συμβάσεων*, Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα.
- Τάχος, Α. (2005), *Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο*, Σάκκουλα.
- Τροβά, Ε. και Σκουρής, Π. (2009), *Το κοινοτικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων*, Αθήνα: Σάκκουλα.

Εκθέσεις – Μελέτες

- OECD (2014). *Measurement and Reduction of Administrative Burdens in Greece: An Overview of 13 Sectors*. Paris: OECD Publishing. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.oecd.org/regreform/measurement-and-reduction-of-administrative-burdens-in-greece.htm> [Πρόσβαση 19 Αυγούστου 2018].

- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, (2018). *ΕΚΘΕΣΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΤΟΥΣ 2017*. Σσ. 6-10 και 27-30. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.eaadhsy.gr/index.php/category-articles-eaadhsy/347-ek8esh-parakoloy8hshs-toy-systhmatos-twn-dhmosiwn-symvasewn-etoys-2017> [Πρόσβαση 19 Αυγούστου 2018].
- Σωτηρόπουλος, Δ. και Χριστόπουλος, Λ. (2016), *Πολυνομία, Κακονομία και Γραφειοκρατία στην Ελλάδα: Ανάλυση Αποτυχιών του Παρελθόντος και Προτάσεις Βελτιωτικών Παρεμβάσεων*, αρ.7/2016 Εκδόσεις διαΝΕΟσις, σ.33 και 36, διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwisvdqHILrdAhWr-ioKHSCIDTIQFjAAegQIAxAC&url=https%3A%2F%2Fwww.dianeosis.org%2Fwp-content%2Fuploads%2F2017%2F02%2Foverregulation_final_edited.pdf&usg=AOvVaw18iJ_K0N7A9_cyqqwTgQIF [Πρόσβαση 19 Αυγούστου 2018].

Διαδικτυακοί Τόποι/Ιστοσελίδες

- European Commission, (2016). *European Commission: GROWTH, Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs - Electronic public procurement will reduce administrative burden and stop unfair bidding*. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/growth/content/electronic-public-procurement-will-reduce-administrative-burden-and-stop-unfair-bidding-0_en [Πρόσβαση 27 Ιουλίου 2018].
- European Commission, (2016). *European Commission: GROWTH, Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs - New opportunities for SMEs under the reform of public procurement legislation*. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/growth/content/8707-new-opportunities-smes-under-reform-public-procurement-legislation_en [Πρόσβαση 27 Ιουλίου 2018].
- European Commission, (2016). *European Commission: GROWTH, Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs - Simplifying the rules for contracting authorities to ensure better quality and value for money*. Διαθέσιμο στη διεύθυνση:

- http://ec.europa.eu/growth/content/simplifying-rules-contracting-authorities-ensure-better-quality-and-value-money-0_en [Πρόσβαση 27 Ιουλίου 2018].
- European Commission, (2016). *European Commission: GROWTH, Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs - Supporting social responsibility in the economy through public procurement.* Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/growth/content/supporting-social-responsibility-economy-through-public-procurement-0_en [Πρόσβαση 28 Ιουλίου 2018].
  - European Commission, (2016). *European Commission: GROWTH, Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs - New European public procurement law: Enhancing eco-innovation.* Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/growth/content/new-european-public-procurement-law-enhancing-eco-innovation-0_en [Πρόσβαση 28 Ιουλίου 2018].
  - European Commission, (2016). *European Commission: GROWTH, Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs - More flexibility for service contracts on health and social issues, and education.* Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/growth/content/more-flexibility-service-contracts-health-and-social-issues-and-education-0_en [Πρόσβαση 28 Ιουλίου 2018].
  - European Commission, (2006). *European Competitiveness Report.* Σελ. 65. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://bookshop.europa.eu/en/europeancompetitiveness-report-2006-pbNBAK06001/> [Πρόσβαση 19 Αυγούστου 2018].
  - European Commission, (2018). *European Commission: eCertis.* Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://ec.europa.eu/tools/ecertis/search> [Πρόσβαση 19 Αυγούστου 2018].
  - Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών, (2018). Διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://aapp-procurement.gr/siteapps/joomla-21306/htdocs/index.php> [Πρόσβαση 15 Ιουλίου 2018].
  - Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, (2018). Διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://www.eaadhsy.gr/index.php/m-thesmiko-plaisio> [Πρόσβαση 15 Ιουλίου 2018].
  - Ενιαίο Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων, (2018). Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.eprocurement.gov.gr> [Πρόσβαση 29 Ιουλίου 2018].

- Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων, (2018). Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.eprocurement.gov.gr> [Πρόσβαση 29 Ιουλίου 2018].
- Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΥΓΕΙΑ, (2018). Διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://diavgeia.gov.gr> [Πρόσβαση 30 Ιουλίου 2018].

Νόμοι, Προεδρικά διατάγματα, Αποφάσεις, Οδηγίες και Αιτιολογικές εκθέσεις

- Νόμος, 4412 (2016, 8 Αυγούστου), Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ), *Φ.Ε.Κ.*, 147 Α΄.
- Νόμος, 4281 (2014, 8 Αυγούστου), Μέτρα στήριξης και ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, οργανωτικά θέματα Υπουργείου Οικονομικών και άλλες διατάξεις, *Φ.Ε.Κ.*, Α΄ 160.
- Νόμος, 3886 (2010, 30 Σεπτεμβρίου), Δικαστική προστασία κατά τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων – Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 89/665/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1989 (L 395) και την Οδηγία 92/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 25ης Φεβρουαρίου 1992 (L 76), όπως τροποποιήθηκαν με την Οδηγία 2007/66/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2007 (L 335), *Φ.Ε.Κ.*, Α΄ 173.
- Νόμος, 2286 (1995, 1 Φεβρουαρίου), Προμήθειες του δημοσίου τομέα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων, *Φ.Ε.Κ.*, Α΄ 19.
- Νόμος, 1797 (1988, 4 Αυγούστου), Προμήθειες του δημοσίου τομέα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων, *Φ.Ε.Κ.*, Α΄ 164.
- Προεδρικό Διάταγμα, 39 (2017, 4 Μαΐου), Κανονισμός εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών ενώπιον της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών, *Φ.Ε.Κ.*, Α΄ 64.
- Προεδρικό Διάταγμα, 60 (2007, 16 Μαρτίου), Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ «περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών», όπως τροποποιήθηκε με την

- Οδηγία 2005/51/ΕΚ της Επιτροπής και την Οδηγία 2005/75/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Νοεμβρίου 2005, *Φ.Ε.Κ.*, Α' 64.
- Προεδρικό Διάταγμα, 118 (2007, 10 Ιουλίου) Κανονισμός Προμηθειών Δημοσίου, *Φ.Ε.Κ.*, Α' 150.
  - Προεδρικό Διάταγμα, 28 (1980, 16 Ιανουαρίου), Περί εκτελέσεως έργων και προμηθειών Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, *Φ.Ε.Κ.*, Α' 11.
  - Υπουργική Απόφαση, 11389 (1993, 23 Μαρτίου), Ενιαίος κανονισμός προμηθειών οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, *Φ.Ε.Κ.*, Β' 185.
  - Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, Απόφαση αριθ. 158/2016 (Β' 3698), *Έγκριση "Τυποποιημένου Εντύπου Υπεύθυνης Δήλωσης" (Τ.Ε.Υ.Δ.) του άρθρου 79 παρ. 4 του Ν. 4412/2016 (Α' 147), για διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης κάτω των ορίων των οδηγιών.*
  - Οδηγία 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014, *σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ*, (ΕΕ L 94 της 28.3.2014 σ. 243 έως 374), όπως διορθώθηκε με το Διορθωτικό Έγγραφο (ΕΕ L 311 της 17.11.2016, σ. 26 έως 117), διαθέσιμο στο: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0025&from=EN> [Πρόσβαση 15 Ιουλίου 2018].
  - Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014, *σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ*, (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 65 έως 242), όπως διορθώθηκε με το Διορθωτικό Έγγραφο (ΕΕ L 135 της 24.5.2016, σ. 120 έως 204), διαθέσιμο στο: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0024&from=EN> [Πρόσβαση 15 Ιουλίου 2018].
  - Οδηγία 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, *περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών*, (ΕΕ L 134 της 30.4.2004, σ. 114 έως 240), διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004L0018&from=EN> [Πρόσβαση 15 Ιουλίου 2018].

- Αιτιολογική έκθεση Ν.4412/2016, διαθέσιμο στο: <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/m-stir-olo-1.pdf>) [Πρόσβαση 20 Ιουλίου 2018].
- Αιτιολογική έκθεση Ν.4281/2014, διαθέσιμο στο: <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/m-stir-olo-1.pdf>) [Πρόσβαση 20 Ιουλίου 2018].
- Έκθεση αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων του σχεδίου του Ν.4412/2016, διαθέσιμο στο <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/m-stir-olo-1.pdf>) [Πρόσβαση 20 Ιουλίου 2018].
- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, (2018), *Κατευθυντήρια Οδηγία 23 Ειδικά θέματα συμπλήρωσης του Τυποποιημένου Εντύπου Υπεύθυνης Δήλωσης (Τ.Ε.Υ.Δ.) και του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.)*, σελ.9, διαθέσιμο στο: <http://www.eaadhsy.gr/index.php/category-articles-gia-tous-foreis/15-c-odigies/331-katey8ynthria-odhgia-22-eidika-8emata-sympplrhwshs-toy-teyd-kai-toy-eees> [Πρόσβαση 23 Ιουλίου 2018].
- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, (2017), *Κατευθυντήρια Οδηγία 22 Τροποποίηση των συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους*, διαθέσιμο στο: <http://www.eaadhsy.gr/index.php/category-articles-gia-tous-foreis/15-c-odigies/285-katey8ynthria-odhgia-22-tropopoihsh-twn-symvasewn-kata-th-diarkeia-toys> [Πρόσβαση 23 Ιουλίου 2018].
- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, (2017), *Κατευθυντήρια Οδηγία 21 Ο ανταγωνιστικός διάλογος στις δημόσιες συμβάσεις*, διαθέσιμο στο: <http://www.eaadhsy.gr/index.php/category-articles-gia-tous-foreis/15-c-odigies/284-katey8ynthria-odhgia-21-o-antagwnistikos-dialogos-stis-dhmosies-symvaseis> [Πρόσβαση 23 Ιουλίου 2018].
- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, (2016), *Κατευθυντήρια Οδηγία 17 Ενίσχυση συμμετοχής των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (Μ.Μ.Ε.) στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων*, διαθέσιμο στο: <http://www.eaadhsy.gr/index.php/category-articles-gia-tous-foreis/15-c-odigies/240-kateythynthria-odhgia-17> [Πρόσβαση 23 Ιουλίου 2018].

- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, (2016), *Κατευθυντήρια Οδηγία 15 Οδηγίες συμπλήρωσης για το “Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης (Τ.Ε.Υ.Δ.) του άρθρου 79 παρ. 4 του ν. 4412/2016 (Α 147)*, διαθέσιμο στο: <http://www.eaadhsy.gr/index.php/category-articles-gia-tous-foreis/15-c-odigies/234-kateythynthria-odhgia-1> [Πρόσβαση 23 Ιουλίου 2018].
- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, (2014), *Κατευθυντήρια Οδηγία 3 Η Συμφωνία-Πλαίσιο στις Δημόσιες Συμβάσεις*, διαθέσιμο στο: <http://www.eaadhsy.gr/index.php/category-articles-gia-tous-foreis/15-c-odigies/48-kateythyntiria-odigia-3-2014> [Πρόσβαση 23 Ιουλίου 2018].
- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, (2018), *Τεχνική Οδηγία 2 Συμβάσεις καινοτομίας*, διαθέσιμο στο: <https://diavgeia.gov.gr/decision/view/7%CE%9D%CE%A10%CE%9F%CE%9E%CE%A4%CE%92-%CE%9C%CE%A1%CE%A8> [Πρόσβαση 7 Σεπτεμβρίου 2018].

Συμβούλιο της Επικρατείας

- ΣτΕ 2247/1999.
- ΣτΕ 1608/2001.
- ΣτΕ 4314/2005.
- ΣτΕ 1110/2006.
- ΣτΕ 141/2009.
- ΣτΕ 381/2010.

Συνεντεύξεις

- Προσωπική συνέντευξη με τον Προϊστάμενο Διεύθυνσης Προμηθειών και Αποθηκών του Δήμου Αθηναίων (20/07/2018).

- Προσωπική συνέντευξη με υπάλληλο του τμήματος Διαχείρισης και Συντήρησης Οχημάτων της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Ποιότητας Ζωής του Δήμου Περιστερίου, (25/07/2018).
- Από κοινού συνέντευξη με τον Προϊστάμενο Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών και την Προϊσταμένη του τμήματος Προμηθειών του Δήμου Αιγαλέου (02/08/2018).
- Προσωπική συνέντευξη με την πρώτη Προϊσταμένη του τμήματος Προμηθειών του Δήμου Ιλίου (07/08/2018).
- Από κοινού συνέντευξη με δύο υπαλλήλους του τμήματος Προμηθειών της Διεύθυνσης Προμηθειών του Δήμου Χαϊδαρίου (13/08/2018).
- Προσωπική συνέντευξη με την Προϊσταμένη του τμήματος Προμηθειών του Δήμου Πετρούπολης (07/09/2018).